

STROKOVNE PODLAGE ZA PRENOVO ZAKONA O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH (ZIO)

Mag. Peter Beltram
Dr. Nevenka Bogataj
Olga Drofenik
Mag. Tanja Vilič Klenovšek
Vera Mlinar
Dr. Tanja Možina

Mag. Tanja Čelebič, UMAR

Mag. Andrej Sotošek

December 2015

STROKOVNE PODLAGE ZA PRENOVO ZAKONA O IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH (ZIO)

Kazalo:

Uporabljene kratice:.....	4
1. Uvod.....	4
2. Izhodišča.....	4
3. Povzetek.....	6
4. Sistemsko okolje.....	7
4.1. Predlog: oblikovanje usklajevalnega telesa in organiziranost ministrstev:.....	7
4.2. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) – predlagane spremembe	8
4.3. Zakon o osnovni šoli – predlog dopolnila	14
5. Strokovne podlage.....	14
5.1. Ključna vprašanja.....	14
5.1.1. Konkretni predlogi k določenim členom veljavnega ZIO.....	14
5.2. Pravice.....	17
5.2.1. Sedanja zakonska ureditev in pomanjkljivosti:	17
5.2.2. Predlogi ureditve in utemeljitev.....	17
5.3. Javna služba.....	22
5.3.1. Sedanja zakonska ureditev:.....	22
5.3.2. Pomanjkljivosti sedanje zakonske ureditev.....	22
5.4. Javno financiranje.....	22
5.4.1. Sedanja zakonska ureditev.....	22
5.4.3. Pomanjkljivosti sedanje zakonske ureditev.....	22
5.4.4. Predlogi ureditve in utemeljitev.....	23
5.5. Izobraževalni programi za odrasle in učna gradiva	23
K I. Izobraževalni programi, sprejeti za izobraževanje odraslih	23
5.5.1. Sedanja ureditev in njene slabosti (I):.....	23
5.5.2. Predlogi za urejanje in utemeljitve (I):	23
5.5.3. Utemeljitev predlogov (I):	25
5.5.4. Sedanja ureditev in njene slabosti (II):.....	25
5.5.5. Predlogi in utemeljitve (II):.....	26
5.5.6. Predlog (III):.....	27
5.6. Učna gradiva.....	27
5.7. Izvajalci javno veljavnih programov	27
5.8. Strokovni delavci v izobraževanju odraslih	27
6. Upravljanje.....	28
6.1. Lokalna raven	28
6.2. Raven izobraževalne organizacije.....	28
7. Zaključek	28

8. Literatura.....	29
Priloga 1: PREGLED PO POSAMEZNIH DRŽAVAH	29
1. NEFORMALNO SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE.....	29
Švedska :.....	30
Danska	31
Avstrija.....	32
Nemčija.....	33
Irska	34
Francija	35
Estonija	36
POVZETEK in PRIPOROČILA ZA UREDITEV NEFORMALNEGA SPLOŠNEGA (NE JAVNO PRIZNANEGA) IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH V SLOVENIJI	37
Opredelitev študijskega krožka	39
Viri:	39
2. UREDITEV »VREDNOTENJA« V ZAKONSKIH ALI DRUGIH STRATEŠKIH DOKUMENTIH NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH.....	40
1. Vrednotenja neformalnega znanja in priložnostnega učenja ter izkušenj za potrebe (ponovnega) vključevanja v izobraževanje, razvoja kariere ali povečevanja zaposljivosti.	40
Francija	41
Danska	41
Norveška.....	42
Nizozemska.....	42
Portugalska.....	43
2. UREDITEV »SVETOVANJA« V ZAKONSKIH ALI DRUGIH STRATEŠKIH DOKUMENTIH NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH.....	43
Danska	43
Irska	44
Avstrija.....	45
Nemčija.....	45
Norveška.....	46
Viri:	46
Priloga 2: PREGLED IZOBRAŽEVALNIH IN DRUGIH PROGRAMOV ZA ODRASLE V LETNEM PROGRAMU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH ZA LETO 2015 (LPIO 2015)	46
1. Ministrstvo za javno upravo	47
2. Ministrstvo za zdravje	49
3. Ministrstvo za okolje in prostor.....	54
4. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.....	56
5. Ministrstvo za kulturo	65

Uporabljene kratice:

ACS – Andragoški center Republike Slovenije;

ZIO – Zakon o izobraževanju odraslih;

ZOFVI – Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja;

SSIO – Strokovni svet za izobraževanje odraslih;

MIZŠ – Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport;

MDDSZ – Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

ReNPIO – Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih;

IO – izobraževanje odraslih;

LPIO – Letni program izobraževanja odraslih;

PIAAC – Program za mednarodno ocenjevanje kompetenc odraslih (Programme for the International Assessment of Adult Competencies);

AES – Anketa o izobraževanju odraslih (Adult Education Survey);

IALS - International Adult Literacy Survey (OECD);

1. Uvod

Andragoški center Slovenije (ACS) je v letu 2015 je v sklopu redne naloge Strokovna podpora na področju izobraževanja odraslih dobil naročilo Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ), da pripravi strokovne podlage za spremembe Zakona o izobraževanju odraslih (ZIO) do konca koledarskega leta 2015.

Tako smo na ACS takoj januarja pristopili k realizaciji naloge. Delo je potekalo v treh fazah. V prvi fazi smo analizirali vso obstoječo normativno ureditev na vseh področjih, ki zadevajo tudi izobraževanje ali usposabljanje odraslih. V tej fazi smo analizirali tudi zakonodajo nekaterih evropskih držav, ki so na področju izobraževanja odraslih posebno uspešne. Kot podlago in izhodišče smo uporabili Strokovne podlage za pripravo osnutka Zakona o izobraževanju odraslih, predlog , ki ga je ACS pripravil že leta 2008.

V drugi fazi smo pripravili na podlagi omenjenih analiz izdelali strokovne podlage za posamezna področja izobraževanja odraslih (upravljanje, javna služba, programi, kakovost, vrednotenje itd.), v katerih smo posebej opredelili pomanjkljivosti obstoječega urejanja in predlagali ter utemeljili rešitve. Vsa omenjena gradiva so priložena. Pri tem smo upoštevali vse relevantne podlage iz leta 2008 in jih nadgradili in dopolnili z rezultati in razvojnimi dosežki zadnjih sedem let.

V tretji fazi smo povzeli bistvene sestavine teh podlag in jih združili v enotno gradivo.

V četrti fazi je potrebna predstavitev predloga in široka javna razprava, ki bo po potrebi dopolnila in nadgradila predlagani predlog sprememb ZIO in dala pravnim službam ustrezno strokovno podlago za pripravo predlaganih sprememb ZIO v pravni obliki.

2. Izhodišča

Zakonska ureditev izobraževanja odraslih je del celovite systemske ureditve vzgoje in izobraževanja v Sloveniji. Če želimo, da je celovita in konsistentna, moramo opredeliti položaj izobraževanja odraslih v celotnem sistemu vzgoje in izobraževanja.

Položaj izobraževanja odraslih v celotnem sistemu vzgoje in izobraževanja morajo določati koncept in filozofija ter posledično strategija vseživljenjskosti učenja. V dokumentu 'Strategija vseživljenjskosti

učenja v Sloveniji' smo opredelili vseživljenjskost učenja kot »vodilno načelo vsega izobraževanja in učenja ter temeljno družbenorazvojno strategijo« (Jelenc 2007: 7).

Za določanje položaja izobraževanja odraslih v celotnem sistemu je bistvena opredelitev ta, da sestavljata sistem vzgoje in izobraževanja dve komplementarni, sistemsko enakovredni in enakopravni, vendar pa specifični in med seboj različni področji vzgoje in izobraževanja, to sta izobraževanje otrok in mladine (začetno izobraževanje) in izobraževanje odraslih (nadaljevalno izobraževanje). Ta komplementarnost zagotavlja temeljno zahtevo strategije vseživljenjskosti učenja, to je, da poteka učenje skozi vse življenje. Izobraževanje odraslih je pri tem nujen pogoj za udejanjanje strategije.

Izobraževanje odraslih pa je koherenten sistem le tedaj, ko ima ustrezno urejena vsa področja systemskega urejanja, to so, poleg umestitve v sistem še: zakonodaja, upravljanje, financiranje, omrežje institucij in programov izobraževanja ter podpornih dejavnosti. To koherentnost urejanja sistema izobraževanja odraslih kot celote že urejajo nacionalni strateški dokumenti kot sta na primer Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju (MIZŠ 2011) in Resolucija o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020 (ReNPIO 2013–2020).

S strokovnimi podlagami želimo preseči pomanjkljivosti dosedanjega zakonskega urejanja izobraževanja odraslih.

Če želimo, da je področje systemsko ustrezno urejeno, mora tudi zakonodaja biti urejena celovito. Ne glede na to, da pri razvijanju in delovanju izobraževanja odraslih sodelujejo tudi drugi partnerji, mora država prevzeti temeljno odgovornost za systemsko ureditev in celovit razvoj izobraževanja odraslih ali nadaljevalnega izobraževanja. Odgovornost države za to področje ne sme biti nič manjša kot je odgovornost za systemsko urejanje in razvoj začetnega izobraževanja in mora obsegati ustrezne ukrepe na vseh področjih systemskega urejanja, ki smo jih navedli. Z njimi uveljavlja, enako kot za začetno izobraževanje, javni interes. **Javni interes na področju izobraževanja odraslih pa je država opredelila v ReNPIO 2013-2020.**

Eden od ukrepov je tudi urejanje področja v Zakonu o izobraževanju odraslih. Z njim država zagotavlja usklajevanje pravic in interesov državljana, kot posameznika ali kot člana neke bolj ali manj organizirane oziroma strukturirane skupine ali združbe, z instrumenti države, kot zastopnice javnega interesa. Tako **država z zakonom regulira javni interes v obliki javne službe na področju izobraževanja odraslih. Na področjih t.i. družbenih dejavnosti, med katere spadata tako začetno kot nadaljevalno izobraževanje, gre za interese, ki so, kljub immanentno individualizirani naravi in posesti, prepoznani kot družbeno koristni in kot taki predmet družbene regulacije.**

Ustrezna pravna regulacija je pomembna tako z vidika komplementarnosti in celovitosti urejanja področja izobraževanja, kot z vidika uveljavljanja javnega interesa na vseh področjih izobraževanja odraslih. Pri tem je še zlasti pomembno, da pravna regulacija ustvari okoliščine, ki bodo pospeševale kakovostno izobraževanje odraslih za razvijanje kulturnega (osebni razvoj), socialnega (vključenost, participacija v socialnem okolju in razvoju) in človeškega kapitala (konkurenčnost na trgih dela).

Zavarovanje javnega interesa je še posebej pomembno pri neformalnem izobraževanju odraslih za razvoj kulturnega in socialnega kapitala, ki je sedaj povsem na obrobju družbenega in tržnega interesa, je pa ključnega pomena za razvoj družbe, ker zvišuje splošno civilizacijsko raven, povečuje udeležbo v družbenem življenju, zmanjšuje stiske ljudi na obrobju in prav tako pripomore k večji učinkovitosti na delovnem mestu (ReNPIO 2013- 2020).

Eno od ustavnih načel opredeljujejo Slovenijo kot socialno državo. Med pravicami, ki jih urejajo socialne politike, je pogosto tudi izobraževanje, največkrat ne kot pot, s katero državljani lahko uresničujejo določene pravice, temveč kot omogočanje dostopa odraslim do izobraževanja in učenja, da bi lahko učinkovito obvladovali različne vloge, ki jih opravljajo v vsakdanjem življenju.

Gradivo, ki podrobno in strokovno utemljuje potrebo po prenovi zakonodaje na področju izobraževanja odraslih, je bilo pripravljeno že leta 2008. Ugotovitve takratnih razprav, pri katerih je sodelovala večina strokovnjakov s tega področja, so še vedno aktualne, saj se v tem času zakonodaja ni spremenila. Zato tudi ta izhodišča sledijo takratnim razmišljanjem.

Pomembno novost v tem času predstavlja sprejem nove ReNPIO 2013-2020, ki je razširila obseg izobraževanja odraslih tudi s programi in dejavnostmi ministrstev, ki v prejšnjem nacionalnem programu (ReNPIO 2004-2010) niso bila zajeta. Tudi ta novost pogojuje nekatere spremembe, ki jih bo moral upoštevati prenovljeni ZIO.

Že v razpravah, ki so se odvijale ob oblikovanju omenjenih strokovnih podlag v letu 2008, so se soočala različna mnenja o osnovnem pristopu k zakonskem urejanju izobraževanja odraslih: ali naj bi bilo to področje predmet nekega krovnega zakona, ki naj bi pokrival področje v celoti, ali naj bodo posamezni vsebinski sklopi in ravni izobraževanja odraslih urejani v sklopu zakonov, ki urejajo posamezna področja izobraževanja. Posebej se je postavljalo tudi vprašanje vključevanja določb, ki urejajo organizacijske in finančne ravni izobraževanja odraslih, ali v krovni ZOFVI, ali v ZIO, ki bi tako pokrival nekoliko širše področje.

Zaradi predlogov za spremembo nekaterih členov ZOFVI, med katerimi je predlagana tudi sprememba 11. člena, ki na novo opredeljuje javni mrežo organizacij za izobraževanje odraslih, pričujoče strokovne podlage temeljijo na premisleku, da prenova ZIO njegovega dometa ne bi širila na področja, ki jih urejajo ZOFVI in področni zakoni. Izven ZIO bi tako ostala določila o organizaciji in financiranju (ZOFVI) in izobraževanje odraslih, namenjeno pridobitvi formalne izobrazbene stopnje. To bi se še naprej urejalo v področnih zakonih, z ustreznimi podzakonskimi akti, pravilniki ali navodili, prilagojenimi posebnostim odraslih udeležencev izobraževanja.

3. Povzetek

Pričujoče Strokovne podlage so svoj prvotni domet, ki je meril zgolj na posodobitev Zakona o izobraževanju odraslih (ZIO), razširile še z nekaterimi predlogi dopolnitev ali sprememb, ki se nanašajo na Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI), in z enim predlogom dopolnitve Zakona o osnovni šoli. Te predloge smo zapisali v 4. Poglavju, z naslovom Sistemsko okolje.

Tako širitev utemeljujemo predvsem z tremi novostmi:

- (1) predlogom za opredelitev javne mreže izvajalcev programov izobraževanja odraslih (predlog spremembe 11. člena ZOFVI je pravkar v javni razpravi), ki v mnogo čem pogojuje tudi potrebo po dopolnitvah nekaterih drugih členov ZOFVI;
- (2) našim predlogom uveljavitve pravice do štiriletne srednješolske izobrazbe za vse, ki tako izobrazbo zmorejo, tudi če so izobraževanje v mladosti zaključili ali prekinili pred doseženo štiriletno srednjo izobrazbo. Ker te pravice ne moremo zapisati neposredno v ZIO, ampak jo mora utemeljiti ZOFVI, predlagamo spremembo dotičnega člena.
- (3) veljavi ReNPIO 2013-2020, ki je krog sodelujočih ministrstev razširila iz dveh (MIZŠ in MDDSZ), ki sta sodelovali pri prejšnji resoluciji (ReNPIO 2005-2010), na sedem. Zato v gradivu predlagamo dopolnitev določil ZOFVI, ki se nanašajo na Strokovni svet za izobraževanje odraslih (SSIO), predlagamo pa tudi upoštevanje in izkoriščanje možnosti med sektorskega povezovanja ministrstev, omogočeno že v sedaj veljavnih zakonih.

V teh predlogih sprememb tako izpostavljam:

- pravico do štiriletne srednješolske izobrazbe za vse, ki tako izobrazbo zmorejo;
- spremembo sestave in pristojnosti SSIO;
- oblikovanja med sektorskega koordinacijskega telesa za izobraževanje odraslih, oziroma za vseživljenjsko učenje, v okviru obstoječih zakonskih možnosti;
- logično izpeljavo zakonske opredelitve javne mreže izvajalcev izobraževanja odraslih (ne glede na končno diktijo, ki se bo oblikovala po končani javni razpravi), ki zahteva tudi zagotovitev pogojev za izvajanje programov in podpornih dejavnosti, ki jih bo javna mreža opredelila. Ti pogoji, med drugim, zahtevajo tudi zagotovitev usposobljenega kadra.

V drugem delu gradiva, v 5. poglavju Strokovne podlage, pa predlagamo in utemeljujemo nekatere spremembe ali dopolnitve členov veljavnega ZIO.

Pri tem bi izpostavili predloge za ureditev področij svetovanja, vrednotenja in kakovosti ter širitev področij izobraževanja odraslih s temami, ki so jih odprle spremembe v okolju v zadnjih 20 letih, od sprejetja sedaj veljavnega ZIO.

Posebej bi poudarili še dva predloga novih členov 7a in 7b: opredelitev študijskih krožkov in opredelitev podpornih dejavnosti, katerih izvajanje ni predvideno znotraj obsega delovanja javne mreže izvajalcev izobraževanja odraslih.

Predlagamo tudi razširitev pravice do kakovostnega izobraževanja tudi na tržne programe. Ta pravica bi bila zagotovljena z nekaterimi obveznimi programskimi in izvedbenimi vsebinami, ki bi jih morali izvajalci opredeliti pri utemeljevanju svoje ponudbe programov.

Dokument ima dve prilogi: v Prilogi 1 so predstavljeni tuji zgledi zakonskega urejanja izobraževanja odraslih. Priloga je razdeljena na dva dela: v prvem so prikazane zakonske rešitve urejanja neformalnega izobraževanja odraslih na Švedskem, Danskem, Irskem, v Nemčiji, Avstriji, Franciji in Estoniji, v drugem delu pa so posebej prikazane ureditve področij svetovanja (Danska, Irska, Nemčija, Avstrija, Norveška) in vrednotenja neformalno pridobljenega znanja (Francija, Nizozemska, Danska, Portugalska, Norveška).

V Prilogi 2, pa je prikazan zelo shematičen in podroben prikaz programov 5 ministrstev, ki so, v skladu z novo ReNPIO vključeni v letni program izobraževanja odraslih (LPIO).

4. Sistemsko okolje

Zaradi razširjenega zajema izobraževanja odraslih, ki ga je z vključitvijo dodatnih petih ministrstev omogočil sprejem ReNPIO 2013-2020, bi bilo za bolj smotrno in učinkovitejše povezovanje in medsebojno sodelovanje posameznih resorjev pri načrtovanju izvedbenih načrtov (LPIO), smiselno upoštevati možnosti, ki jih že omogoča obstoječa zakonodaja.

4.1. Predlog: oblikovanje usklajevalnega telesa in organiziranost ministrstev:

Zakonske podlage:

Zakon o državni upravi

59. člen

(sodelovanje ministrstev in drugih upravnih organov)

Ministrstva in drugi upravni organi morajo med seboj sodelovati v vseh skupnih vprašanjih.

Ministrstva in drugi upravni organi pri vzpostavljanju informacijskih sistemov, za katere so pristojni, sodelujejo z ministrstvom, pristojnim za upravljanje z informacijsko komunikacijskimi sistemi.

Ministrstva ustanavljajo skupna delovna telesa v zadevah, ki po svoji naravi zahtevajo sodelovanje več ministrstev.

Za obravnavo posameznih vprašanj oblikujejo ministrstva skupne delovne skupine ali organizirajo druge oblike medsebojnega sodelovanja.

Poslovník o delu Vlade

5. člen
(sveti vlade)

Z namenom vzpostavitve dialoga z organizacijami civilne družbe in nevladnimi strokovnimi institucijami na posameznem področju vlada (so)ustanavlja svete vlade.

Predlog:

Oblikovanje enot za IO v drugih resorjih in ustanovitev medresorskega usklajevalnega telesa

Utemeljitev:

Oblikovanje enot za izobraževanje odraslih v vseh ministrstvih, vključenih v ReNPIO, bi olajšalo usklajevanje, med katerim bi se dogovorili za strukturo programov, ki jih v okviru LPIO načrtujejo za prvo in tretje prednostno področje, in za sistem poročanja. Tako usklajevanje bi omogočalo tudi usklajeno skupno prijavljanje na razpise programov, ki tako po vsebini kot dometu pokrivajo več resornih področij (varstvo okolja, trajnostni razvoj, naravna in kulturna dediščina, staranje prebivalstva, izobraževanje in usposabljanje priseljencev ipd.)

Za učinkovito dogovarjanje in usklajevanje bi bilo smiselno oblikovati koordinacijsko med resorsko telo za izobraževanje odraslih, oziroma za vseživljenjsko učenje.

V nadaljevanju podajamo par predlogov za sprememb oziroma dopolnitve dveh zakonov: ZOFVI in Zakona o osnovni šoli.

4.2. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) – predlagane spremembe

Izvajanje določb ZIO je že pri sedaj veljavni šolski zakonodaji oteženo ali onemogočeno, zaradi različnih tolmačenj pravne službe ministrstva za izobraževanje, da nekatera določila ZIO nimajo pravne podlage v ZOFVI (kot npr. dodatna znanja učiteljev, ki jih določa ZIO v poglavju o sestavinah javno veljavnih programov za odrasle); za tolmačenje ZOFVI v zadevah s področja pristojnosti Strokovnega sveta za splošno izobraževanje pa je bilo potrebno poiskati mnenje v pravni službi vlade (ugotavljanje enakovrednosti standardov javno veljavnega programa za odrasle s standardi v programu osnovne šole za odrasle in v programih poklicnega izobraževanja). Načrtovane spremembe ZIO (strokovne podlage, ACS, december 2008; Analiza mreže izvajalcev IO, ACS, 2010; strokovne podlage za prenovu ZIO, prvi osnutek, ACS, 2015) kažejo na nujnost dopolnjevanja ZOFVI, če želimo da bo javna mreža organizacij za IO in IO izven te mreže lahko učinkovito in kakovostno prispevalo k uresničevanju ciljev ReNPIO in razvojnih dokumentov Slovenije na drugih področjih do leta 2020.

Členi, ki se nanašajo na izobraževanje odraslih:

1. člen

(vsebina zakona)

Ta zakon ureja pogoje za opravljanje ter določa način upravljanja in financiranja vzgoje in izobraževanja na področjih:

.....

- izobraževanja odraslih.

Za izobraževanje odraslih, za domove za učence in dijaške domove se uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za šole, če z zakonom ni drugače določeno.

2. člen

(cilji vzgoje in izobraževanja)

Cilji sistema vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji so:

.....

- spodbujanje vseživljenjskega izobraževanja,
- omogočanje splošne izobrazbe in pridobitve poklica vsemu prebivalstvu,
- omogočanje čim višje ravni izobrazbe čim večjemu deležu prebivalstva ob ohranjanju že dosežene ravni zahtevnosti,
- omogočanje razvoja in doseganje čim višje ravni ustvarjalnosti čim večjemu deležu prebivalstva

Predlog: podčrtani alineji se zamenjata z alinejo:

- *omogočanje pridobitve izobrazbe na ravni štiriletne srednje šole vsemu prebivalstvu.*

Utemeljitev:

Vrsta raziskav potrjuje¹, da je dosežena štiriletna srednješolska izobrazba mejnik, ki zagotavlja odraslim, da sami prepoznajo svoje izobraževalne potrebe na eni strani, in znajo sami poiskati tudi možnosti ter priložnosti, da z vključevanjem v izobraževalne programe ali programe usposabljanja, svoje izobrazbene, spretnostne ali veščinske pomanjkljivosti tudi zapolnijo, na drugi strani.

Zato je zagovarjanje potrebe po sistemski ureditvi pravice do dokončanja štiriletne srednje šole za vse, ki doseganje take izobrazbe zmorejo, tudi če jim to v obdobju rednega izobraževanja mladine ni uspelo, razširjeno med vsemi, ki se z izobraževanjem ukvarjajo, tako strokovno

6. člen

(izvajalci)

.....

Izobraževanje odraslih opravljajo organizacije za izobraževanje odraslih, šole in zasebniki.

9. člen

(javno veljavni programi in izobrazba)

Javno veljavni programi so:

...

- izobraževalni programi za odrasle (v nadaljnjem besedilu: izobraževalni programi);

10. člen

(javna služba)

....

Opravljanje javne službe na področju izobraževanja odraslih ureja zakon.

---

¹ Zelo nazorno to potrjujejo n.pr.: Raziskava o pisnih spretnostih OECD (IALS, 2000), Anketa o izobraževanju odraslih (AES 2007, 2011) in Raziskava o temeljnih zmožnostih odraslih (PIAAC, 2014);

11. člen
(javna mreža)

....

Javna mreža nižjih in srednjih poklicnih šol, srednjih tehniških in srednjih strokovnih šol in gimnazij mora omogočiti izobraževanje vsem, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost, in sicer najmanj za pridobitev prvega poklica oziroma opravljanje mature.

Javna mreža višjih strokovnih šol omogoča nadaljevanje izobraževanja tistim, ki izpolnjujejo z zakonom določene pogoje.

Razmestitev izobraževalnih programov za izobraževanje odraslih mora omogočati odraslim, ki niso zaključili osnovnošolskega izobraževanja, dokončanje osnovne šole, odraslim, ki so zaključili osnovnošolsko izobraževanje, pa enoletno dopolnjevanje osnovnošolske izobrazbe ter možnost izobraževanja po drugih programih za izobraževanje odraslih.

Podčrtana alineja člena bo zamenjana z besedilom, ki bo usklajeno na podlagi javne razprave, ki se bo zaključila 30.12.2015.²

II. PROGRAMI VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

12. člen
(izobraževalni programi)

....

Sestavine izobraževalnega programa za odrasle, postopek sprejemanja in določanja izvajalcev ureja zakon.

...

Na to zakonsko določbo se nanaša:

ODREDBA o strokovni izobrazbi strokovnih delavcev in o minimalnih standardih prostorov in opreme v izobraževanju odraslih:

3. člen

Učitelji splošno izobraževalnih in strokovnoteoretičnih predmetov, in predavatelji višjih strokovnih šol, učitelji praktičnega pouka in veščin, mojster, laborant in inštruktor v javnoveljavnih izobraževalnih programih za odrasle, po katerih se pridobi javnoveljavna izobrazba, morajo imeti strokovno izobrazbo stopnje in smeri, kot je predpisana za te strokovne delavce in znanja, ki jih za izvajalce določi izobraževalni program za odrasle.

Smer in stopnjo izobrazbe *ter znanja, ki jih določa zakon*, (v kurzivu je predlagana dopolnitev) za svetovalne in druge strokovne delavce, ki izvajajo ali sodelujejo pri izvajanju izobraževalnega dela v drugih javnih izobraževalnih programih za odrasle, določi pristojni minister ob sprejemu izobraževalnega programa na predlog pristojnega strokovnega sveta, ki program predlaga v sprejem.

24. člen
(sestava strokovnih svetov)

...

Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje odraslih ima predsednika in štirinajst članov. Vlada jih imenuje izmed uveljavljenih strokovnjakov s področja izobraževanja odraslih, in sicer:

---

² Predlagana dikcija s strani MIZŠ: "Javna mreža javnih organizacij za izobraževanje odraslih, mora biti oblikovana tako, da omogoča odraslim dokončanje osnovne šole, vključitev v javno veljavne izobraževalne programe za odrasle, ter organizacijo dejavnosti, potrebno za izvajanje javnoveljavnih programov za odrasle.«

- štiri na predlog ministrstev,
- tri na predlog pristojnih zbornic,
- tri na predlog sindikatov,
- dva na predlog skupnosti javnih zavodov za izobraževanje odraslih in
- dva na predlog drugih organizacij za izobraževanje odraslih in njihovih skupnosti.

Predlog:

obstoječa sestava SSIO ne zagotavlja strokovne utemeljenosti sklepov in predlogov, zato bi bilo potrebno imenovanje uravnotežiti tako, da bi bili člani, ki jih predlagajo skupnosti javnih zavodov in druge organizacije za izobraževanje odraslih, po številu enakovredni ostalim članom.

Sprememba sestave:

- *4 na predlog ministrstev*
- *2 na predlog zbornic*
- *1 na predlog sindikatov*
- *2 strokovnjake s področja andragogike na predlog Univerz*
- *2 na predlog skupnosti javnih zavodov za IO, katerih osnovna dejavnost IO*
- *1 Andragoško društvo Slovenije*
- *1 Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje*
- *2 predstavnika asociacij drugih izobraževalnih in nevladnih organizacij*

Utemeljitev:

Pomanjkljivost sestave je v tem, da v SSIO nimajo svojih predstavnikov nacionalne organizacije, katerih osnovna dejavnost je izobraževanje odraslih (Andragoško društvo Slovenije, Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje) in predstavnikov Univerz. Pri sestavi predstavnikov asociacij javnih in nevladnih organizacij ter nacionalnih društev je nujno potrebno razmejiti tiste, ki delujejo kot specializirane organizacije za področje IO in druge, ki opravljajo IO kot dodatno dejavnost v korist zastopanosti prvih.

Zmanjšanje števila članov sindikatov in zbornic utemeljujemo s pregledom aktivnosti njihovih članov v SSIO v zadnjih 6 letih.

S predlagano spremembo sestave SSIO bi tudi uravnotežili imenovanje članov tako, da bi bili člani, ki jih predlagajo skupnosti javnih zavodov, Univerze in nacionalne organizacije za izobraževanje odraslih, po številu enakovredni ostalim članom. Tako bi tudi zagotavljali večjo kakovost dela SSIO.

27. člen

(pristojnosti Strokovnega sveta Republike Slovenije za izobraževanje odraslih)

Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje odraslih spremlja in ocenjuje stanje in razvoj izobraževanja odraslih v državi z vidika razvojnih potreb in možnosti družbe, z vidika kakovosti in mednarodne primerljivosti.

Strokovni svet opravlja še naslednje naloge:

- predlaga pristojnemu ministru izobraževalne programe za odrasle,
- obravnava in daje soglasje k izobraževalnim programom, prilagojenim za odrasle, po katerih se pridobi javno veljavna izobrazba,
- ugotavlja enakovredni izobrazbeni standard na področjih, na katerih je pristojen za določanje katalogov znanj,
- obravnava druga strokovna vprašanja v zvezi z razvojem in delovanjem sistema izobraževanja odraslih,
- določa kataloge znanj in izpitne kataloge v programih iz prve alineje tega odstavka in

- potrjuje učbenike in učila za izobraževanje odraslih za programe, za katere je pristojen določati kataloge znanj, in daje soglasje o ustreznosti drugih učbenikov in učil za izobraževanje odraslih.

Predlog:

Med naloge SSIO se uvrstijo:

1. *Namesto sedanjega prvega odstavka (SSIO spremlja in ocenjuje stanje in razvoj IO v državi z vidika razvojnih potreb in možnosti družbe, z vidika kakovosti in mednarodne primerljivosti):*

- *obravnavata in daje mnenje k zakonodaji, ki vpliva na položaj in razvoj IO*
- *daje predloge, pobude in priporočila za oblikovanje in hitrejše uresničevanje sprejetih politik, ki vključujejo tudi izobraževanje odraslih,*
- *daje strokovna mnenja k poročilom o izvajanju nalog in drugih gradivih s področij, ki se nanašajo na izobraževanje odraslih,*
- *opravlja druge naloge v skladu z zakonom in drugimi predpisi*

2. *Namesto sedanje 4 alineje (obravnavata druga strokovna vprašanja v zvezi z razvojem in delovanjem sistema izobraževanja odraslih),*

- *obravnavata in daje mnenja k zakonom, drugim predpisom in splošnim aktom s področja izobraževanja*
- *spremljata položaj organizacij, katerih osnovna dejavnost je IO*
- *obravnavata vprašanja položaja in poklicne kariere izobraževalcev odraslih*

Utemeljitev predloga

To, da imamo Strokovni svet za IO je odlika, ki je bila v vseh letih njegovega delovanja premalo, v zadnjem obdobju pa celo neizkoriščena. SSIO ni izpolnil svojih pristojnosti iz prvega odstavka in 4. alineje 27. člena ZOFVI, kar se najbolj odraža v vlogi, ki je SSIO ni opravil pri oblikovanju in sprejemanju strateških razvojnih strateških in izvedbenih dokumentov do leta 2020 in pri krepitvi sodelovanja med resorjema. Pristojnosti v prvem odstavku in 4. alineji 27. člena so povsem ne zavezujoče tako z vidika uvrstitve na dnevni red kot z vidika uresničevanja sklepov ali predlogov SSIO. Strateški nacionalni ali področni razvojni dokumenti, ki vključujejo IO ali pa njihova izvedba močno posega na področje, ki ga ureja ReNPIO, sploh niso bilo uvrščeni na dnevne rede sej SSIO; enako velja za »druga strokovna vprašanja«. (Npr. SSIO je obravnaval Strategijo za razvoj pismenosti in Strategijo razvoja temeljnih spretnosti zaposlenih, sklepi o temi pa so obležali v predalih obeh ministrstev, kljub zelo aktualni temi, ki sta uvrščeni tudi v dokumentih za novo finančno perspektivo, brez upoštevanja priporočil strokovnega sveta). Podobno velja za vprašanje kakovosti.

Druge spremembe ZOFVI

XIII. Poglavje: Financiranje

81. člen

(obseg sredstev iz državnega proračuna)

Iz sredstev državnega proračuna se zagotavljajo plače s prispevki in davki ter drugi osebni prejemki na podlagi sistemizacije in zasedbe delovnih mest v skladu z zakonom, normativi in standardi, metodologijo za določanje obsega sredstev na udeleženca izobraževanja ter s kolektivno pogodbo ter plače s prispevki in davki in drugi osebni prejemki za pripravnike:

- osnovnim šolam za izvedbo obveznega programa, dopolnilnega pouka, dodatnega pouka, pol ure drugih oblik individualne in skupinske pomoči na oddelek, dveh ur interesnih dejavnosti na

oddelek, programa šole v naravi, podaljšanega bivanja od prvega do petega razreda ter sredstva za izvedbo jutranjega varstva učencev prvega razreda,

- javnim organizacijam za izobraževanje odraslih za izvajanje programa *Osnovna šola za odrasle, 10. leta šolanja, šolanja za prvi poklic in za izvajanje javnoveljavnih programov za odrasle,*
- glasbenim šolam za izvedbo programa osnovnega glasbenega izobraževanja,
- šolam in zavodom za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, razen za delavce, ki opravljajo zdravstvene storitve,
- domovom za učence in dijaškim domovom za vzgojno dejavnost,
- poklicnim, srednjim tehniškim in srednjim strokovnim šolam,
- gimnazijam in
- višjim strokovnim šolam.

(v kurzivu predlagana dodatna 2. alineja)

XIV poglavje: Zaposleni v vrtcu in šoli

92. člen, 6. odstavek

Izobrazbo za strokovne delavce, v primerih, ko to določa zakon, pa tudi stopnjo izobrazbe, določi minister, potem ko si je pridobil mnenje pristojnega strokovnega sveta.

To določilo se spremeni tako, da se glasi:

Izobrazbo za strokovne delavce in znanja, v primerih, ko to določa zakon, pa tudi stopnjo izobrazbe, določi minister, potem ko si je pridobil mnenje pristojnega strokovnega sveta.

Utemeljitev predloga:

ZIO v 10. členu določa, sestavine izobraževalnega programa za odrasle, med katere sodijo tudi znanja, ki jih morajo imeti izvajalci programa. Na podlagi tega določila je vse od leta 1999 naprej minister na podlagi odredbe o strokovni izobrazbi strokovnih delavcev in o minimalnih standardih prostorov in opreme v IO, določil, poleg stopnje in smeri izobrazbe tudi znanja, ki jih za izvajalce določi izobraževalni program za odrasle (glej odredbe za sprejete javno veljavne programe PUM 1999), programe UŽU 2003-2005 in Začetna integracija priseljencev 2001).

V lanskem letu pa so službe ministrstva za izobraževanje označila te odredbe za nezakonite (vsi dosedanji ministri naj bi presegli svoja pooblastila), ker nimajo pravne podlage v 6. odstavku 92. člena. Predlagatelji javno veljavnih programov za odrasle so opozarjali na 1. člen ZOFVI, ki v 5. odstavku določa, da se »Za izobraževanje odraslih, za domove za učence in dijaške domove uporabljajo določbe tega zakona, ki veljajo za šole, če z zakonom ni drugače določeno in na 12. člen, predzadnji odstavek, ki določa, da Sestavine izobraževalnega program za odrasle, postopek sprejemanja in določanja izvajalcev ureja zakon. Sprejetje prenovljenih programov UŽU stoji vse od novega tolmačenja služb ministrstva.

Ker so posebna znanja v javno veljavnih programih za odrasle ključnega pomena za kakovostno izpeljavo teh programov, predlagamo, da se ta člen ZOFV dopolni, razen, če služba Vlade RS izda mnenje, da je bila dosedanja praksa v skladu z obstoječo zakonodajo.

Predlog novega člena:

Predlagamo, da se med členu 94 in 100 ZOFVI, ki opredeljujejo strokovne delavce in izobrazbene pogoje za opravljanje pedagoškega dela v različnih vzgojno izobraževalnih ustanovah, vstavi nov člen, z besedilom:

Nazive drugih strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih (razen organizatorja izobraževanja odraslih) in izobrazbene pogoje zanje, določa zakon (o izobraževanju odraslih).

4.3. Zakon o osnovni šoli – predlog dopolnila

93. člen

(izobraževanje odraslih)

Osnovnošolsko izobraževanje odraslih se izvaja po programu osnovne šole za odrasle. Kot odrasli se lahko izobražujejo tisti, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost in niso zaključili osnovnošolskega izobraževanja.

Izobraževanje odraslih se izvaja v skladu s tem zakonom tako, da se prilagodijo organizacija, preverjanje, ocenjevanje, napredovanje in časovna razporeditev pouka.

Glede drugih pogojev za izvajanje osnovnega izobraževanja odraslih se smiselno uporabljajo določbe tega zakona.

Predlog: v zakon o OŠ se vnese določilo, da je potrebno v primeru izvajanja programa OŠ za odrasle, vsem udeležencem pripraviti osebni izobraževalni načrt, zaščitno normo pri izvajanju obsega organiziranega izobraževalnega dela ter nujno potrebne učne in druge podpore, ki jo je potrebno zagotoviti odraslemu v OŠ.

5. Strokovne podlage

5.1. Ključna vprašanja

Kaj ureja ZOI:

Zakon o izobraževanju odraslih ureja pogoje neformalnega izobraževanja odraslih:

- Opredeljuje pravice odraslih do izobraževanja in do podpornih dejavnosti;
- Določa pogoje izvajalcem za opravljanje izobraževalne dejavnosti;
- Določa merila za potrjevanje neformalnih izobraževalnih programov (pridobitev javne veljavnosti), vključno z učnimi gradivi;
- Določa obvezne sestavine neformalnih izobraževalnih programov za odrasle;
- Določa pogoje in obveznosti izvajalcem za zagotavljanje kakovosti izobraževalnega procesa;
- Opredeljuje načine preverjanja znanja in podeljevanja javno veljavnih listin;
- Opredeljuje javno službo in instrumente, ki jo zagotavljajo;
- Opredeljuje vlogo, pristojnosti in obveznosti javnih zavodov na področju IO;
- Opredeljuje načine in instrumente financiranja, z določitvijo pristojnosti organov na ravni države in lokalnih skupnosti.

Že na začetku predlagamo nekaj konkretnih dopolnil k določenim členom ZIO:

5.1.1. Konkretni predlogi k določenim členom veljavnega ZIO

2. člen (načela)

Med načela, na katerih temelji izobraževanje odraslih, se doda:

»- spoštovanje kulturne identitete vseh udeležencev ne glede na njihovo kulturno ozadje«.

7. člen (izobraževalni programi)

Predlagane spremembe:

Obstoječe besedilo 1. In 2. Odstavka:

»Udeleženci izobraževanja odraslih si pridobivajo znanja, spretnosti in veščine po posebnih izobraževalnih programih za odrasle in po delih izobraževalnih programov za mladino.

Programi iz prejšnjega odstavka so programi za zviševanje splošno izobraževalne in kulturne ravni prebivalstva, funkcionalno opismenjevanje, spopolnjevanje znanja za delo in poklic, za izobraževanje in usposabljanje brezposelnih, izobraževanje za demokracijo, učenje tujih jezikov, učenje slovenskega jezika za tujce, izobraževanje za kvaliteto življenja, izobraževanje za uveljavljanje posebnih pravic manjšin in odraslih s posebnimi potrebami in posebnih skupin ter drugo splošno izobraževanje odraslih.«

Se zamenjajo z besedilom:

»Udeleženci izobraževanja odraslih si pridobivajo znanja, spretnosti in veščine po posebnih izobraževalnih programih za odrasle in po izobraževalnih programih, ki sicer niso bili oblikovani posebej za odrasle, vendar se odrasli vanje tudi vključujejo.

Programi iz prejšnjega odstavka so programi za zviševanje splošno izobraževalne in kulturne ravni prebivalstva, razvoj temeljnih zmožnosti in drugi programi pismenosti, učenje slovenskega jezika in drugi programi za priseljence, ohranjanje nacionalne kulturne identitete ter medkulturni dialog, uveljavljanje posebnih pravic manjšin in odraslih s posebnimi potrebami ter drugih posebnih skupin, učenje tujih jezikov, spopolnjevanje znanja za delo in poklic, motivacijo in pomoč odraslim pri ponovnem vključevanju v izobraževanje, razreševanje problematik, ki se pojavljajo zaradi demografskih sprememb in starajoče se družbe, uporabo sodobne informacijsko-komunikacijske tehnologije, ozaveščanje in udeležanje načel trajnostnega razvoja, kakovost življenja in osebni razvoj posameznika, v skladu z njegovimi interesi in potrebami ter drugo splošno izobraževanje odraslih.«

Predlagamo tudi nova člena:

7a člen (študijski krožki)

V podporo skupnostnemu učenju v lokalni skupnosti se odraslim omogoči učenje v študijskih krožkih. Študijski krožki, ki jih ureja ta zakon, morajo biti organizirani tako, da omogočajo povezanost učenja s spremembami v okolju-

7b člen (podporne dejavnosti)

Za povečevanje vključenosti odraslih v izobraževanje ter podporo pri njihovem izobraževanju in učenju se omogoči razvoj in izvajanje vsaj naslednjih podpornih dejavnosti: informiranje in svetovanje, ugotavljanje in vrednotenje neformalno pridobljenih znanj, podpora pri organiziranem samostojnem učenju, promocija.

Merila za oblikovanje in izvajanje podpornih dejavnosti določi minister na predlog SSIO.

Prav tako predlagamo razširitev 10. člena (dopolnitve so v kurzivu)

Javno veljavni izobraževalni program za odrasle ima splošni in posebni del:

1. Splošni del vsebuje:

ime programa,
utemeljenost programa,
ciljna skupina,
cilji programa,

obseg izobraževanja po programu in / *trajanje izobraževanja*,
obvezne načine preverjanja in ocenjevanja znanja,
pogoje za vključitev v izobraževanje, za napredovanje in dokončanje izobraževanja.
organizacija izobraževanja.

2. Posebni del vsebuje predmetne kataloge znanj in izpitne kataloge, v katerih se navedejo:
predmetnik/vsebinski sklopi/teme
katalogi znanj,
znanja, ki jih morajo imeti izvajalci programa,
listina.

Izobraževalni program se pripravi v skladu z izhodišči za pripravo izobraževalnih programov za odrasle, ki podrobneje določijo oz. pojasnijo vsebino posamezne programske sestavine. Izhodišča določi minister po predhodnem soglasju pristojnega strokovnega sveta.

Predlagamo nov člen:

10a člen (drugi izobraževalni programi za odrasle)

Programi izobraževanja odraslih, ki so sofinancirani iz javnih sredstev ali se izvajajo kot tržna dejavnost, morajo vsebovati osnovne prvine:

ime programa
ciljna skupina
cilji programa
obseg programa in trajanje
podeljevanje potrdila o osvojenih znanjih ob zaključku

Utemeljitev:

Izobraževalni programi, ki jih izvajalci ponujajo na trgu, morajo kljub zagotavljeni podjetniški svobodi, zaradi zaščite udeležencev kot potrošnikov, zadostiti minimalnim standardom.

Obseg in vsebina izobraževalnih programov za odrasle na področju osnovnošolskega izobraževanja, nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega in tehničnega izobraževanja, srednjega splošnega izobraževanja in višjega strokovnega izobraževanja se določita v skladu z zakoni, ki urejajo ta področja.

Terminologija

Pri pripravi novega zakona bo potrebno doseči uskladitev terminov in ustrezno poimenovanje v celotni šolski zakonodaji.

Primer: V področnih zakonih je na novo vpeljan termin izredno izobraževanje. Z vidika koncepta strategije vseživljenjskosti učenja termin ni ustrezen, saj je načelo o vseživljenjskosti učenja in izobraževanja povsem v nasprotju s pojmom izredno. Predlagamo, da se uporablja termin nadaljnje izobraževanje in, da se, do sprejetja novega zakona, opravi ekspertna razprava o takem poimenovanju. Dogovorjeni termin, ki bo uporabljen v zakonu o izobraževanju odraslih bi moral biti na tej podlagi vpeljan tudi v področno šolsko zakonodajo.

Partnerstvo

V novi ZIO kaže vključiti tudi razvijanje socialnega partnerstva s sindikati in delodajalci pri vrednotenju znanja, pri preučevanju, napovedovanju in spodbujanju izobraževalnih potreb ter pri zagotavljanju finančnih virov za razvoj področja izobraževanja odraslih.

5.2. Pravice

5.2.1. Sedanja zakonska ureditev in pomanjkljivosti:

Sedanja zakonska ureditev pomanjkljivo in neustrezno ureja izobraževanje odraslih na področju pravic, saj se samo pravica do osnovnošolskega izobraževanja uresničuje kot zagotovljena pravica, ker je zaščitena z ustavo. Druge pravice iz ZOFVI se sploh ne uresničujejo (program desetega leta, ki obsega enoletno dopolnjevanje osnovnošolske izobrazbe za odrasle), ali pa je njihovo uresničevanje v veliki meri odvisno od razpoložljivih virov. Taka odvisnost zmanjšuje dostop do izobraževanja in učenja predvsem izobraževalno prikrajšanim posameznikom ali socialnim skupinam, obenem pa omejuje tudi možnosti za razvoj primerne in kakovostne izobrazbene ponudbe.

Druge pomanjkljivosti so povezane z uresničevanjem pravic do izobraževanja, določenih v strateških ciljnih ReNPIO, ki bi jih moral zagotoviti letni program izobraževanja odraslih. Poleg že predstavljene pomanjkljivosti zgoraj so to še: podhranjenost dejavnosti, potrebnih za uresničevanje te pravice in, posledično, nerazvitost izobraževalne ponudbe programov, namenjenih boljši pripravi na izobraževanje, ter programov za zviševanje splošne kulturne ravni, osebni razvoj in socialno vključenost. Niti ReNPIO niti letni program kot instrument za njeno izvajanje ne zagotavljata dejanskega uresničevanja pravic.

5.2.2. Predlogi ureditve in utemeljitev

Predlagamo, da se v zakonu opredelijo pravice do kakovostnega izobraževanja/učenja za razvoj človeškega, socialnega in kulturnega kapitala vsem odraslim prebivalcem Slovenije, skozi vse življenje, kot brezplačna vseživljenjska pravica do:

1. pridobitve osnovnošolske izobrazbe.

Skladno s sedaj veljavnimi določili, je vpis v program Osnovne šole za odrasle (OŠO) neomejen. Taka ureditev omogoča nekatere nepravilnosti: na eni strani lahko udeleženci zlorablajo to pravico, saj je status udeleženca v programu OŠO povezan z nekaterimi ugodnostmi (delo preko študentskega servisa, subvencioniran prevoz ipd.), na drugi strani pa je možnost neomejenega ponavljanja vpisa dobrodošla tudi za izvajalce programa, saj je program OŠO financiran neposredno iz proračuna in tako večje število vpisanih pomeni tudi večji delež stabilnega finančnega priliva. Zaradi razmeroma velikih stroškov in nesorazmerno majhnega števila udeležencev, ki program uspešno zaključijo, bi bilo smotno oblikovati ustrezne instrumente, ki bi to nesorazmerje odpravili. Ena od možnosti za povečanje učinkovitosti udeležencev pri obiskovanju programa osnovne šole za odrasle, bi bila uvedba individualnih izobraževalnih načrtov (glej predlog dopolnitve Zakona o osnovni šoli, zgoraj, v 4. poglavju)

2. udeležbe v izobraževanju in usposabljanju za pridobitev temeljne splošne izobrazbe na ravni štiriletne srednje šole.

Že več let se odvijajo razprave o zagotovitvi pravice, ki bi omogočila državljanom kadarkoli v življenju dokončati štiriletno srednjo šolo, ne da bi jim bilo treba za to plačati, tudi če bi se za to odločili kot odrasli. Povečevanje deleža prebivalcev z dokončano najmanj štiriletno srednjo šolo ima veliko pozitivnih družbenih vplivov in ga zato lahko opredelimo kot cilj, ki je v javnem interesu. Tudi v ReNPIO je povečevanje deleža prebivalcev s tako izobrazbo opredeljeno kot eden od ciljev, ki naj bi mu namenili posebno pozornost tudi v obliki sofinanciranja.

Seveda bi uzakonitev take pravice brez omejitev predstavljala znatno povečanje sredstev za izobraževanje odraslih (približni izračuni so v prilogi), vendar ocenjujemo, da je prenova zakonodaje, ki ureja področje izobraževanja odraslih ugodna priložnost, da se odpre širša razprava o tej možnosti. (glej predlog dopolnitve ZOFVI zgoraj, v 4. poglavju)

3. udeležbe v formalnih in neformalnih programih ter aktivnostih za razvijanje bralne pismenosti, pismenosti na sploh in temeljnih zmožnosti, kot jih opredeljujejo dokumenti EU.

Za vsebinska področja, ki so v javnem interesu, se oblikujejo javno veljavni programi, ki jih potrjuje SSIO.

Pri neformalnih programih pa se poraja zelo zanimiv predlog, ki naj bi ščitil pravico udeležencev, da bi bili deležni kakovostnega in kompetentnega izobraževanja tudi v primeru, ko izvajalec programe ponuja na trgu in udeleženec zanje plača polno tržno ceno. Poskus tovrstnega urejanja bi bil zelo pomemben prispevek k uresničevanju pravice do kakovostnega izobraževanja, tudi v primeru delovanja svobodnega trga. Pri tem gre za razmejitev pojmov »javni interes«, »javna služba« in »javna mreža«. Če pri prvem ni pojmovnih nesoglasij, pa se zadnja dva pojma velikokrat med seboj prepletata, vendar bi morala biti v zakonodaji jasno razmejena: javna mreža izvajalcev in/ali programov zagotavlja optimalno enakomerno dostopnost vsem državljanom do storitev izobraževanja odraslih, ki zagotavljajo uresničevanje njihovih jasno opredeljenih in zakonsko zagotovljenih pravic na tem področju. Javna mreža je stabilno financirana iz sredstev nacionalnega proračuna.

Javna služba pa je širši pojem, ki zajema tudi druge oblike in načine izobraževanja odraslih, ki niso nujno v celoti financirani iz javnih sredstev, vendar morajo izvajalci kljub temu zadostiti opredeljenim pogojem glede kakovosti izvedbe, kar vključuje osnovne obvezne sestavine programa, katalog posredovanih vsebin in potrdilo o posredovanih vsebinah.

4. t.i. 10. leta šolanja

(»Razmestitev izobraževalnih programov za izobraževanje odraslih mora omogočati odraslim ... ki so zaključili osnovnošolsko izobraževanje, (pa) enoletno dopolnjevanje osnovnošolske izobrazbe....« (ZOFVI, 11. člen, 9.alineja). (»... program desetega leta, ki obsega enoletno dopolnjevanje osnovnošolske izobrazbe za odrasle, ki ne nadaljujejo izobraževanja....« (ZIO, 24. člen, 5.alineja)).

Ta pravica, ki je že zapisana v veljavnem ZOFVI in v ZIO, še ni bila realizirana in zanjo tudi niso bili oblikovani ustrezni programi. V Strokovnih podlagah iz leta 2008 je ta pravica opisana kot »udeležba v programih 10. leta šolanja za doseganje nacionalno opredeljenih standardov temeljnih zmožnosti oziroma poklicnih kvalifikacij.« O vsebinah in dometu takih programov obstajajo različna mnenja, ki jih lahko razdelimo na dva pola: po prvem bi bilo potrebno, v okviru predvidene prenove dotičnega člena ZOFVI, take programe natančneje opredeliti in jih vezati na pridobitev poklica, po drugem pa naj bi bil osnovni namen teh programov zviševanje ravni znanja splošnih predmetov, zato, da bi bili udeleženci bolj uspešni v nadaljevanju šolanja. Mešanje teh programov s poklicnimi ni upravičeno, saj je poklicnemu usposabljanju namenjenih dovolj drugih programov. Po našem mnenju je drugi pol mnenj strokovno bolj utemeljen.

5. podpore pri samostojnem učenju.

Ta pravica je že uveljavljena. Predmet strokovne razprave je njeno umeščanje v zakonodajo. Gre za podporno dejavnost, ki naj bi bila vključena v krog dejavnosti, ki jih bo zagotavljala javna mreža organizacij za izobraževanje odraslih. Opozoriti je treba, da v sedanjem predlogu spremenjene alineje 11. člena ZOFVI, tovrstne podpore ni vključene med dejavnosti, ki naj bi bile zagotovljene v javni mreži, zato jo je treba opredeliti v predlogu za prenovo ZIO.

6. do svetovanja in informiranja

Zagotavljanje svetovanja in informiranja je eno od ključnih izhodišč ReNPIO 2013-2020, prav tako pa tudi drugih evropskih dokumentov. V Resoluciji je opredeljeno, da bomo zagotavljali enostaven dostop do kakovostnega informiranja in svetovanja o učnih možnostih za vse skupine odraslih v vseh okoljih. Razvita svetovalna dejavnost je pomembna za motiviranje odraslih za izobraževanje in

učenje, za pridobivanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij po certifikatnem sistemu, za povečevanje vključenosti odraslih v izobraževanje in učenje ter povečanje njegove učinkovitosti.

Možnosti odraslih v Sloveniji za dostop do svetovanja za izobraževanje in razvoj kariere so dokaj pestre in vključujejo svetovalna središča za izobraževanje odraslih (središča ISIO), izobraževalne organizacije za odrasle, zavode za zaposlovanje - karierna središča ter druge zasebne (specializirane organizacije) in nevladne organizacije ter tudi podjetja.

V ZIO naj se opredeli, da ima v izobraževanju odraslih vsak posameznik pravico do celovitega in kakovostnega informiranja in svetovanja o možnostih izobraževanja in učenja, v katere se želi vključiti, pa tudi zagotovljeno svetovalno podporo v procesu izobraževanja in učenja. Informiranje in svetovanje se lahko izvaja v okviru različnih modelov, ki pa morajo zagotavljati visoko kakovost storitev in dostop za vse ciljne skupine odraslih, še posebej pa ranljive ciljne skupine (manj izobražene odrasle in kako drugače ovirane odrasle pri vključevanju v izobraževanje in učenje ter odrasle, pri katerih je od zadnje vključitve v kakršnekoli izobraževalne in/ali učne aktivnosti minilo dalj časa).

Za osebe, ki deluje na področju svetovanja se zahteva specializirana usposobljenost – kakovost svetovanja naj se zagotovi z ustrežno profesionalizacijo osebja za to delo. V ZIO naj se tudi zapiše, da naj se na nacionalni, regionalni in institucionalni ravni vzpostavijo sodelovanja med različnimi izvajalci svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih in interesnimi skupinami.

7. vrednotenja neformalnega znanja in priložnostnega učenja ter izkušenj za potrebe (ponovnega) vključevanja v izobraževanje, razvoja kariere ali povečevanja zaposljivosti.

V ZIO naj se zapiše, da je vrednotenja in priznavanje pravico odraslega po celotni vertikali formalnega in neformalnega izobraževanja. Ker področni zakoni v izobraževanju in Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah že urejajo priznavanje formalno, neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, spretnosti in kompetenc za pridobitev izobrazbe in nacionalnih poklicnih kvalifikacij, naj ZIO opredeli pravico posameznika do ugotavljanja in vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenega znanja za namen vključevanja v nadaljnje izobraževanje in usposabljanje, za razvoj kariere in povečanje zaposljivosti ter za osebni razvoj.

V ZIO naj se opredeli strokovni okvir (koraki v procesu in orodja) za izpeljavo postopka ugotavljanja in vrednotenja ter predvidi ustrezna usposobljenost osebja za to delo oziroma kriterije (pogoje) za izvajalce tega postopka.

Pri ugotavljanju in vrednotenju neformalno in priložnostno pridobljenega znanja, spretnosti in kompetenc v izobraževanju odraslih je potrebno natančno ločiti pojme »ugotavljanje«, »vrednotenje« in »priznavanje« glede na opredelitve v drugih, že vzpostavljenih sistemih (formalno izobraževanje in sistem NPK). Je pa potrebno opozoriti, da je na sistemski ravni še odprto, kdo in kako pridobi pravice do vrednotenja in kdo ima pristojnosti pri potrjevanju in priznavanja (ta vprašanja so povezana tudi z sistemom NPK in SOK).

V ZIO naj se tudi zapiše, da je za kakovostno izvajanje procesov ugotavljanja in vrednotenja potrebno partnersko sodelovanje različnih interesnih skupin (socialnih partnerjev) in izvajalcev teh procesov.

8. Pravica do kakovostnega izobraževanja

Zakon o izobraževanju odraslih mora jasneje kot je bilo to doslej opredeliti pravico odraslih do kakovostnega izobraževanja. Ta naj bo zapisana med uvodnimi cilji oz. načeli v zakonu. Zakon pa naj z namenom zagotavljanja udeležanja te pravice, opredeli pravni okvir za udeležanje odgovornosti izvajalcev izobraževanja odraslih, ko gre za zagotavljanje kakovostnega izobraževanja.

Ko gre za opredeljevanje zakonskih obvez izobraževalnih organizacij, je temeljno izhodišče postavljeno že v 20.a členu ZOFVI, ki govori o tem, da »Merila in postopke za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vrtcih in šolah na nacionalni ravni ter predloge nacionalnih evalvacijskih študij sprejme minister na predlog Sveta za kakovost in evalvacije.« Glede na to, da se prav v tem obdobju na nacionalni ravni vzpostavlja Nacionalni okvir za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti, je potrebno rešitve, ki jih bomo vključili v zakon o izobraževanju odraslih, uskladiti s temeljnimi izhodišči Nacionalnega okvira, pri tem pa pozornost nameniti morebitnim specifikam izobraževanja odraslih. ZOFVI v 49. členu opredeljuje tudi »pristojnosti ravnatelja«, med njimi pa, da je »odgovoren za ugotavljanje zagotavljanje in kakovosti s samoevalvacijo in pripravo letnega poročila o samoevalvaciji vrtca oz. šole.«

Medtem, ko je večina drugih področnih zakonov (npr. Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Zakon o višjem strokovnem izobraževanju, Zakon o visokem šolstvu) iz temeljnega zakonskega okvira, ki ga določa ZOFVI, že izpeljalo zakonske določbe, ki še posebej veljajo za ta področja, sedaj veljavni ZOI tega področja sploh ne ureja.

Zato predlagamo, da se v prenovljenem ZIO opredeli pravica do kakovostnega izobraževanja kot pravica odraslih in odgovornost izvajalcev javnega izobraževanja odraslih.

Pravica do kakovostnega izobraževanja odraslih se opredeli:

- med uvodnimi načeli, na katerih temelji zakon,
- v poglavju, ki opredeljuje izvajalce javnega izobraževanja odraslih oz. javno mrežo izobraževanja odraslih,
- v posebnem poglavju o kakovosti izobraževanja odraslih.

Med uvodnimi načeli v zakonu naj bo zapisana tudi pravica udeležencev do kakovostnega izobraževanja in odgovornost izvajalcev v zvezi s tem.

Poglavje zakona o izvajalcih javnega izobraževanja odraslih oz. javni mreži izobraževanja odraslih (ali poglavje Javna služba, kakor je opisano v nadaljevanju). Dosedanja zakonodaja pomanjkljivo ureja minimalne standarde kakovosti, ki jih morajo zagotavljati tisti, ki želijo izvajati izobraževanje odraslih. Izpeljuje se sicer postopek »vpisa v razvid«, ki temelji na presojanju sposobnosti za izvajanje določenega javno veljavnega programa: kadrovskih in prostorskih pogojev ter učne opreme, deloma pa se dotika tudi vprašanj vodenja in statusne ureditve ustanove – predvidene izvajalke izobraževalnega programa. Presojanje sposobnosti temelji na standardih za izvajanje javno veljavnih programov, opredeljenih v zakonskih in podzakonskih aktih. Pri tem je vpis v razvid predviden samo za izvajalce javno veljavnih programov, ne pa tudi za izvajalce javnih podpornih dejavnosti. Poglavitne slabosti sedanje ureditve so naslednje:

- Vpis v razvid je enkratno dejanje, ki se opravi samo pred prvo izvedbo javno veljavnega programa, ne pa tudi kdaj kasneje, čeprav se med leti izvajalci in okoliščine izvedbe programa spreminjajo.
- Vpis v razvid za izobraževanje odraslih so dolžne opraviti samo organizacije, ki se ukvarjajo zgolj z izobraževanjem odraslih oz. druge organizacije, ki jim je izobraževanje zgolj ena izmed dejavnosti, ne pa tudi šole, ki izobražujejo mladino in odrasle, pri čemer se pogoji za izvajanje izobraževanja odraslih ne ugotavljajo.
- Vpis v razvid temelji na presojanju izvajanja točno določenega javnega programa, ne pa na presojanju sposobnosti izvajanja izobraževanja odraslih na sploh.
- Vpis v razvid je omejen zgolj na presojanju pogojev za izvajanje javno veljavnih izobraževalnih programov, ne pa tudi izobraževalnih dejavnosti (t.i. infrastrukturnih dejavnosti v izobraževanju odraslih), ki so posebnost izobraževanja odraslih in imajo značaj javne službe (v celoti ali deloma so financirane iz javnih sredstev).

Predlagamo, da navedene pomanjkljivosti odpravimo z uvedbo akreditacije na področje izobraževanja odraslih, pri čemer se zavzemamo tako za programsko kot institucionalno akreditacijo, ki je časovno zamejena (seveda z možnostjo ponovne akreditacije). S tem bi vnesli permanentnost v presojanje kakovosti zagotavljanja nekaterih temeljnih meril, ki so po mnenju stroke in financerjev potrebni za izvajanja nekega programa ali dejavnosti izobraževanja odraslih.

Posebno poglavje o kakovosti izobraževanja odraslih. ZIO naj ima posebno poglavje o kakovosti izobraževanja odraslih. Vsebina poglavja naj bo razdeljena na dva dela: en del obravnava izvajalce izobraževanja odraslih in podpornih dejavnosti v izobraževanju odraslih, drugi pa raven sistema.

Raven izobraževalne organizacije: Zakon naj opredeli obveznosti izvajalcev za načrtno delo za razvoj (zagotavljanje) kakovosti. (V tem obdobju se na nacionalni ravni vzpostavljanja nacionalni okvir za zagotavljanje kakovosti v izobraževanju. V zakonu o izobraževanju odraslih naj se zagotovi pogoje, potrebne pravne podlage, za uresničevanje tega okvira, ko gre za področje izobraževanja odraslih. Te naj bodo usklajene z opredelitvami, za katere se predvideva, da bodo vključene v ZOFVI.). Načrtno delo za razvoj (zagotavljanje) kakovosti predstavlja naslednje:

- Predlagamo, da se v ZOI določi, da mora imeti izobraževalna organizacija, ki izvaja izobraževanje odraslih in podporne dejavnosti, ki jih bo opredelil prenovljen ZIO, vpeljan notranji sistem kakovosti. Ta zagotavlja sistematično spremljanje kakovosti in izvajanje samoevalvacije, ki jo opredeljuje načrtnost, metodološko izpeljano presojanje, pisno interpretacijo rezultatov in načrtovanja ter vpeljavo ukrepov za izboljšave in razvoj na podlagi ugotovitev. Izobraževalna organizacija je dolžna vsake 3 leta³ javno predstaviti, katere pristope k samoevalvaciji uporablja, katere so značilnosti tega pristopa in katere izboljšave je načrtovala in že uvedla na podlagi rezultatov samoevalvacije.
- Predlagamo tudi, da se v zakonu opredeli, da mora svet izobraževalne organizacije na predlog direktorja/ravnatelja, imenovati komisijo za kakovost, ki načrtuje in koordinira dejavnosti izobraževanja odraslih ter podpornih dejavnosti presojanja in razvijanja kakovosti. Sestavljajo jo predsednik oz. predsednica in člani oz. članice, imenovani izmed strokovnih delavcev oz. delavk izobraževalne organizacije, učiteljev, izvajalcev podpornih dejavnosti, če jih organizacija izvaja, predstavnikov partnerjev v okolju in predstavnikov udeležencev. Komisijo sestavljajo predsednik in najmanj štiri člani.
V kolikor izobraževalna organizacija izvaja osnovnošolsko, srednješolsko, višješolsko, visokošolsko strokovno ali univerzitetno izobraževanje odraslih in predpisi za ta področja določajo drugačno sestavo komisije za kakovost, izobraževalna organizacija oblikuje tako komisijo za kakovost, ki bo po sestavi odražala zahteve tudi vseh teh področnih zakonov tako, da bodo v komisiji zastopani interesi vseh dejavnosti. Izjemoma, kadar je to smiselno, se lahko v organizaciji oblikuje tudi več komisij za kakovost, vendar je v tem primeru potrebno formalno poskrbeti za usklajeno delo med njimi.
- Zakon naj tudi opredeli obveznosti izobraževalnih organizacij za sodelovanje v zunanjih evalvacijah, pri katerih neodvisni zunanji strokovnjaki opravijo presojo kakovosti njihove dejavnosti ter podajo predloge za izboljšave, ki so namenjene izboljševanju in razvoju kakovosti njihovega delovanja.
- Predlagamo, da se v zakonu še opredeli, da so izvajalci izobraževanja odraslih in podpornih dejavnosti, ki jih bo opredelil prenovljeni ZOI v skladu s posebnimi predpisi dolžni zagotavljati zajem podatkov o kazalnikih nacionalnega pomena za spremljanje kakovosti sistema izobraževanja odraslih. Kazalnike nacionalnega pomena določi minister na predlog pristojnega javnega zavoda in strokovnega sveta. Podrobnejša določila v zvezi s spremljanjem nacionalnih kazalnikov opredeljujejo posebni predpisi.

---

³ Obdobje 3 let je sedaj predlagano v osnutku Nacionalnega okvira o kakovosti, ki naj bi veljal za vsa področja izobraževanja.

Nacionalna raven: Predlagamo, da se v prenovljenem ZOI opredeli, da je na nacionalni ravni javni zavod, ki je v skladu z 28. členom ZOFVI odgovoren za spremljanje razvoja izobraževanja odraslih v državi, odgovoren za

- pripravo strokovnih podlag, usposabljanje in svetovanje izobraževalnim organizacijam pri razvoju njihovih notranjih sistemov kakovosti ter izpeljave samoevalvacij,
- uvedbo in izvajanje motivacijskih ukrepov za načrtno delo pri razvoju kakovosti v izobraževalnih organizacij (npr. Zeleni znak kakovosti),
- izpeljavo zunanjih evalvacij na ravni izobraževalnih organizacij, ki izpeljujejo izobraževanje odraslih ter podporne dejavnosti, ki jih bo opredelil prenovljeni ZOI. Zunanje evalvacije so namenjene presoji kakovosti izobraževalne organizacije ter oblikovanju predlogov za njen nadaljnji razvoj. Rezultati teh evalvacij ostanejo v lasti izobraževalnih organizacij, ki jih uporabijo za namene lastnega razvoja. Na nacionalni ravni pa pristojni javni zavod vsake 3 leta pripravi nacionalno poročilo, v katerem na podlagi analize ugotovitev zunanjih evalvacij predlaga ukrepe za vpeljavo izboljšav na raven sistema izobraževanja odraslih. Poročilo obravnava pristojni strokovni svet.

Za izvajanje zunanjih evalvacij lahko minister v posameznem primeru določi tudi skupino neodvisnih strokovnjakov.

5.3. Javna služba

5.3.1. Sedanja zakonska ureditev:

Javna služba: V ZOFVI-ju je zapisano, da opravljanje javne službe na področju izobraževanja odraslih ureja zakon. Obstoječi ZIO pa to področje ureja z opredelitvama nacionalnega in letnih programov izobraževanja odraslih.

5.3.2. Pomanjkljivosti sedanje zakonske ureditev

Pri prenovi ZIO bi bilo smiselno premisliti o drugačnem pristopu k opredelitvi javne službe na področju IO. Pri javni službi ne gre samo za obseg in strukturo programov in dejavnosti, ki so vsako leto opredeljeni v LPIO in javno financirani, ampak v ta okvir spadajo še področja, kot so: potrjevanje programov, vpis v razvid izvajalcev, zagotavljanje kakovosti in še vrsta drugih, ki opredeljujejo kakovost in standarde izvajanja izobraževanja odraslih, ne glede na to, ali bo to javno financirano.

Predlog spremembe dotičnega člena ZOFVI, ki bo primerno uredil stabilno financiranje javne mreže, je sedaj v razpravi.

5.4. Javno financiranje

5.4.1. Sedanja zakonska ureditev

Globalni obseg javnih sredstev, namenjenih izobraževanju odraslih, opredeljuje ReNPIO (23. člen ZIO). Podrobneje pa je javno financiranje določeno s sprejetimi letnimi programi (LPIO, 24. člen ZIO), ki jih sprejema Vlada Republike Slovenije. V zadnji alineje 24. člena ZIO piše, da lahko letne programe izobraževanja odraslih sprejemajo tudi lokalne skupnosti.

Tako v sedanji zakonski ureditvi in v predvideni ureditvi, z upoštevanjem predloga vzpostavitve javne mreže, obstajajo trije instrumenti javnega financiranja:

- financiranje javne mreže,
- financiranje preko javnih razpisov (opredeljeno v LPIO),
- financiranje na podlagi razmestitev (opredeljeno v LPIO).

5.4.3. Pomanjkljivosti sedanje zakonske ureditev

Veliko pomanjkljivosti, ki smo jih opisovali v Strokovnih podlagah v letu 2008, bo, v primeru uveljavljanja predloga spremembe 11. člena ZOFVI, odpravljenih, oziroma bodo spremenjene.

Slej ko prej pa ostaja odprto vprašanje sodelovanja, oziroma obvez, ki naj bi jih pri financiranju izobraževanja odraslih dobile lokalne skupnosti. Možnost zakonske obveze, poleg že obstoječih obveznosti vzdrževanja objektov zavodov, katerih ustanoviteljice so lokalne skupnosti, je odvisno od strukture povprečnine, ki jo država namenja občinam in njenim prebivalcem. Če v povprečnini ne bo zagotovljenih državnih sredstev za izvajanje izobraževalnih programov za odrasle, potem bi bila zakonska obveza neutemeljena.

5.4.4. Predlogi ureditve in utemeljitev

V primeru, da bo sprejeta sprememba 11. člena ZOFVI v sedaj predlagani vsebini, potem ostane izven zagotovljenega in stalnega proračunskega financiranja vse IO, razen programa osnovne šole in javno veljavnih programov splošnega neformalnega izobraževanja in njemu namenjenih podpornih dejavnosti. Zato bo potrebno obdržati in okrepiti instrument razmestitve, kot prav tako stabilnega instrumenta financiranja iz nacionalnega proračuna, za: podporo pri samostojnem učenju, za borzo znanja, za vrednotenje in za mrežo Študijskih krožkov.

5.5. Izobraževalni programi za odrasle in učna gradiva

Vsebinski sklop izobraževalni programi obravnava tri skupine programov in določila, skupna vsem trem skupinam.

- I. IP, ki so po določitih ZIO sprejeti samo za izobraževanje odraslih
- II. IP, sprejete na podlagi področne šolske zakonodaje in niso pripravljene posebej za odrasle (izjema OŠO).
- III. IP, sprejete na podlagi druge zakonodaje

K I. Izobraževalni programi, sprejeti za izobraževanje odraslih

5.5.1. Sedanja ureditev in njene slabosti (I):

Sedanjo zakonsko ureditev za vsebinska področja, sestavine ter pripravo in sprejemanje IP za odrasle določa ZOFVI z napotili, kaj naj ureja ZIO.

Sedmi člen ZIO že sedaj daje dajal zakonski okvir za spodbujanje večine od vsebinskih usmeritev/področij in ciljnih skupin, ki jih opredeljujejo novejši nacionalni in evropski dokumenti, čeprav nekaterih neposredno ne omenja. Zakonodaja določa tudi poseben program za odrasle, tim program desetega leta.

ZIO določa podrobno tudi obe sestavine programov, splošni in posebni, ter pripravo oz. sprejemanje teh programov v skladu z izhodišči, ki jih določa pristojni strokovni (SSIO).

Slabost sedanje ureditve je ta, da ZIO ne ureja določanja izvajalcev izobraževalnih programov za odrasle, čeprav ga k temu zavezuje ZOFVI in da se, podobno kot pri uresničevanju pravic do izobraževanja, IP za odrasle sploh niso razvili (deseto leto šolanja), ali pa niso bili zagotovljeni pogoji za njihovo izvajanje.

5.5.2. Predlogi za urejanje in utemeljitve (I):

Vsebine/področja, ki so v javnem interesu in je potrebno njihovo udejanjanje podpreti tudi s programsko ponudbo v izobraževanju odraslih, so vsaj naslednja:

- Izobraževanje in usposabljanje za osebni razvoj in rast posameznika, v skladu z njegovimi interesi in potrebami.
- Izobraževanje in usposabljanje v podporo gospodarskemu razvoju, boljši izobraženosti in boljši kakovosti znanja zaposlenih.

Izobraževanje in usposabljanje za zaposljivost posameznika, izobraževanje brezposelnih

- Izobraževanje in usposabljanje v vlogi udejanjanja načela enakih možnosti za vse – posebna skrb za ranljive skupine prebivalstva in njihovo vključevanje v izobraževanje in usposabljanje; Izobraževalni programi, ki prispevajo k okrepitvi socialne vključenosti ranljivih skupin, programi za pridobivanje temeljnih spretnosti, pisne spretnosti in vse vrste pismenosti.

- Izobraževanje in usposabljanje v podporo razreševanju problematik, ki se pojavljajo zaradi demografskih sprememb in starajoče se družbe; Potrebno je razvijati programe izobraževanja in usposabljanja za starejše.
- Izobraževanje in usposabljanje v podporo vključevanju posameznika v sodobne informacijsko-komunikacijske tokove; Programi usposabljanja različnih ciljnih skupin odraslih za uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije so pomembni javni interes.
- Izobraževanje in usposabljanje v podporo osveščanju in udejanjanju načel trajnostnega razvoja in razreševanja okoljske problematike; Verjetno gre za enega najpomembnejših in najresnejših družbenih izzivov za prihodnost.
- Izobraževanje in usposabljanje v podporo pri ohranjanju nacionalne kulturne identitete in medkulturni dialog; V Sloveniji je potrebno še naprej spodbujati dostop do tistih aktivnosti neformalnega izobraževanja odraslih, ki še posebej pripomorejo h krepitvi in ohranjanju kulturne identitete. Gotovo je v interesu države, da vlaga v tovrstno izobraževanje in tudi, da pozna kakovostne učinke le-tega. Hkrati pa spodbujati sobivanje različnih kultur, soočanje z različnostmi kultur. Zato je pomembno razvijati programe usposabljanja, ki spodbujajo medkulturni dialog idr. Izobraževanje priseljencev za njihovo lažje vključevanje v družbo
Drugi programi, po katerih se v danih družbenih razmerah pokažejo potrebe.

Možnih je več rešitev

VARIANTA 1:

Naštevaje izobraževalnih programov se iz zakona popolnoma izpusti, razen programov, ki so vključeni v javno mrežo.

V zakonu se opredeli, da se področja izobraževalnih programov za odrasle, ki so v javnem interesu, izven javne mreže, določijo v Resoluciji o nacionalnem programu oz. letnemu programu izobraževanja odraslih oz. drugem srednjeročnem strateškem dokumentu. Tovrstni strateški dokumenti bi se lahko pripravljali za posamezna vsebinska področja izobraževanja odraslih, za katere je v določenem obdobju bolj izražen javni interes.

VARIANTA 2:

Novi zakon o izobraževanju odraslih naj, poleg javne mreže, opredeli programska področja za izobraževalne programe za odrasle. Najti pa je potrebno ustrezno dikcijo, ki bo dovoljevala dovolj široko opredelitev prioriteten programskih področij, ki zaobjemajo tisto, kar je javni interes. Teh programov ni smiselno natančno opredeljevati; to se opredeli v letnem programu izobraževanja odraslih. To bi bilo mogoče storiti z razširitvijo in dopolnitvijo 7. člena ZOI. Predlog takšne dopolnitve je predstavljen v točki 5.1.1.

Rešitev glede 10. leta šolanja je ustrezna z vidika pomena razvijanja temeljnih zmožnosti v skladu z Resolucijo NPIO in evropskimi priporočili o razvijanju temeljnih zmožnosti za odrasle in z vidika uresničevanja pravic odraslih do ustrezne temeljne izobrazbe in usposobljenosti. Program desetega leta šolanja doslej ni bil razvit.

PREDLOG ZA DOLOČANJE SESTAVIN PROGRAMOV

1. Predlagamo, da se v zakonu opredeli le »minimalni standard sestavin.«
2. Opredeli se, da se javno-veljavne izobraževalne programe za odrasle pripravi v skladu s strokovnimi izhodišči za pripravo javno-veljavnih programov za odrasle, ki jih določi Strokovni svet za izobraževanje odraslih (ob predhodnem soglasju ministra).
3. Splošne pogoje za opravljanje dejavnosti izobraževanja odraslih določi zakon. Dodatne zahteve po znanjih, ki jih narekuje zahtevnost programa, sprejema minister na predlog Strokovnega sveta.

PREDLOGI ZA PRIPRAVO PROGRAMOV ZA ODRASLE

1. Sedanja zakonska ureditev priprave javno veljavnih programov za odrasle ostane v pristojnosti strokovnega sveta za izobraževanje odraslih in to za vse programe, ki se sprejemajo na podlagi zakona o izobraževanju odraslih (posebni programi za izobraževanje odraslih).
2. V ZIO se uredi določanje izvajalcev izobraževalnih programov za odrasle.

5.5.3. Utemeljitev predlogov (I):

Predlagane variante o vsebinskih področjih upoštevajo, da je potrebno v ZIO določiti javni interes za področje izobraževanja odraslih. S tega vidika je pomembno, da se v zakonu, poleg opredeljene javne mreže, postavi tudi normativni okvir za razvoj izobraževalnih programov za odrasle (še posebej neformalnih), ki so v javnem interesu. Zato naj se v zakonu na podoben način, kot je bilo to že doslej, opredelijo vsebinska področja, na katerih se razvijajo izobraževalni programi za odrasle.

Ob odločanju o načinu opredeljevanja sestavin je potrebno upoštevati, da različne vrste izobraževalnih programov zahtevajo različne pristope kurikularnega načrtovanja, kar vpliva tudi na različno opredelitev sestavin.

Zato v ZIO ni smiselno natančno opredeljevati sestavin izobraževalnih programov.

Ob opredeljevanju normativne ureditve, ki zadeva oblikovanje, sprejemanje in izpeljevanje izobraževalnih programov za odrasle, je smiselno upoštevati sodobne smernice kurikularnega načrtovanja:

- Analiza razvojnih dokumentov v nekaterih točkah opozori na potrebo po bolj fleksibilnem oblikovanju izobraževalnih programov na različnih področjih izobraževanja.
- Sodobno kurikularno načrtovanje upošteva načelo decentralizacije izobraževanja, krepitev strokovne avtonomije in prenosa odgovornosti za kurikularno načrtovanje na izvedbeno raven.
- Sodobno učno-ciljno načrtovanje temelji na tem, da naj bi se na nacionalni ravni določale le temeljne sestavine izobraževalnih programov (cilji, standardi znanja – pričakovani učni dosežki, tip javne listine...), druge sestavine pa naj bodo v domeni izvedbenih rešitev in strokovne avtonomije izvajalcev.
- Posebno področje, ki mu je v zadnjem obdobju namenjen poseben poudarek je priznavanje predhodnega znanja in delovnih izkušenj, s čimer se daje veljavo oz. formalno priznanje znanju, pridobljenem zunaj formaliziranih oblik izobraževanja.
- Strateške usmeritve v analiziranih dokumentih spodbujajo tudi k večjemu sodelovanju socialnih partnerjev pri oblikovanju programske ponudbe in drugih vidikov izobraževanja. Ob oblikovanju novega zakona o izobraževanju odraslih je potrebno posebej opredeliti vloge socialnih partnerjev ali morda širše – različnih interesnih skupin v izobraževanju odraslih.

Dosedanji postopek sprejemanja programov, pripravljenih za izobraževanje odraslih je ustrezen.

Določba ZOFVI, da se določanje izvajalcev izobraževalnih programov za odrasle uredi z zakonom, ni bila realizirana in jo je potrebno urediti v novem ZIO.

K II. Izobraževalni programi, ki niso pripravljeni posebej za odrasle

5.5.4. Sedanja ureditev in njene slabosti (II):

Velik del izobraževanja odraslih predstavlja izobraževanje, ki ga ureja zakonodaja za splošno, poklicno in strokovno izobraževanje. To so programi, ki dajejo javno veljavno izobrazbo, programi usposabljanja in izpopolnjevanja, ki se zaključijo z javno listino, in drugi programi izpopolnjevanja in usposabljanja. ZIO določa, da se obseg in vsebina IP splošnega poklicnega in strokovnega izobraževanja določajo v skladu s področnimi zakoni (osnovna šola, gimnazija, nižje, srednje poklicno in srednje strokovno ter višje strokovno izobraževanje). Področni zakoni pa določajo, da se v programih, v katere se vključujejo odrasli, prilagodijo organizacija in trajanje, preverjanje in ocenjevanje znanja ter napredovanje in časovna razporeditev pouka/študija, v skladu z Navodili o prilagajanju v poklicnem in strokovnem izobraževanju ter višjem strokovnem izobraževanju. Za področje OŠ pa je sprejet poseben program osnovne šole za odrasle, po metodologiji, ki jo določa ZIO.

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju opredeljuje tudi programe izpopolnjevanja in usposabljanja, ki dajejo javno listino, ter izobraževanje po delih programov in priznavanje tako pridobljenega znanja.

Zakon o višjem strokovnem izobraževanju opredeljuje tudi študijske programe za izpopolnjevanje, ki so namenjeni izpopolnjevanju, dopolnjevanju in usposabljanju znanja na isti zahtevnostni ravni (17.

člen). Iz teh določil bi lahko sklepali, da zakon ureja samo javno veljavne programe izpopolnjevanja in usposabljanja, kar se zdi nekoliko ozko, saj verjetno ni potrebno, da bi vse tovrstne programe tako formalizirali. Vendar 18. člen dopušča tudi interpretacijo, da so predvideni tudi programi, ki ne omogočajo pridobitve novega naziva strokovne izobrazbe. Ti verjetno ne nastajajo po postopkih, ki jih določa zakon. Z vidika izobraževanja odraslih so nejasna določila v zvezi z vrstami programov v višješolskem poklicnem izobraževanju pomembna samo zato, ker ni mogoče nedvoumno ugotoviti, ali zakon ureja samo formalno ali tudi neformalno višješolsko izobraževanje.

Sprejemanje javno veljavnih programov določa 15. člen ZOFVI in je v domeni ministra, pristojnega za šolstvo, oziroma ministra, pristojnega za izobraževanje odraslih, v sodelovanju s pristojnim strokovnim svetom.

19. člen zakona določa usklajevalni postopek, kadar je za sprejemanje predmetnih in izpitnih katalogov znanj pristojnih več strokovnih svetov in vključuje oblikovanje skupne komisije pristojnih strokovnih svetov. Glede na to, da je predvideno, da oblikovanje in sprejemanje programov za izobraževanje odraslih poteka po določilih posebnega zakona, je mogoče predvideti, da bo prišlo do takih situacij tudi v zvezi z izobraževanjem odraslih. Primerov, ko lahko pride do različnih pogledov na določen izobraževalni program za odrasle, je bilo v preteklosti kar nekaj – npr. program osnovne šole za odrasle, SIMO. Do razhajanj pa lahko pride tudi pri oblikovanju navodil za pripravo izobraževalnih programov za odrasle, zato je primerno, da zakon ureja postopke v takih situacijah.

5.5.5. Predlogi in utemeljitve (II):

1. V novem zakonu za izobraževanje odraslih se opredeli, da je za primere formalnih javno-veljavnih izobraževalnih programov, ki prvenstveno niso oblikovani za izobraževanje odraslih, (npr. izobraževalni programi poklicnega in strokovnega izobraževanja, izobraževalni program gimnazije...) potrebno za vsako od teh področij (gimnazije, višješolsko poklicno in strokovno izobraževanje...) pripraviti **navodila za izvedbeno** načrtovanje izobraževanja odraslih, ki jih sprejme minister, pri čemer si pridobi tudi mnenje strokovnega sveta za izobraževanje odraslih. Navodila naj bi ob upoštevanju enakega standarda znanja v rednem in izrednem izobraževanju, urejala izvedbeno načrtovanje vseh sestavin izobraževalnih programov, ne samo organizacije, časovne razporeditve izobraževanja, preverjanja in ocenjevanja znanja ter napredovanja. Takšna rešitev posledično terja spremembo področnih zakonov, ki tega še ne urejajo.
2. Pri opredeljevanju pristojnosti za sprejemanje navodil za prilagajanje izrednega izobraževanja (v nekaterih primerih je opredeljen kot pristojen minister, v nekaterih pa tudi strokovni svet), se na vseh ravneh vključi tudi strokovni svet za izobraževanje odraslih.
3. V Zakonu o osnovni šoli se črta določilo 93. člena o prilagajanju programa odraslih, saj je program pripravljen v skladu z določili o pripravi in sestavinah programa v zakonu o izobraževanju odraslih.
4. Ko gre za javno veljavne programe usposabljanja in izpopolnjevanja, se ti pripravijo v skladu z zakonodajo, ki ureja sestavine javno-veljavnih programov za odrasle. Ko pa gre za neformalne programe usposabljanja in izpopolnjevanja, ki niso javno veljavni, pa to ni potrebno. Iz obstoječe zakonodaje to ni jasno razvidno. (srednje poklicno in strokovno izobraževanje, višje strokovno izobraževanje)

Pri sprejemanju izobraževalnih programov za odrasle predlagamo dvoje

1. Ko gre za javno veljavne izobraževalne programe za odrasle, kjer ni potrebno usklajevanje med več pristojnimi strokovnimi sveti, v zakonu o izobraževanju odraslih niso potrebne posebne opredelitve postopkov sprejemanja, saj le-te določa že ZOFVI.
2. Ko gre za javno-veljavne izobraževalne programe, kjer je potrebno usklajevanje med več pristojnimi strokovnimi sveti, bi bilo potrebno jasneje opredeliti pristojnosti vsakega posameznega strokovnega sveta in postopke usklajevanja.

K III. Izobraževalni programi za odrasle, sprejeti na podlagi druge (ne-šolske) zakonodaje

ZIO opredeljuje tudi da »drugi izobraževalni programi, sprejeti po predpisih, ki ne urejajo področja vzgoje in izobraževanja, za katere je pristojni strokovni svet ugotovi enakovredni izobrazbeni standard, imajo javno veljavnost, ki se izkazuje z javno listino« (zadnji odstavek 7. člena)

5.5.6. Predlog (III):

V nov ZIO je potrebno vključiti določilo, da morajo izobraževalni programi za odrasle, sprejeti po »ne-šolski« zakonodaji izpolnjevati pogoje, določene z Zakonom o izobraževanju odraslih. (Primer: Najnovejša uredba o integraciji tujcev (Ur.l. 65/2008).

K IV. Skupna vprašanja za vse tri vrste programov vključujejo učbenike (učna gradiva) za odrasle, učbeniške sklade, terminologijo in določanje izvajalcev programov

5.6. Učna gradiva

V zakonu o izobraževanju odraslih doslej nismo imeli posebnih določil v zvezi z učbeniki in učbeniški skladi za odrasle, ZOFVI pa tega ne ureja za izobraževanje odraslih. Zato predlagamo naslednje:

1. Glede na dosedanjo prakso delovanja Strokovnega sveta za izobraževanje odraslih predlagamo, da se to jasneje opredeliti, vendar ne na ravni zakona. Predlagamo, da se presodi, če Pravilnik o potrjevanju učbenikov (Uradni list RS, št. 57/2006) predstavlja zadostno podlago za pripravo in potrjevanje učbenikov in drugih učnih gradiv za potrebe izobraževanja odraslih v izobraževalnih programih, ki niso pripravljene posebej za odrasle.
2. Na ravni zakona o izobraževanju odraslih se opredeli, da se v javno veljavnih programih za pridobitev stopnje izobrazbe za odrasle, lahko uporabljajo le učbeniki, ki jih je potrdil pristojni strokovni svet.

Na področju izobraževanja odraslih ni učbenikov, ki bi bili pripravljene posebej za odrasle v javno veljavnem izobraževanju. Učna gradiva (učbeniki), ki se pripravljajo za javno veljavne programe izobraževanja mladine, praviloma niso primerna za odrasle udeležence, saj ne upoštevajo v zadostni meri metodično-didaktičnih posebnosti izpeljave teh programov ter razvojnih in starostnih značilnosti udeležencev izobraževanja odraslih. Namen predlogov je spodbuditi pripraviljavce programov za odrasle in druge, k pripravi učnih gradiv za odrasle, ki bodo skladna z normativi in merili za njihovo pripravo. Pristojen za sprejem meril in normativov za pripravo učbenikov za odrasle je Strokovni svet za izobraževanje odraslih.

5.7. Izvajalci javno veljavnih programov

ZOFVI v 16. členu opredeljuje, kdo določa izvajalce javno veljavnih programov (lokalna skupnost ali minister), in ne omenja javno veljavnih programov za odrasle. ZIO pa določa, da letni program izobraževanja odraslih »določa izobraževalne programe, ki se financirajo iz javnih sredstev ... in ministrstva, pristojna za izvedbo programa« (24. člen). Določilo se v praksi ni izvajalo, program sta določila le resorno ministrstvo in ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ne pa tudi druga ministrstva. Zato predlagamo, da se v novem ZIO ustrezneje opredeliti določanje izvajalcev. Odgovornost za razmestitev programov, ki pogojujejo uresničevanje zakonsko določenih pravic, mora prevzeti ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, v sodelovanju z oblastmi na lokalnih in regionalnih ravneh. Druga ministrstva pa prevzemajo odgovornost za razmestitev programov odraslih na svojih področjih.

5.8. Strokovni delavci v izobraževanju odraslih

Med predlogi dopolnitev ZOFVI (glej zgoraj) smo navedli dodaten člen, ki napotuje opredelitev strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih v ZIO. V skladu s tem predlogom bo ZIO opredelil vse profile strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih, ki so se dodatno oblikovali v letih od sprejema dosedanjega ZIO. Za vsak profil, ali skupino sorodnih, bo opredelil značilnosti, pogoje za imenovanje in pogoje za napredovanje. Pri tem bo predlog omogočil tudi umestitev novih profilov, ki bi se lahko oblikovali z razvojem področja v prihodnosti.

6. Upravljanje

Dosedanja organiziranost MIZŠ in sektorja za IO ne omogočajo razvojno naravnane delovanja, niti ne učinkovitega opravljanja tekočih nalog. Predlagamo, da se Sektor za izobraževanje odraslih, ki je v sestavi Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih, v upravni strukturi ministrstva poviša na raven **Direktorata za izobraževanje odraslih**. Taka reorganizacija bi zagotovila področju ustrezen status v samem ministrstvu in omogočala opravljanje temeljnih nalog.

Za učinkovito usklajevanje z drugimi resorji bi moralo biti ustanovljeno **medresorsko koordinacijsko telo**, sestavljeno iz uradnikov, ki so v posameznih ministrstvih odgovorni za izvajanje programov izobraževanje odraslih, določenih v področnih zakonih in nacionalnih programih (izobraževanje, kultura, zdravstvo, varovanje okolja).

Dosedanje delovanje **strokovnega sveta** kaže še, da kljub partnerski sestavi, SSIO ne more uveljaviti koordinacije med sektorji, deluje le koordinacija med MIZŠ in MDDSZ. Zato bo potrebno okrepiti njegov vpliv in njegove pristojnosti pri zagotavljanju koordinacije z drugimi ministrstvi pa tudi v odnosu do drugih strokovnih svetov, če le-ti obravnavajo tematiko, ki vključuje tudi področje izobraževanja odraslih. Le tako lahko zagotovimo enakovredno koordinacijo njegovega dela z ustreznimi nacionalnimi telesi in drugimi resorji, pa tudi lokalnih skupnosti, ki bi morale prispevati svoj delež k letnemu programu IO.

Pogoji za učinkovitejše delovanje SSIO vključujejo dve ravni, strateško, ki je specifična za ta strokovni svet, in operativno. Na strateški ravni je potrebno okrepiti njegovo vlogo in vpliv pri urejanju strateških razvojnih vprašanj, na operativni ravni pa zagotoviti njegovo enakopravnost in vključenost pri odločanju o vseh vprašanih, ki zadevajo tudi izobraževanje odraslih. Po zgledu drugih držav bi kazalo zagotoviti SSIO tudi finančna sredstva za izvajanje raziskovalnih in razvojnih projektov.

Andragoškem centru Slovenije mora tudi nova ureditev zagotoviti položaj in pogoje za opravljanje vloge osrednje razvojno-raziskovalne ustanove, predvsem na področju splošnega neformalnega izobraževanja, ter na področjih oblikovanja programov, usposabljanja in potrjevanja usposobljenosti izvajalcev oziroma mentorjev javno veljavnih in drugih programov izobraževanja, učenja in svetovanja. Pomembna je tudi njegova vloga pri zagotavljanju in preverjanju kakovosti programov, promociji vseživljenjskega učenja in informiranja.

6.1. Lokalna raven

Sedanja zakonska določila v ZIO in Zakonu o lokalni samoupravi se izvajajo le deloma, ali pa sploh ne. Zato je potrebno v prenovljeni šolski zakonodaji predvideti **spodbude za lokalne skupnosti** za zagotavljanje dostopa do izobraževanja na svojem območju,

6.2. Raven izobraževalne organizacije

Svet izobraževalne organizacije

Sestava in vloga **svetov** sta primerno urejeni, saj lahko izobraževalne organizacije v ustanovitvenih aktih tudi same odločajo o tem, katere predstavnike imenovati v svete.

Strokovni organi izobraževalne organizacije

Praksa kaže, da je potrebno sestavo in pristojnost **strokovnih organov** (andragoški zbor, svet staršev, vrste strokovnih delavcev) prilagoditi temeljni kadrovski značilnosti organizacij za izobraževanje odraslih, v Sloveniji v IO prevladuje razmerje, kjer je le tretjina učiteljev in predavateljev zaposlenih s polnim delovnim časom, dve tretjini pa po pogodbi o delu/AP. Takšna struktura zaposlenih v IO, kar je značilno tudi za druge države, predstavlja veliko prednost, saj omogoča hitro prilagajanje na povečane, zmanjšane ali spremenjene potrebe na izobraževalnem tržišču. Hkrati pa to predstavlja dilemo takrat, ko tako pogodbeno zaposleni odločajo o vseh zadevah javnega zavoda, kar trenutno določa veljavna šolska zakonodaja. Pri novi ureditvi bi kazalo uporabiti rešitve držav (npr. Danska), ko nekateri, sicer voljeni člani svetov, nimajo glasovalne pravice.

7. Zaključek

Strokovne podlage za prenovo ZIO so z našega zornega kota pomembne zaradi utemeljevanja nekaterih predlogov za dograditev in posodobitev zakonskega urejanja področja izobraževanja

odraslih na nekaterih področjih, kjer so se dosedanja zakonska določila izkazala kot pomanjkljiva ali neprimerna. Pri tem mislimo na področja vrednotenja neformalno pridobljenih znanj in veščin in zagotavljanja kakovosti.

Druga pomembna novost, ki jo predlagamo, je zakonska zagotovitev pravice do štiriletne srednješolske izobrazbe, za vse, ki tako izobrazbo zmorejo, tudi kot druga priložnost. Opredelitev te pravice predlagamo v obliki spremembe dotičnega člena v ZOFVI.

Razširitev dometa strokovnih podlag tudi z nekaterimi drugimi predlogi za spremembe členov ZOFVI pa je posledica predlagane novosti ZOFVI, ki je v javni razpravi, to je opredelitev javne mreže izvajalcev izobraževanja odraslih.

Gradivo na nekaterih področjih predlaga konkretne spremembe ali dopolnitve členov ZIO in ZOFVI, na drugih pa utemeljuje sistemske dopolnitve, ki jih bo mogoče preoblikovati v zakonsko dikcijo po opravljeni javni in strokovni razpravi.

8. Literatura

Strokovne podlage za pripravo osnutka Zakona o izobraževanju odraslih – Predlog (ACS, 2008)

ReNPIO 2013-2020 (UL, 90/2013)

Zakon o izobraževanju odraslih (UL 110/2006)

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (UL 16/2007)

European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Final synthesis report. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

[de Oliveira Pires, A. L.](#) European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report [Portugal](#). (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Duchemin, C. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report France. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Aagaard, K. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report Denmark. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Duvecot, R. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report Netherlands. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Havley, J.; Ure, B.O. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report Norway. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Priloga 1: PREGLED PO POSAMEZNIH DRŽAVAH

1. NEFORMALNO SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE

Švedska :

Odgovornost za neformalno izobraževanje in usposabljanje na Švedskem si delita država (ministrstvo za izobraževanje in ministrstvo za enakost (info net, dostop 6.8.2015)) in občine. Javno mrežo za splošno ljudsko izobraževanje (tim. *liberal, folkbildning*), ki jo parlament pooblasti za IO, predstavljajo:

- neprofitno krovno združenje desetih področnih zvez (tim. *studieförbund*),
- 150 ljudskih visokih šol (tim. *folkhögskolor*) in
- združenje za IO.

Občine in regije za upravljanje IO lahko ustanovljajo telesa, sicer pa sta delovanje in financiranje utemeljena v posebnem zakonu, poimenovanem »O učenju odraslih in razvoju izobraževanja odraslih« (2001, revidiran 2007). V njem so opredeljeni cilji splošnega, neformalnega učenja odraslih⁴ in dvodelna javna mreža (mreža ljudskih univerz in mreža organizacij, ki organizirajo študijske krožke). Iz literature ni razvidna ločitev javne mreže in javne službe. Na ravni občine so zagotovljeni:

- formalno osnovno in višje srednje izobraževanje IO v naslednjih oblikah
- občinsko (komvux), ki se dalje deli na
  - a. temeljno (matematika, jeziki, naravoslovje, poklicna usposabljanja),
  - b. sekundarno izobraževanje ter
- posebno izobraževanje (za osebe s posebnimi potrebami, za imigrante, za tiste z intelektualnimi primanjkljaji (webgate, dostop 14. 4. 2015).

Temeljni cilj javne mreže je možnost za širitev in poglobljanje znanja in veščin za

- o osebni razvoj,
- o razvoj demokracije in enakih možnosti,
- o ekonomski razvoj in zaposlovanje
- o enakomerno porazdelitev bogastva.

Na podlagi omenjenega zakona vlada sprejme Dekret o podpori splošnemu izobraževanju odraslih, ki poleg ciljev proračunskega financiranja določa tudi pogoje za dodelitev proračunskih sredstev, ki so sledeči:

- Ponudba mora upoštevati navedene cilje,
- najmanj 15% ponudbe mora biti namenjene splošnim programom, ki se zaključijo s kvalifikacijo, enakovredno tisti, ki se pridobi v šolskem sistemu, in sicer za manj izobražene, ki so v koledarskem letu vključitve v program dopolnili 18 ali več let,
- izvajalci morajo imeti organ upravljanja (svet, organizacije se lahko povezujejo);
- mentorji morajo biti usposobljeni in licencirani.

Financiranje je v celoti proračunsko.

Nekateri tečaji, programi in usposabljanja javne mreže so za trg dela po vsebini primerljivi z nadaljevalnimi poklicnimi izobraževalnimi tečaji oz. programi. Le del mreže usposablja priseljence ter

---

- ⁴podpiranje aktivnosti ki pripomorejo k **krepitevi in razvoju demokracije**,
- omogočanje ljudem, da **vplivajo na svoje življenjsko okolje in spodbujajo vključevanje** v družbeni razvoj,
- prispevek k odpravljanju izobraževalnih primanjkljajev, **dvigu izobrazbene in kulturne ravni**,
- prispevek k **širjenju zanimanja in sodelovanja** v kulturnem življenju.

omogoča pridobitev kvalifikacij (»second chance«) na srednješolski ravni. V letu 2014 je bilo izpeljanih okoli 281.000 ŠK, ki so vključevali približno 1,7 mio udeležencev. V njih se jih več kot polovica ukvarja z umetnostjo, glasbo in drugimi kulturnimi vsebinami. Ljudske visoke šole imajo približno 71.000 udeležencev za vsak termin z različnimi poudarki (obrt, gledališče, jeziki, zdravje, turizem). Daljši tečaji trajajo lahko do tri leta (info-net, dostop 6.8. 2015).

Strokovni delavci so univerzitetno kvalificirani, različnih strok in se za splošno neformalno izobraževanje odraslih usposobijo v zvezah ali na ljudskih visokih šolah. Med območji in občinami v državi so večje razlike, neenakost pogojev pa omogoča vdor tržne ponudbe, kar je ključni sodobni problem tovrstnega izobraževanja na Švedskem (<http://www.infonet-ae.eu/country-overviews/sweden>, dostop 26.7. 2015)

Danska

Na Danskem ločujejo splošno izobraževanje odraslih od neformalnega IO. Splošno IO omogoča kvalifikacijo in se ga letno udeleži okoli 130.000 udeležencev ter je interno strukturirano v:

pripravljalno (*tim. FVU*) in splošno (*tim. AVU*),

ločeno pa so organizirani še tečaji za višje pripravljalne izpite na srednji stopnji (*tim.HF*) in za ljudi s posebnimi potrebami ali za integracijo v družbo (npr. Danščina kot drugi jezik, ki ga letno obiše 40.000 udeležencev ali Izobraževanje za ljudi s posebnimi potrebami).

Programe za pridobitev formalne izobrazbe - poklicno in višje IO, ki letno vključita okoli 450.000 udeležencev (webgate, dostop 14.4. 2015) ter splošno IO od neformalnega izobraževanja ločuje namen, poleg tega pa so za posebne izzive sprejeti posebni ukrepi (privlačnejše poklicno izobraževanje, omejitev osipa, okrepitev prakse na delovnem mestu, kakovost IO in nadaljevalnega izobraževanja, zaposljivost s poudarjanjem prakse in učenja na delovnem mestu ipd. Neformalno izobraževanje ni razvejano po ravneh izobrazbe (ker ji ni namenjeno), ampak po tipih ponudbe v ustanovah, ki so: ljudske visoke šole, večerne šole, dnevne visoke šole, univerzitetni tečaji (namenjeni tim. extension). Zveze, ki jih je okoli 700 vključujejo v neformalno izobraževanje skupaj z lokalnimi šolami v vseh mestih in občinah okoli 700.000 udeležencev letno. Poleg njih neformalno izobraževanje vključuje tudi ponudbo Univerz, ki ponujajo učenje v obliki tim. »extension« in dosežejo skupaj okoli 100.000 udeležencev. Vse te tri tipe ustanov usmerja približno 80 lokalnih odborov (število vključitev ni enako številu posameznikov, ker je posameznik lahko vštet večkrat). Vse navedene institucije sledijo cilju neformalnega IO povečati posameznikovo zrelost in veščine. Notranja struktura participacije v večernih programih zvez in na Univerzitetnih predavanjih je po vsebinah sledeča: zdravje 220.000, obrt 95.000, temeljne spretnosti (branje, pisanje, aritmetika in jeziki) 90.000, kultura 89.000, ustvarjalnost 57.000, glasba 35.000, komunikacija 20.000, osebni razvoj: 13.000, drugo: 72.000.

Tudi na Danskem literatura ne govori o ločevanju med javno službo in javno mrežo. Lokalne zasebne institucije so delno vpete v nacionalne zveze IO, med katerimi so štiri povezane s političnimi strankami. Dnevne »visoke šole«, ki jih je okoli 25 in so večinoma zasebne, ponujajo poučevanje ali promocijo poklicev za niže izobražene ali socialno prikrajšane ter letno vključijo okoli 2.000 udeležencev. Ljudske »visoke šole«, ki jih je skupno okoli 70 ter so zasebne ali v manjši meri vezane na verske zveze, sindikate ali NVO, ponujajo rezidenčne krajše tečaje (< kot 2 tedna) ali rezidenčne

daljše (> 12 tednov) ter letno vključijo približno 50.000 udeležencev. V rezidenčnih šolah so najpopularnejši šport, ustvarjalnost, glasba, gledališče, ples, mediji, družba in politika, jeziki in literatura, priprave na formalno izobraževanje, zdravje, osebni razvoj in stil življenja, naravoslovje (<http://www.infonet-ae.eu/country-overviews/denmark> dostop 29. 7. 2015)

Financiranje neformalnega IO je kombinirano: del prispeva država oz. javne institucije, vse večji delež pa udeleženci (le za poučevanje). Udeleženec prispeva lastne vire ali jih pod določenimi pogoji pridobi iz državne podpore. Večerne šole podpirajo zlasti občine, krijejo do 1/3 stroškov za učitelje brez pogojev. Univerze prejmejo sredstva za izvajanje povezave z javnostjo. Za redne visoke šole odraslim večinoma plačuje stroške dela (poučevanja) občina.

Strokovnega osebja je veliko (ocena 50.000), a jih le približno 1.000 zaposlenih za poln delovni čas in kvalificiranih, razen v rezidenčnih šolah, kjer je cca 600-800 večinoma polno zaposlenih. Ključni izziv za prihodnost je boljša kvalifikacija kadrov.

Avstrija

V Avstriji ne gre toliko za sistem kot za področje z več vladnimi, nevladnimi in zasebnimi strukturami oz. institucijami. Večino ponudbe omogočajo nevladniki, socialni partnerji ali komercialni ponudniki. Zvezni zakon iz leta 1973 je predvidel promocijo, javno mrežo in podporo knjižnicam (dopolnjen 1990, 2003) za IO. Zadnjih 20 let je prišlo do profesionalizacije, vendar izobrazba strokovnih delavcev ni zakonsko predpisana, zato je pestrost velika (nastaja Ö-Cert, certifikat kakovosti za ponudnika, njegov nosilec je Weiterbildungsakademie- Austrian Academy of Continuing Education).

Splošni cilji IO so v Avstriji:

1. subvencioniranje ljudi z znanjem, veščinami, ki jih potrebujejo za osebne, družbene in profesionalne potrebe;
2. spodbuda volji in sposobnosti za prave odločitve in odgovorna dejanja ter razvoj osebnih talentov v nadaljevalnem poklicnem usposabljanju;
3. pridobiti dodatna znanja, veščine in družbene kompetence, ki omogočajo karierni razvoj in položaj odgovornega političnega delovanja v obliki krajših in srednje dolgih tečajev ali programov celovitega poklicnega usposabljanja.
4. dostop in motivacija za participacijo v VŽU (tudi do splošne srednješolske izobrazbe) ter osveščanje ter zagotavljanje kakovosti in izbrane programe izobraževanja, usposabljanja in svetovanja, ki so pripravljene za opredeljene za ciljne javnosti.

Z vidika neformalnega IO so opredeljene štiri prioritete: 1. podpora participaciji v manj gosto poseljenih regijah (s 35.5% v 2007 na vsaj 45%); 2. povečanje specifične ponudbe za izbrane ciljne skupine, 3. zagotavljanje kakovosti v neprofitnem IO in 4. profesionalizacija tega področja.

Splošno IO ponujajo centri za IO in politično izobraževanje. Evropsko priporočilo o participaciji za 2010 (12.5% by 2010, and 15% by 2020) je Avstrija dosegla že v 2005 in 2007 kot strukturni kazalnik, v 2010 pa s 13.7% (moški 12.7%, ženske 14.7%) preseгла. (Vir: [webgate](http://www.infonet-ae.eu/country-overviews/austria), dostop 14.4. 2015, <http://www.infonet-ae.eu/country-overviews/austria> (dostop 27 in 28. 7.). Značilnost avstrijske ponudbe neformalnega izobraževanja je delovanje izven Univerze in šol, zato statističnih podatkov o IO ni (vir: info net, dostop 6.8. 2015). Pravni status institucij je različen, le nekatere so državne.

Izobraževalne aktivnosti IO in nadaljnega izobraževanja so opredeljene s starostjo (nad 20 leta) in dosežki izobraževanja (raven oz. tečaji), kar jih loči od osnovnega izobraževanja. Ločnico med IO in začetnim poklicnim izobraževanjem predstavlja tip institucije, saj sta začetno šolsko in poklicno izobraževanje financirana proračunsko, za nadaljevalno učenje so odgovorna podjetja, zasebniki in neprofitne ustanove (primer SSU v Šinko, 2014). Glede na cilje ter potrdila ločujejo certificirane in ne-certificirane (tim. *Universitätslehrgänge*) programe, kjer je participacija največja ter imajo poseben status, saj lahko vodijo v certificirane, ki jih začetni sistem ne omogoča.

Nemčija

V Nemčiji lahko koncept "Erwachsenenbildung" (primerljiv z "adult education") razumemo v širšem ali ožjem smislu kot del emancipirajoče tradicije, vezane na splošno izobraževanje. Zato je v nasprotju s konceptom nadaljnega izobraževanja, ki je manj regulirano in katerega sinonim je IO ("Weiterbildung", continuing education), ki je predvsem poklicno in ne prispeva nujno k osebnemu razvoju. V znanosti je sektor opisan kot sistem in manj kot polje, ki ga opisuje sistematizacija. Ključni cilj IO v Nemčiji je sposobnost za aktivno politično in poklicno participacijo/ sodelovanje v družbi. Poudarjena sta prilagajanje tehnologiji in globalizaciji, za osebne prilagoditve pa je pristojen predvsem ponudnik. Z vidika družbene kohezije je politično izobraževanje enakovredno integraciji priseljencev in pismenosti tistih, ki se ustreznih kulturnih vzorcev niso naučili v šoli. <http://www.die-bonn.de/weiterbildung/literaturrecherche/details.aspx?id=11056>

Cilji, vsebine in trajanje splošnega, poklicnega, političnega in nadaljevalnega akademskega izobraževanja so zelo različni, vodilna ideja pa je krepitev samo-odgovornosti in samo-vodenja, odškodnina za neenake možnosti, sodelovanje med ponudniki in uporabniki, okrepitev odnosov med sektorji izobraževanja.

Načela in regulacija so zapisana v Federalnem zakonu in tudi v Deželnih, da bi bili vzpostavljeni splošni pogoji za optimalni razvoj prispevka nadaljevalnega izobraževanja k VŽU. Skupna pravila Federacije in Dežel se nanašajo na raziskave in pilotne sheme v vseh sektorjih nadaljnega izobraževanja, statistike o njem, poročanje za različna področja. Vključujejo zlasti:

- Nadaljnje splošno izobraževanje,
- Nadaljnje izobraževanje, ki vodi v kvalifikacije osipnikov,
- Nadaljnje akademsko izobraževanje na višjih šolah,
- Nadaljnje izobraževanje na področju kulture,
- Elemente nadaljnega političnega izobraževanja,
- Elemente nadaljnega poklicnega izobraževanja.

Odgovornost za sistem si delijo Dežele in Federacija ter jo določa temeljni zakon [Basic Law](#) (*Grundgesetz*), ki se nanaša na šole (vključno z višjim šolstvom), IO in nadaljevalno izobraževanje. Administracija je poverjena deželam, opredeljeno pa je tudi sodelovanje med Federacijo in Deželami s tim. skupnimi nalogami (*Gemeinschaftsaufgaben*). <http://www.infonet-ae.eu/country-overviews/germany> (dostop 24. 7. 2015).

Javni interes je izražen v predpogojih in načelih neodvisnega izobraževalnega sektorja, ki vključuje nadaljnje splošno izobraževanje in poklicno usposabljanje s paleto institucij, ki so državno potrjene, a svobodne v oblikovanju kurikula in izbiri osebja. Delno delujejo tudi znotraj šolskega sistema (12 od

16 Dežel dovoljuje udeležbo med delovnim časom, običajno 5 (plačanih) delovnih dni pod določenimi pogoji. (vir: webgate).

Zasebno in javno financiranje sta prepletena. Država potrjuje le tiste, ki terjajo učenje na daljavo. Sicer pa se klasično deli na: Splošno s posebnimi področji (politično, kulturno, družinsko itd.) in poklicno IO, katerega pobudnik so podjetja ter je ključno za brezposelne; Obe »polji izobraževanja« omogočata vse tri tipe učenja: formalno, neformalno in priložnostno. IO ponuja cca 25.000 institucij (2008): za redno organizirano javno izobraževanje kot svoje primarno ali sekundarno nalogo (vključuje komercialne enote):

- 37% ustanov ponuja splošno in poklicno nadaljevalno izobraževanje,
- 56% ustanov ponuja le poklicno izobraževanje,
- 6% jih ponuja le splošno nadaljevalno (s političnim in kulturnim)

Analiza vsebin splošnega izobraževanja (<http://www.die-bonn.de/doks/2014-weiterbildungsstatistik-01.pdf>) kaže sledečo strukturo: Jeziki 23,8%, zdravje: 29,2%, poklici: 10,2%, kultura/oblikovanje: 16,1%, Temeljno izobraževanje in sekundarno: 2,2%, družinski odnosi/generacije/spola: 8,8%, Politika/Družba: 4,8%, Vera/Etika: 3,4%, Okolja: 1,4%.

Med ponudniki je 41.3% zasebnikov, 23.5% pa IO centrov ("Volkshochschulen") (www.die-bonn.de/doks/dietrich0802.pdf). Strokovno osebje je v povprečju staro 42 let; 56,6 % je žensk, le 42% jih je zaposlenih, od tega 58% polno. 32% je »solo-freelancer«, od česar več kot tretjina ni pokojninsko ali socialno zavarovana 35%. Zasluzek je med 900 in 1.100 EUR (infony). Udeležba je bila tudi pred letom 2007 podobna (pridobljeni iz Reporting System for Continuing Education (BSW)).

Zvezna vlada skuša povečati udeležbo, ki je za 18- 64-letnike leta 1979 bila 23%, je nato zrasla do 48% v 1997 (do 1990 le zahodna Nemčija), po upadu v letu 2000 pa dosegla 43% leta 2007 oz. 49% v 2012 v continuing education = non-formal education participation). Na udeležbo vplivajo predsem zaposlitev, dokončana srednja šola in profesionalna usposobljenost (iz AES <http://www.die-bonn.de/weiterbildung/literaturrecherche/details.aspx?id=11056>).

(Viri: webgate, dostop 14.4. 2015, info-net, 6.8. 2015)

Irska

Na Irskem je sistem centraliziran ter vsebuje partnerstvo med državo in zasebniki. Programi izobraževanja se ne ločujejo po starosti (na mlade in odrasle), temveč po statusu udeležencev (mladi in študentje; brezposelni, zaposleni). Ključno odgovornost za ponudbo nosi 33 odborov, ki tvorijo mrežo, so podrejeni lokalnim svetom za poklicno izobraževanje in so odgovorni za: poklicno izobraževanje, javno sekundarno izobraževanje, novo javno primarno izobraževanje in neodvisne skupnostne programe, ki jih ustanovi država, upravljajo pa odbori predstavnikov škofijskih oblasti, VEC in inšpektor ministrstva (v splošnih ni predstavnik staršev in učencev). Slednje razumemo kot javno službo. Ločeno od njih ponujajo izobraževanja tudi religiozne institucije, sindikati in NVO. Terciarno usposabljanje ponujajo Inštituti in Univerze (webgate, dostop 14. 4. 2015).

Organizacija (*DES Department of Education and Skills*) administrira vse ravni, lokalni centri (91) pa združujejo naloge več ministrstev (zaposlovanje, izobraževanje, kmetijstvo, okolje). Paleta neformalnih lokalnih ponudnikov se odziva na lokalne potrebe in marginalizirane ciljne skupine, podobno šole in kolidži, ki ponujajo samo-financirane večerne tečaje (webgate, 14.4. 2015).

Finančno osnovo tvorijo davki, dodatne vire predstavljajo ESS in šolnine. Polno je financirana primarna raven (OŠ, posebne in zasebne). Sekundarno, poklicno in skupnostno (community/comprehensive) ter mešanico akademskih in poklicnih vsebin družijo enotno preverjanje znanja. Izobraževalni sistem obsega tudi usposabljanje učiteljev, zagotavljanje kakovosti, svetovanja, posebnega izobraževanja itd.

(EurydiceNationalSystemOverview. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/eurybase_en.php dostop december 2015)

Občasno so financirane tudi dodatne možnosti (npr. za brezposelne v 2011).

Maja 2011 so bile vzpostavljene državno financirane dodatne možnosti za brezposelne (vsaj 15,900), ki so vključevali ponudbo učnih priložnosti ter spodbude za udeležbo in aktivnost v skupnosti, z namenom ohranjanja in krepitev družbene kohezije ter ekonomskih priložnosti.

Strokovni delavci so raznolikih profilov, kvalificiranih zelo različno, od priložnostnih do akreditiranih prav do najvišje ravni, ker sektorne terja specifične kvalifikacije za IO, je pa zaželena.

Programi vključujejo pismenost, vračanje v formalno izobraževanje, usposabljanje starejših skupnostno izobraževanje, svetovanje. Vsebinsko se ponudba nanaša na temeljno usposabljanje, osebni razvoj, prosti čas, veščine ter formalno šolanje.

Francija

V Franciji se IO nanaša na učenje izven začetnega usposabljanja. Za IO država nima tako ključne vloge kot za začetno izobraževanje, ki je »javni servis« ter je tudi drugače organizirano, deležniki (država, regije in socialni partnerji) so med seboj neposredno in komplementarno odgovorni. Sistem kontinuiranega usposabljanja je kompleksen, zato prihaja do prekrivanja odgovornosti, delitve financiranja, nerada v shemah ter podvajanja možnih dostopov do učenja. Neformalno in priložnostno sta slabo dokumentirana in razmejena, a z dolgo tradicijo (*'Education populaire*). Ponujajo ga AUPF (Association des Universités Populaires de France). Od 2002 pa obstaja sistem akreditacije in vrednotenja, najpogostje prek AFPA, GRETA, CNAM (obrtniki), za Univerzo tudi DUFA, obstaja tudi zasebna Cegos. <http://www.infonet-ae.eu/> (dostop 27. 7. 2015; , webgate 14. 4. 2015, info-net, 6.8. 2015).

Delodajalci močno spodbujajo izobraževanje (med 10 pobudniki za vključitev je v 7 primerih delodajalec). Vsako podjetje mora prispevati v sklad vsaj 1,6% plače delavca, kar uporabi, kadar je potrebno, del v svojem prostem času (tim. DIF (2) (Droit Individuel de Formation), del pa v delovnem času, (tim. CIF (3) (Congé Individuel de Formation). Ta sistem je zlasti v velikih podjetjih zelo uspešen. Usposabljanje lahko predlaga tudi zaposlitveni servis. Med javno financiranimi neprofitnimi organizacijami so najbolj znane GRETA, AFPA in CNAM⁵, Starejši nimajo ločenega usposabljanja, ampak so difuzno razporejeni med javne knjižnice ter za Pariz Collège de France ter od leta 2000 pobudo U3ŽO (l'Université de tous les savoirs), ki jo vir navaja kot *vulgariziranje znanosti*.

---

⁵ GRETA je sektor za IO v MIZŠ, mreža obsega 210 enot, po enega v vsakem "department" (delu regije).L'AFPA (Nacionalna zveza za usposabljanje (training) odraslih) je prvi ponudnik usposabljanja za odrasle ter tesno sodeluje z zaposlitvenimi centri job centres (Pôle-Emploi). Ponuja paleto dostopnih in certificiranih usposabljanj. Za Pariz je alternativa CNAM (National Conservatory of Arts and Trades), ki ponuja tudi usposabljanje ali diplome. Za učenje na daljavo deluje CNED (National Centre for Distance Learning).

V participacijo (23,8 mio, povprečno 48 ur/osebo) je všteto predvsem usposabljanje za delovno mesto, ki ga spodbudi delodajalec (vsebinska porazdelitev programov kaže 65% tovrstnih vsebin, 9% specialnih in 14% za osebni razvoj). Večina populacije med 18 in 24 letom se šola, splošno ali poklicno, le 11, 6% jih ne zaključi in se jih umešča v IO (če se izobražujejo).

Javno financiranje je namenjeno javni mreži, zasebnikom (54%) in zasebnim neprofitnim podjetjem (20%), posameznikom (20%) s temeljnim ciljem – večjo zaposljivostjo. Vključeno je tudi priznavanje. Skupno deluje 56 668 institucij. Participacija za 25-64 stare je 5.7%, torej bistveno nižja od evropskega povprečja (9%) in stabilna od 2009. Razlogi za to so neraziskani, del virov kritizira neenakost izobraževalnih možnosti in večjo korist določenim delom populacije npr. dolgoročnim pogodbenikom, zaposlenim v večjih podjetjih in bolj izobraženim odraslim. Neenak dostop negativno vpliva na participacijo - slabo zastopani so zlasti zaposleni v majhnih in srednje velikih podjetjih, ki presegajo polovico plačane delovne sile v Franciji.

Za osebje v nadaljevalnem izobraževanju in usposabljanju ni predvidena posebna zakonsko opredeljena usposobljenost strokovnega osebja.

Estonija

V Estoniji je podlaga za neformalno izobraževanje Zakon o IO (1993), ki podaja definicijo institucij v smislu zagotavljanja učnih priložnosti, klasificiranja IO po njegovih ciljih, regulacijo financiranja IO in možnosti prošnje za študijski izostanek v primeru formalnega šolanja/ profesionalnega usposabljanja in neformalnega izobraževanja 30 dni /leto, pri čemer delodajalec omogoči plačan dopust le za formalno izobraževanje (povprečno plačo za 20 dni odsotnosti ter dodatno 15 dni minimalne s posebno prošnjo). Splošne cilje IO je potrdila Vlada leta 2014 v obliki "Estonske Strategije VŽU 2020" kot osnove za razvoj IO.

1. Omogočiti odraslim dostop do formalnega in neformalnega izobraževanja za
  - o višjo raven izobraženosti in
  - o višjo participacijo (25-64) - do 2013 bi naj dosegla 13.5% do leta 2013 (ker je bila v 2008 9.8%);
2. Zmanjšati delež ljudi med 25-64 letom s splošno izobrazbo (splošna srednja, osnovna) in tistih brez poklicne na 32% odrasle populacije (v 2008 34.6%, v 2013 29.6%);
3. Omogočiti odraslim dosego ene stopnje višje izobrazbe ali kvalifikacije z visoko kakovostnim izobraževanjem, torej povečati delež tistih med 25-64 leti s IV do VIII kvalifikacijskega okvira na 48% (2008 41%, 2013, 45.2%).

Za neformalno izobraževanje, ki poteka v obliki tečajev, študijskih skupin in poletnih šol je v Estoniji cilj priložnost osebnega razvoja, spodbujanje ustvarjalnosti, talentov, pobud, družbene odgovornosti in akumulacije znanja, veščin in sposobnosti ter ključnih kompetenc. Lahko vodijo v formalno učenje, vendar to ni nujno in tudi ne pogosto.

Podrobnejših podatkov o strokovnem osebju, učnih gradivih, financiranju ter javni mreži ni, poudarjena je zlasti vloga Ministrstva za izobraževanje in znanost ter povezava med Ministrstvom za delo in Zavarovalnim skladom za brezposelne (*tim. Töötukassa*), odgovornim za usposabljanje brezposelnih. Sodelujejo pa tudi druga ministrstva (okolje, kmetijstvo), občine glede na njihovo velikost.

POVZETEK in PRIPOROČILA ZA UREDITEV NEFORMALNEGA SPLOŠNEGA (NE JAVNO PRIZNANEGA) IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH V SLOVENIJI

Opredelevitev področja izobraževanja odraslih se razlikuje po državah. IO ni povsod »sistem«, ampak npr. v Avstriji »področje«, ki ga ne koordinira vedno vladni center, ampak zlasti v manjših državah npr. mreža odborov (Irska), različne vladne službe (Avstrija), v (večji) Franciji pa nekaj večjih agencij, ker je teža pobude na delodajalcih. Kadar je za koordinacijo pristojno Ministrstvo za šolstvo oz. izobraževanje, le-to sodeluje z nosilci razvoja trga dela in socialne varnosti ter del pristojnosti prenaša na lokalno raven. Nižje ravni upravljanja (regije, občine) so organizirane glede na kontekst in pogosto neposredno financirane, pri čemer so poleg javne mreže financirane tudi zasebne ali civilno družbene institucije, ponekod celo verske, sindikalne in strankarske, drugod pa so ključni steber delodajalci ali pa kar udeleženci sami. Naša pozornost je veljala predvsem javnim institucijam in manj ostalim. Najobsežnejše in sistemsko dorečena je podpora splošnemu neformalnemu izobraževanju na Švedskem, kjer delujeta celo dve javni mreži – mreža LU in mreža ŠK. Obratno v Avstriji izobraževanja odraslih ne razumejo kot zaokrožen sistema, ampak (sicer vsenavzoče) področje dela.

Z vidika organiziranosti je v germanskem in anglo-saksonskem svetu bolj izražena hierarhija in centralizacija, v razpršeno poseljeni Skandinaviji pa se zdi institucionaliziranost manjša, vendar še vedno občutna, kar zrcalita kar dve delujoči »javni mreži«.

Vse analizirane države ponujajo svojim prebivalcem tudi (vsaj delno) javno financirane neformalne programe, imenovane »nadaljevalno usposabljanje« (ki ga v Nemčiji kritično razmejujejo od splošnega neformalnega učenja) »skupnostno izobraževanje«, »ljudsko«. Večina držav razmejuje formalno od neformalnega ter slednjega organizira ločeno in drugače, in sicer na različne načine. Na Danskem ločujejo splošno kot usmerjeno v kvalifikacije in neformalno, ki te značilnosti nima. Švedska pa ima splošno neformalno izobraževanje organizirano najdlje, najbolj celovito in posamezniku najbližje. Ne spremljajo vse države odziva (Avstrija npr. šele pričinja, Švedska razpolaga tudi z raziskavami in trendi).

Ponudniki programov izobraževanja in usposabljanja so praviloma mešanica NVO, zasebnikov, sindikatov in religioznih institucij, le v delu držav je javna mreža javno financiran servis, ločen od formalnega šolanja. Učenje oz. ponudbo (običajno velikega števila) programov skušajo ponudniki približati čim bližje bivanjskemu okolju udeležencev, pri čemer npr. Francija in Švedska posebej opozarjata na nerešeno vprašanje neenakega dostopa. Podatki o deležu ponudbe zasebnikov in NVO niso primerljivi (npr. na voljo so za Avstrijo ali Irsko, za Nemčijo, za Švedsko pa ne).

Predlog, ki izhaja iz opisanih tujih izkušenj ter upošteva slovenski kontekst

IO v Sloveniji obsega tako formalno, šolsko izobraževanje odraslih (splošno in poklicno) kot neformalno, kamor so umeščeni tako programi poklicnega kot splošnega izobraževanja ter novi programi pismenosti. Besedilo se osredotoča le na neformalne programe za splošno izobraževanje, ki niso javno priznani. Tega razlikovanja v analizi izbranih držav nismo zaznali, saj je jasna delitev na formalno, ki ponekod vsebuje tudi del splošnega, in neformalno. Akreditirane so večinoma institucije in ne programi. Povezava med različnimi ponudniki in programi je sistemska prek priznavanja ter splošnih ciljev IO, ki so v večini držav in Sloveniji razmeroma enotni. V Sloveniji smo se pred letom 2000 močno zgledovali po švedskih argumentih, ciljih, programih in modelu organiziranosti. Prej

nismo imeli ali pa poznali primerov, ki bi skušali posnemati slovenski model ter tudi po njem snovati lastni sistemski okvir, danes pa nekatere evropske države oz. regije že posnemajo tudi 25 letno slovensko prakso (prim. Bogataj, del Gobbo, 2015).

Namen slovenskega IO je vse od prvega nacionalnega programa IO dalje vsaj dvojen: zagotavljanje dostopnosti in možnosti pridobivanja znanja tudi za odrasle. Obdobno drugi poudarki npr. v devetdesetih letih začetku demokratizacija družbe, okoli 2000 doseganje enakosti v prostoru (kot npr. Avstrija) ali po spolu (kot npr. skandinavske države) ter po 2008 poudarjena skrb za trg dela, zato predlagamo sledeče cilje ZIO, ki vključujejo tudi sodobne evropske trende (Federighi, 2014):

1. Zagotavljanje (enakega) dostopa/ možnosti za izobraževanje, spreminjanja/izboljšave izobraževalne izkušnje in socialne (re)integracije.

UTEMELJITEV TEGA CILJA: Strukturno prikrajšani npr. izobraževalno neaktivni manj izobraženi, tisti s fizičnimi in mentalnimi ovirami, oddaljeni, priseljenci ter novo identificirane ciljne skupine (občasno ali trajno) nemotiviranih, do katerih se razvojni in izobrazbeni razkorak le pogloblja, so lahko večkratno ranljivi (razlogi za ne-participacijo se prekrivajo); Dostopnost do VŽU jim blaži izgubo socialne mreže, upad spretnosti in je prav za omenjene skupine in preseke med njimi najbolj učinkovita državna (ne tržna!) intervencija, pri čemer je dokazano, da v več kot treh četrtinah pride do pozitivne spremembe učnega motiva, socialne interakcije in zadovoljstva ob vključitvi v neformalne oblike učenja in le v 31%-42% zaradi učenja za delo ali kariero; kontekstualizacija prihaja vse bolj do izraza, zato prioriteto pridobivajo ne-individualne oblike, ki vključujejo socialni kapital (družinsko, skupinsko učenje, skupnostno učenje) in Slovenija že razpolaga z izvornimi in implementiranimi dobrimi praksami na tem področju.

2. Spodbuda, vzdrževanje, podpora in dopolnjevanje oz. nadgradnja, poglobljanje znanja (z VŽU).

UTEMELJITEV TEGA CILJA JE SLEDEČA:

- Možnost korekcije tržne ponudbe, temelječe na kratkoročnem interesu z dolgoročni nameni kot so
  - Participacija v oblikovanju življenjskega okolja, njegovo odgovorno sooblikovanje,
  - Ohranjanje in krepitev samoniklih kulturnih vzorcev ob hkratnem odpiranju družbe v globalni prostor;
  - Ohranjanje in krepitev svobodnega in demokratičnega so-odločanja.

3. Spodbuda, vzdrževanje, podpora in dopolnjevanje participacije v VŽU

UTEMELJITEV TEGA CILJA JE SLEDEČA: tekoče spremembe poudarkov (za aktivno državljanstvo, odgovorno odločanje, okoljevarstvo, itd.). z zakonodajo težko sproti spremljamo, zato je potreben poudarek na participaciji, ki je tako v času kot v prostoru za IO bistvena in je ni mogoče predpisati (kot v formalnem izobraževanju) ali spremljati (kot v priložnostnem učenju). Neformalno splošno izobraževanje (v programih, ki niso javno veljavni) je organizirano, zato ga je mogoče spremljati pa tudi usmerjati, potrebna pa je spodbuda participaciji.

4. Ohranitev in nadaljevanje dejavnosti dobrih praks (z vidika približevanja učenja odraslim z veliko prostorsko razpršenostjo, skupinsko in skupnostno zasnovo ipd. kot uresničevanja ciljev ReNPIO in evropskih dokumentov) npr. študijskih krožkov.

UTEMELEJITEV TEGA CILJA: V neformalnem splošnem izobraževanju udeležba ni obvezna kot v formalnem, niti ni neorganizirana kot v priložnostnem. Nekateri programi, kjer je participacija dovolj svobodna, da motivira udeležbo, a hkrati sistematično spremljana, da se lahko odzivamo na spreminjajoče se potrebe ter lahko spremljamo in usmerjamo njeno kakovost, so z načrtnim spodbujanjem, spremljanjem in koordinacijo s pomočjo javnih sredstev v obdobju 25 letih dosegli dober odziv javnosti. Zato je racionalno, da jih ohranimo in definiramo v zakonodajnem okviru. Tak program so študijski krožki. Zanje v Standardih in normativih obstajajo standardizirani normativi, skladni s cilji IO (približevanje učenja odraslim v ŠK z veliko prostorsko razpršenostjo, skupinska in skupnostna zasnova ŠK kot uresničevanja ciljev ReNPIO in evropskih dokumentov itd.).

Opredelitev študijskega krožka (vir: prirejeno po www.sk.acs.si dostop december, 2015)

ŠTUDIJSKI KROŽEK je brezplačna splošnoizobraževalna oblika prostovoljnega učenja odraslih, ki poteka ne-hierarhično in se zaključí z akcijo. Skupino tvori 5-12 ljudi, ki se načrtno učijo. Običajno je srečanj več kot deset, porazdeljenih na nekaj mesecev. Interno delovanje določajo posebni odnosi (enakopravni, sproščeni) in načrtno, vodeno delo, ki mora spodbujati ustvarjalnost in sodelovanje. Za vodenje skrbi posebej usposobljen mentor, za katerega so opredeljene kompetence. Udeleženci krožka so svobodni pri odločanju o vsebini, ritmu, lokaciji in zahtevnosti dela, vendar so obvezani: 1. kompetence izmenjevati; 2. spodbujati osebni, skupinski in lokalni razvoj ter horizontalne in vertikalne povezave; 3. ob zaključku krožka osvojena znanja in kompetence javno predstaviti. Tako dosegajo več ciljev hkrati – na individualni ravni dvigajo raven znanja in spodbujajo participacijo, na ravni skupine dopolnjujejo učno ponudbo in izražajo ustvarjalnost, na ravni kraja pa prispevajo k razvoju in spodbudijo nov krog učenja. Več na http://arhiv.acs.si/publikacije/Studijski_krozki.pdf

Načini doseganja ciljev:

- S stabilnostjo dostopa, ker je za motivacijo in aktiviranje izobraževalno neaktivnih ključna,
  - Velja zlasti za programe neformalnega izobraževanja kot sistematično organiziranega, za katerega se temeljni standardi izvedbe razumejo kot pravica udeleženca do kakovostne ponudbe;
  - za katere doslej (še) ni prišlo do vzpostavitve enotnih temeljnih standardov, čeprav so pobude stalne, stroka razpolaga z infrastrukturo (npr. aplikacije), hkrati pa bi bili taki standardi dodana vrednost novega ZIO.
- Z okrepljeno pestrostjo ponudbe po vsebini, oblikah in pristopih,
- Z upoštevanjem avtonomnih pobud in izraženih potreb (prim. Federighi, 2013, s. 88).

Viri:

Eurydice: Non Vocational Adult Education in Europe, Executive Summary of national Information on Eurybase. Working Document. Directorate general for Education and Employment, January 2007, (str. 11-13).

Možina, E., 2009. Ureditev izobraževanja odraslih, pregled in primerjava zakonodaje v izbranih državah EU, neobjavljeno gradivo, 26. s.

Nijhof, W.J. in Esch, W. (2004). Unravelling Policy, Power, Process and Performance: The formative evaluation of the Dutch Adult and Vocational Education Act. CINOP).

Eurybase, The educational system in **Denmark** 2007/08. European Commission:
http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/DK_EN.pdf
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Adult_Education_and_Training
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Denmark:Reforms_in_Vocational_Education_and_Training_and_Adult_Learning

Adult education in Sweden http://www.nordvux.net/download/609/vux_utb_se_eng.pdf
Eurybase, The educational system in **Sweden** 2006/07. European Commission:
http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/SE_EN.pdf
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Sweden:Adult_Education_and_Training

Eurybase, The educational system in **Ireland** 2005/06. European Commission:
http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/IE_EN.pdf
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Ireland:Overview>
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Ireland:Adult_Education_and_Training

<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Overview>
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Adult_Education_and_Training

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/France:Adult_Education_and_Training

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Austria:Adult_Education_and_Training

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Estonia:Adult_Education_and_Training

Eurybase, The educational system in Netherland 2006/07. European Commission:
http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/NL_EN.pdf

Eurybase, The educational system in Hungary 2005/06. European Commission:
http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/0_integral/HU_EN.pdf

[Elektronski vir] Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj, 2010. - (Zbirka Delovni zvezki UMAR ; letn. 19, št. 8). URL: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2010/dz08-10.pdf..

Čelebić, T. (2010). Izbrani vidiki izobraževanja odraslih v Sloveniji in mednarodna primerjava z državami EU-27

Federighi, P., 2013. Adult and continuing education in Europe, Using public policy to secure a growth in skills, 2013, EComission, 102 p.

2. UREDITEV »VREDNOTENJA« V ZAKONSKIH ALI DRUGIH STRATEŠKIH DOKUMENTIH NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

1. Vrednotenja neformalnega znanja in priložnostnega učenja ter izkušenj za potrebe (ponovnega) vključevanja v izobraževanje, razvoja kariere ali povečevanja zaposljivosti.

Na področju vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc so bila leta 2012 sprejeta Priporočila Sveta o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja (Evropska komisija, december 2012), ki predstavljajo enega pomembnejših razvojnih dokumentov na tem področju. Priporočila namreč opredeljujejo, da mora vsaka država članica do leta 2018 vzpostaviti sistem za potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja, ki posameznikom omogoča:

- potrjevanje znanj, spretnosti in kompetenc, pridobljenih z neformalnim in priložnostnim učenjem,
- pridobitev polne ali delne kvalifikacije.

Priporočila omogočajo prilagodljivost pri implementaciji sistemov vrednotenja ter spodbujajo upoštevanje nacionalnih okoliščin posameznih držav, z namenom razvoja dobro delujočih sistemov vrednotenja. Dokument vsebuje tudi opredelitev sistema vrednotenja, in sicer ga razume kot

»proces potrditve pridobljenih učnih izidov v primerjavi s postavljenimi standardi s strani pooblaščenega telesa.«

Trenutno imajo, med vsemi evropskimi državami, le 3 vrednotenje opredeljeno s samostojnim zakonom – Francija, Malta in Turčija.

Francija

Med navedenimi državami bomo izpostavili Francijo, kjer ima sistem vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc podlago v dolgi praksi na področju identificiranja in priznavanja predhodnega učenja in poklicnih izkušenj – izpostavili smo jo predvsem zaradi tega, ker vrednotenje temelji na zakonodajnem okviru, poleg tega pa je dobro razvit. Njihov sistem vrednotenja tako izhaja iz okvirov politike trga dela in poklicnega usposabljanja zato je temeljni namen vrednotenja omogočiti posameznikom, ki so brez formalne kvalifikacije a imajo poklicne izkušnje in spretnosti, da si na podlagi teh formalno kvalifikacijo tudi pridobijo. Tako je bil v Franciji leta 2002 sprejet zakon, ki je utemeljil t.i. postopek VAE (Validation of experience). Zakon opredeljuje, da je VAE individualna pravica vsakega posameznika, pogoj je, da ima posameznik, ki se vključuje vsaj 3 leta delovnih izkušenj s področja, za katerega želi pridobiti kvalifikacijo. Kvalifikacija, ki je pridobljena v postopku VAE ima enako vrednost in veljavo kot kvalifikacija, pridobljena s pomočjo formalnega izobraževanja.

VAE se lahko izpeljuje za različen nabor kvalifikacij, ne le tiste, potrjene s strani ministrstev (poklicne kvalifikacije in kvalifikacije s področja višjega poklicnega izobraževanja), potrjujejo se lahko tudi kvalifikacije na ravni sektorjev, priznane s strani socialnih partnerjev. Kvalifikacije morajo biti vpisane v nacionalnem seznamu kvalifikacij.

V Franciji VAE omogoča vrednotenje:

- v okviru višjega izobraževanja, kot priznavanje strokovnih izkušenj za pridobitev pravice do vključevanja v programe višjega izobraževanja,
- kot revizija kompetenc (bilan de competences), pri čemer je temeljni namen identificiranje kompetenc posameznika, brez certificiranja.

Poleg Francije, ki ureja področje vrednotenja na zakonodajni ravni, v nadaljevanju izpostavljamo še Dansko, Norveško in Nizozemsko, ki spadajo v skupino držav, ki imajo več zakonodajnih okvirov za področje vrednotenja, s katerimi pokrivajo različne sektorje. V to skupino je po European Inventory of validation of non-formal and informal learning 2014 razvrščena tudi Slovenija.

Danska

Na Danskem urejajo področje vrednotenja predhodno pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc naslednji zakoni:

- Zakon o srednjem splošnem izobraževanju, ki omogoča dijakom pridobitev kreditov na podlagi vrednotenja predhodno pridobljenega znanja (2011),
- Zakon o poklicnem izobraževanju in usposabljanju, ki vključuje pristop individualnega ocenjevanja posameznikovih kompetenc z namenom izdelave osebnega izobraževalnega načrta (2003),
- zakon iz leta 2007 z naslovom Razvoj vrednotenja predhodno pridobljenega znanja na področju izobraževanja odraslih in nadaljnega usposabljanja, ki daje vsakemu posamezniku pravico do individualnega vrednotenja predhodno pridobljenih znanj v primerjavi s specifičnimi cilji izobraževanja odraslih ter nadaljnega usposabljanja. Zakon velja za naslednja področja v okviru izobraževanja odraslih: moduli v okviru splošnega izobraževanja odraslih, moduli v okviru srednjega splošnega izobraževanja, programe poklicnega izobraževanja, temeljno izobraževanje odraslih, višješolsko izobraževanje odraslih ter programi visokošolskega izobraževanja.

Zakon določa, da so izvajalci postopkov vrednotenja izobraževalne organizacije, ki izvajajo navedene izobraževalne programe, sicer pa je implementacija zakona decentraliziran proces. Z zakonom na

Danskem le postavijo okvir za delovanje izobraževalnih institucij, okvir za zagotavljanje kakovosti ter okvir za zagotavljanje evalvacije z namenom razvoja sistemov kakovost, metod, ipd.

Norveška

Na Norveškem je sprememba Zakona o izobraževanju v letu 2003 dala odraslim pravico do dokumentiranja in vrednotenja njihovih znanj, spretnosti in kompetenc, tudi v primeru, ko se ne želijo vključiti v nadaljnje izobraževanje. Po zakonu je vrednotenje možno v okviru vseh vrst izobraževanja ter usposabljanja na Norveškem, za vsako raven izobraževanja in usposabljanja pa področje vrednotenja urejajo posamezni zakoni, ki opredeljujejo temeljni okvir področja vrednotenja predhodno pridobljenega znanja.

Norveški sistem vrednotenja temelji na skupnih načelih v okviru vseh vrst izobraževanja in usposabljanja. Eden temeljnih principov je, da temeljijo postopki vrednotenja na prostovoljni udeležbi in prinašajo korist za udeležence. Čeprav je vključitev v postopek prostovoljna pa zakon zagotavlja posameznikom pravico do vključitve v postopke vrednotenja.

Leta 2013 so bila določila vrednotenja v Zakonu o srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju ter usposabljanju spremenjena; zakon dopušča, da so udeleženci izobraževanja in usposabljanja oproščeni tistih delov programa, za katere lahko dokažejo, da so znanja, spretnosti in kompetence usvojili po drugih poteh – neformalnih in priložnostnih. Vrednotenje in priznavanje v takih primerih je v pristojnosti izvajalk programov poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja. Zakon opredeljuje tudi uveljavljanje kreditov v srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju in usposabljanju.

Nizozemska

Podobno kot na Danskem je tudi na Nizozemskem pravica do vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj, spretnosti in kompetenc opredeljena v več zakonih, in sicer:

- v okviru sektorja za poklicno izobraževanje in usposabljanje je Zakon o izobraževanju odraslih in poklicnem izobraževanju (1996) tisti, ki postavlja temelje vpeljave sistema vrednotenja predhodno pridobljenih znanj, kot ga poznajo na Nizozemskem danes,
- na področju višješolske izobraževanja je Zakon o višješolskem izobraževanju in raziskovanju tisti, ki ureja tako vključitev v programe kot oprostitev določenih vsebin na podlagi postopkov vrednotenja. Izobraževalnim organizacijam je prepuščeno, kako bodo te postopke izpeljale za vsak konkreten študijski program – to opredelijo v pravilih o izobraževanju in opravljanju izpitov.

Vrednotenje predhodno pridobljenih znanj na Nizozemskem poteka s pomočjo dveh formalnih orodij:

- t.i. priznavanje predhodno pridobljenega znanja, ki je formalen postopek, v okviru katerega se posameznikovo predhodno pridobljeno znanje vrednoti v primerjavi z nacionalno opredeljenimi kvalifikacijskimi standardi. Gre za sumativni pristop vrednotenja, v okviru katerega je portfolijo ključno orodje – pripravljen je za poklicno kvalifikacijo, ki jo posameznik želi pridobiti. Postopek priznavanja se lahko uporablja tudi za namen vključitve v programe višješolskega izobraževanja za vse tiste, ki so stari najmanj 21 let in ne izpolnjujejo formalne pogoje za vpis. Ti posamezniki morajo opravljati t.i. 21+test, ki pa ga lahko posamezniki nadomestijo s postopkom priznavanja predhodno pridobljenega znanja;
- t.i. potrjevanje predhodno pridobljenega znanja, ki je formativni pristop in omogoča potrjevanje posameznikovih generičnih kompetenc na podlagi njegovega osebnega portfolija. Postopek je v tem primeru v funkciji povratne informacije kandidatu, bodisi o možnostih kandidata za priznavanje njegovih predhodno pridobljenih znanj ali o potrebnih dejavnostih za pridobitev spričevala.

Portugalska

Leta 2011 se je situacija na področju vrednotenja neformalnega in priložnostnega znanja na Portugalskem zelo spremenila. Tega leta so začeli ukinjati 450 centrov novih priložnosti, ki so izvajali tovrstno vrednotenje, v celoti so jih ukinili do 2013, prav tako so ukinili ANQ – National Agency for Qualifications, ki je skrbelo za to področje na stopnjah do univerzitetne stopnje. Namesto centrov novih priložnosti so leta 2014 ustanovili 214 CQEP-ov (Centres for Qualification and Vocational Training), ki opravljajo nalogo vrednotenja neformalnega in priložnostnega znanja, pravni okvir za ustanovitev CQEP-ov je bil objavljen marca 2013 (Portaria No 135-A/2013), zakon je podlaga za njihovo delovanje, obseg, cilje, kompetence, tehnični team itd. Februarja 2012 je bil objavljen nov zakon (Decreto-Lei No 36/2012), ki je ustanovil ANQEP – National Agency for Qualification and Vocational Education and Training namesto ANQ. ANQEP je nacionalna institucija, ki je odgovorna za proces vrednotenja, njeno delo nadzirajo različna ministrstva, kljub temu pa ima administrativno in finančno avtonomijo. Cilji ANQEP-a so koordinirati implementacijo strategij na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja mladih in odraslih, prav tako je naloga te agencije zagotoviti razvoj in upravljanje nacionalnega sistema priznavanja, vrednotenja in potrjevanja kompetenc.

- Proces vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj se osredotoča na starejše od 15 let. Kljub temu, da se je obseg vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj odraslih zmanjšal z ukinitvijo centrov novih priložnosti, zlasti na področju splošnega izobraževanja odraslih, pa so CQEP-i okrepili svetovanje v postopku vrednotenja, ki prej ni bilo tako razvito. Poudarek je na vrednotenju kompetenc na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, da kompetence udeležencev procesa vrednotenja postanejo bolj vidne delodajalcem in se tako izboljša zaposljivost.
- Leta 2013 je bil objavljen tudi nov zakon na področju visokošolskega izobraževanja, ki ureja področje vrednotenja in je izboljšal transparentnost in prakse na področju vrednotenja v visokošolskem izobraževanju.
- Proces vrednotenja neformalno in priložnostno pridobljenih znanj na Portugalskem temelji na nacionalnih standardih za izobraževanje in usposabljanje, ki so del nacionalnega kataloga kvalifikacij na stopnji osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja in profesionalnih področij in ustreza stopnjam 1 do 4 nacionalnega kvalifikacijskega okvira, ki je povezan z evropskim kvalifikacijskim okvirom.
- Novembra 2015 je prišla na Portugalskem na oblast nova leva vlada, ki obljublja ponovno krepitev področja izobraževanja odraslih.

2. UREDITEV »SVETOVANJA« V ZAKONSKIH ALI DRUGIH STRATEŠKIH DOKUMENTIH NA PODROČJU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

Danska

Med evropskimi državami ima svetovalno dejavnost v izobraževanju posebej zakonsko opredeljeno le **Danska**, ki je 2003 sprejela Zakon o svetovanju (Act on guidance), ki je stopil v veljavo s 1.1.2004.

Odraslim je namenjen manjši del, večina reforme je bila usmerjena v svetovanje za mladino. Zakon opredeljuje 7 glavnih namenov svetovanja, povezanega z izbiro izobraževanja, usposabljanja, kariere:

1. Pomagati zagotavljati, da bo izbira izobraževanja in kariere v največjo možno korist za posameznika in družbo ter da vsi mladi zaključijo izobraževanje, ki vodi do poklicnih/strokovnih kvalifikacij.
2. Usmerjeno bo posebej v tiste mlade, ki bi imeli brez svetovanja težave pri izbiri in dokončanju izobraževanja, usposabljanja in kariere.

3. Upoštevalo se tako posameznikove interese, kvalifikacije in spretnosti, vključno z neformalnimi kompetencami, prejšnjo izobrazbo in delovnimi izkušnjami, kot tudi potrebe po usposobljenih in samozaposlenih posameznikih.
4. Prispeva k omejevanju osipa in menjavanju izobraževalnih programov in usposabljanj.
5. Prispeva k izboljšanju posameznikovih zmožnosti iskanja in uporabe informacij, vključno z IKT podprtim informiranjem in svetovanjem o izbiri izobraževanja, izobraževalnih organizacij in kariere.
6. Pomaga zagotavljati skladnost in napredek pri svetovanju posamezniku.
7. Je neodvisno od sektorskih in institucionalnih interesov. Zato morajo svetovanje izvajati strokovnjaki z ustrežno izobrazbo s področja svetovanja ali s priznanimi kompetencami na enaki stopnji.

Ukrepi, ki so namenjeni tudi odraslim so:

- **eSvetovanje (eGuidance)**, ki deluje od leta 2011 in zagotavlja individualno in osebno svetovanje vsem državljanom skozi različne virtualne komunikacijske kanale: klepet, telefon, SMS sporočila, elektronska pošta, webinar in Facebook.
- **Nacionalni svetovalni portal**, ki ga je lansiralo Ministrstvo za izobraževanje. Je IKT karierni in svetovalni portal, ki zagotavlja državljanom (mladim in odraslim) informacije o karieri z namenom, da jim pomaga pri odločitvah o izobraževanju, usposabljanju in karieri.
- **Centri za izobraževanje odraslih in nadaljnje usposabljanje** (VEU centri) nudijo svetovanje povezano s široko paleto izobraževalnih programov za odrasle (zaposlene ali brezposelne). V centrih svetovalci nudijo brezplačno in nezavezujoče karierno svetovanje podjetjem in posameznikom.

Irska

Na **Irskem** svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih podrobno opredeljuje Bela knjiga iz leta 2000. (White Paper on Adult Education) V njej je predlagana ustanovitev Nacionalnega servisa za svetovanje odraslim (»National Adult Guidance and Counselling Service«), ki bo zajemal osebno, izobraževalno in karierno svetovanje in bo zajemal svetovanje pred vstopom v izobraževanje, med izobraževanjem in pred izstopom iz izobraževanja.

Dokument opredeljuje ukrepe na področju svetovanja za tiste skupine odraslih, ki so že vključeni v izobraževanje:

1. zagotavljanje ustreznih informacijskih baz, do katere bodo lahko dostopali odrasli sami, a s telefonsko podporo;
2. začetno posvetovanje (initial consultation) z usposobljenim svetovalcem za razjasnitev potreb, identificiranjem ustreznih možnosti in/ali napotitvijo;
3. specializirana podpora – svetovanje (karierno, izobraževalno ali osebno) in ocenjevanje (assessment);
4. napotitev v psihološko svetovanje, če je to potrebno.

Prva dva ukrepa bosta brezplačno dostopna za vse, 3. in 4. pa za udeležence določenih programov (npr. programov pismenosti ipd.). Vse izvajalce izobraževanja odraslih se spodbuja k razvoju dejavnosti svetovanja za odrasle v skladu s priporočili tega dokumenta.

V letu 2000 je bila ustanovljena Iniciativa za svetovanje v izobraževanju odraslih (»The Adult Educational Guidance Initiative - AEGI«), ki je del initiative Oddelka za izobraževanje in spretnosti in koordinirana s strani Nacionalnega centra za svetovanje v izobraževanju (National Centre for Guidance in Education - NCGE). Razvili so 40 AEGI servisov v lokalnih centrih in ti zagotavljajo zaupno,

individualno ali skupinsko izobraževalno svetovanje, z namenom informirati odrasle in jim tako pomagati pri njihovih izobraževalnih, kariernih in življenjskih odločitvah.

Avstrija

V **Avstriji** ni posebne zakonske opredelitve svetovanja za izobraževanje, na področju svetovanja delujeta dva sistema, ki se med seboj dopolnjujeta:

1. svetovanje, ki ga izvajajo izobraževalne organizacije in
2. svetovalne storitve, ki jih izvajajo organizacije za zaposlovanje in druge institucije na področju kariernega svetovanja.

Omeniti velja inovacijo na področju svetovanja: *Kompetence & svetovanje* ("Kompetenz+Beratung" - "competence & counselling"); svetovanje, ki pomaga ljudem pri pripravi zapisov njihovih kompetenc, s čimer se jim pomaga bolje oceniti osebne možnosti, ki temeljijo na izkušnjah in posledično motivirajo odrasle za samostojne aktivnosti na tem področju. To dejavnost je skupaj razvilo preko 40 organizacij za izobraževalno svetovanje, drugih svetovalnih centrov (za migrante, ženske, mlade, iskalce zaposlitve), socialnih partnerjev, Zavod za zaposlovanje Avstrije, socialne institucije v vseh provincah, raziskovalne in razvojne institucije.

S podporo Oddelka za izobraževanje odraslih deluje portal za izobraževanje odraslih, kjer se na enem mestu nahajajo informacije o izobraževanju in usposabljanju. Svetovanje pa izvajajo različne organizacije in združenja, javne in zasebne organizacije.

Pomemben dokument je **Strategija vseživljenjskega učenja v Avstriji**, kjer je ena glavnih smernic kompetenčna usmerjenost, ki zagotavlja celovito podporo učečim se, izboljševanje in razvoj svetovalne dejavnosti ter profesionalizacija svetovalcev. Strategija predstavlja skupni okvir za kvalitativni in kvantitativni razvoj izobraževalnega in kariernega svetovanja kot integriranega dela v celotnem izobraževalnem sistemu. Cilj je sistemizirati uspešne pristope in bolj učinkovita koordinacija komplementarnih nalog (complementary responsibilities more effectively), npr. ustvarjanje povezav med šolami in servisi za zaposlovanje.

Nemčija

Nemški sistem svetovanja zagotavlja dostop do izobraževalnih in kariernih svetovalnih storitev za vse državljane na katerikoli stopnji njihovega življenja; v izobraževanju ali usposabljanju, ko so zaposleni, brezposelni, ali se želijo nadalje izobraževati.

Izvajanje kariernega svetovanja je ločeno med:

1. Izobraževalnim svetovanjem na področju izobraževanja, kamor spadajo:
  - šolsko svetovanje;
  - svetovanje o izobraževalnih možnostih;
  - šolsko psihološko svetovanje;
  - poklicno in karierno svetovanje, ki ga izvajajo agencije za zaposlovanje;
  - svetovanje v visokošolskem izobraževanju.
2. Poklicnim svetovanjem v poklicnem usposabljanju in v sektorju zaposlovanja:
  - svetovanje v centrih za zaposlovanje (Job Centre);
  - karierno svetovanje v centrih za zaposlovanje;
  - izobraževalno svetovanje v občinah, centri za izobraževanje odraslih;
  - karierno svetovanje v zbornicah;
  - svetovanje, ki ga izvajajo izvajalci nadaljnega usposabljanja.

Odbor za inovacije in nadaljnje usposabljanje (Committee on Innovation in Continuing Training - Innovationskreis Weiterbildung), ki ga je imenovalo Zvezno ministrstvo za izobraževanje in raziskovanje je v letu 2008 objavil poziv za integrativen sistem izobraževalnega svetovanja, ki zajema vse faze učenja in vključuje karierni nasvetovanje. Odbor priporoča naslednjih posameznih ukrepe:

- povečanje transparentnosti ponudnikov svetovanja;
- vzpostavitev in razširitev nevtralnih svetovalnih centrov in med–izobraževalnih/med–izvajalskih svetovalnih centrov;
- ustvariti osnovo za enotno državno financiranje;
- izboljšanje upravljanja kakovosti;
- širitev izobraževalnega svetovanja za mala in srednje velika podjetja;
- profesionalizacijo osebja;
- uvedbo akreditacije in certificiranja.

Norveška

Storitve kariernega svetovanja na **Norveškem** temeljijo na izobraževanju in trgu dela, locirana so znotraj izobraževalnih organizacij, regionalnih kariernih centrov in lokalnih centrov za zaposlovanje. V izobraževalnem sektorju so svetovalci v srednjih šolah, visokošolskih izobraževalnih organizacijah in nadaljnjih izobraževalnih institucijah. Na področju trga dela je za izvajanje svetovalne dejavnosti zakonsko določena Norveška agencija za delo in blaginjo. Storitve kariernega svetovanja so ponujene preko lokalnih centrov za zaposlovanje brezposelnim, osebam z različnimi oblikami prikrajšanosti in migrantom ter beguncem.

Ministrstvo za izobraževanje finančno podpira partnerstva za karierno svetovanje (partnerships for career guidance), ki so se v zadnjih letih ustanovili v večini okrožij (counties). Ta partnerstva imajo različno organiziranost, vsa pa so namenjena krejitvi sodelovanja med izvajalci svetovalne dejavnosti in interesnimi skupinami: okraji, občinami, socialni partnerji. Večina teh partnerstev je ustanovila karierne centre, kamor se lahko odrasli obrnejo po svetovalno podporo, povezano tako z izobraževanjem kot z delom. Centri imajo pomembno vlogo pri krejitvi kakovosti in profesionalizma v svetovanju, ki ga izvajajo v šolah.

Viri:

European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Final synthesis report. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

de Oliveira Pires, A. L. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report Portugal. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Duchemin, C. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report France. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Aagaard, K. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report Denmark. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Duvecot, R. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report Netherlands. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Havley, J.; Ure, B.O. European inventory on validation of non-formal and informal learning 2014. Country report Norway. (2014). European Commission; Cedefop; ICF International.

Priloga 2: PREGLED IZOBRAŽEVALNIH IN DRUGIH PROGRAMOV ZA ODRASLE V LETNEM PROGRAMU IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH ZA LETO 2015 (LPIO 2015)

Tanja Čelebič, UMAR, september 2015

V nadaljevanju predstavljamo pregled izobraževalnih in drugih programov (svetovanje, promocija, dogodki ipd), ki so jih v LPIO 2015 umestila ministrstva: Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za kulturo.

Podatke smo pridobili iz Letnega programa izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015), javnih razpisov, raznih poročil, podatkov in informacij neposredno od ministrstev, telefonskih pogovorov z zaposlenimi, ki pokrivajo posamezen program, spletnih strani ministrstev, zavodov, mrež ipd. Prikazani so podatki, ki so bili na voljo do konca julija 2015.

Izobraževalni in drugi programi, ki so jih različna ministrstva umestila v LPIO 2015, se med seboj zelo razlikujejo po vsebini, ciljnih skupinah, dejavnostih, izvajalcih in načinu izvedbe.

Izobraževalne vsebine so povezane z dejavnostmi ministrstev. To so: zdravje, okolje, kmetijstvo, gozdarstvo, čebelarstvo, kultura in medgeneracijsko sodelovanje. Podlaga za razvoj izobraževalnih in drugih programov za odrasle so zakoni, nacionalni programi (nacionalni program za kulturo), letni in drugi programi ministrstev in javnih zavodov (programi zdravja, programa Upravljanja območij Natura 2000, program Sklada za podnebne spremembe).

Ciljne skupine udeležencev se med seboj zelo razlikujejo, odvisno od vsebine in namena programa.

Izobraževalni programi so namenjeni vsem odraslim, strokovni javnosti, širši zainteresirani javnosti ali ciljnim skupinam prebivalcev: starejši, mladi, najbolj zdravstveno ogroženi, zaposleni oziroma posamezniki, ki se ukvarjajo z določeno dejavnostjo (osebe, ki so aktivne na področju gozdarstva in lovstva, kmetijstva, voda in ribištva, kmetje, čebelarji, gozdarji, lastniki gozdov, osebe, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, učitelji, dimnikarji), ranljive ciljne skupine (pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, narodnih skupnosti, manjšinskih etničnih skupin in priseljencev, invalidi, slepi in slabovidni ter osebe z motnjami branja, težko zaposljivi mladostniki (brezposelni in samozaposleni mladi)).

Programi vključujejo izobraževalne in številne druge dejavnosti. Programi za odrasle vključujejo izobraževanja in razne oblike svetovanja, medgeneracijsko sodelovanja in svetovanja, delovanje mrež (Slovenska mreža za izobraževanje starejših in medgeneracijsko sodelovanje), organizacijo dogodkov in prireditev (na primer Kulturni bazar, Dnevi evropske kulturne dediščine), spletne portale ipd.

Podobno kot so raznolike izobraževalne vsebine, so raznoliki tudi izvajalci izobraževalnih programov za odrasle. To so: društva in druge nevladne organizacije, zveze društev, nepridobitna združenja, javni zavodi (zdravstveni domovi), ministrstva, zavodi, zbornice (Kmetijsko-gozdarska zbornica RS), zveze (na primer Čebelarstva zveza Slovenije, Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije), javni zavodi (območne enote Zavoda za gozdove Slovenije), nevladne organizacije in nepridobitna združenja, univerza, ZRC SAZU, inštitut, NUK, fakultete, d.o.o.-ji, nepridobitne pravne osebe, muzeji, pravne osebe, Kinoteka ipd.

Način izvedbe programov je večinoma klasičen. Izobraževalni programi se večinoma izvajajo klasično, v obliki delavnic (zdravje, program Upravljanja območij Natura 2000), seminarjev in predavanj (program Upravljanja območij Natura 2000, program Sklada za podnebne spremembe) in tečajev. Način izvedbe programov je odvisen od njihove vsebine in namena. Nekatere dejavnosti se izvajajo na prostem (na primer za čebelarje). Druge oblike izvajanja so: demonstracije na sejnih in na terenu, prispevki v medijih, predstavitev na spletu, ekskurzije, tekmovanja in izdaja publikacij, kulturni dogodki, prek svetovnega spleta, e-katalogi, tiskane publikacije, seminarji, delavnice, usposabljanja, projekti, prireditve, dogodki, srečanja, promocijska dejavnost, založniška dejavnost, neposredna podpora ustvarjalcem. E- izobraževanja je zelo malo. Uporabe svetovnega spleta je največ na področju kulture, pri projektih povezanih z dostopnostjo in promocijo kulturnih vsebin.

Udeleženci programov praviloma ne dobijo uradnega certifikata. Udeleženci praviloma ne prejmejo certifikatov ali drugih uradnih potrdil. Redko dobijo potrdila o udeležbi. Ponekod (nekateri programi zdravja) so potrdila o udeležbi uvedli, ker so ugotovili, da udeležencem pomeni neko obliko priznanja za trud. V nekaterih primerih lahko udeleženec potrdilo o udeležbi predloži pri pridobivanju NPK (nacionalne poklicne kvalifikacije).

V nadaljevanju po ministrstvih prikazujemo ukrepe, ki so jih umestili v LPIO 2015. Pri vsakem od ministrstev je dodan kratek komentar. Ukrepi so podrobneje prikazani v obliki kataloga.

1. Ministrstvo za javno upravo

Ministrstvo za javno upravo je v LPIO 2015 umestilo Projekt »Slovenska mreža za izobraževanje starejših in medgeneracijsko sodelovanje«, ki je namenjen predvsem starejšim in tudi mladim. S projektom, ki ga je umestilo v področje 4 (podporne dejavnosti), spodbuja delovanje nevladnih organizacij na področju

izobraževanja odraslih. Ob tem velja omeniti, da MJU financira tudi nekatere druge programe, ki so povezani z izobraževanjem odraslih, niso pa vključeni v LPIO.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za javno upravo
IME UKREPA:
Projekt »Slovenska mreža za izobraževanje starejših in medgeneracijsko sodelovanje« (slovenska udeležba – Spodbujanje razvoja NVO, civilnega in socialnega dialoga)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Podporne dejavnosti za razvoj »Slovenske mreže za izobraževanje starejših in medgeneracijsko sodelovanje«
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNIA DEJAVNOST:
4 (dejavnosti, potrebne za izvajanje izobraževanja odraslih)
OPIS UKREPA:
Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje v sodelovanju z Mladinskim informacijskim svetovalnim središčem Slovenije (MISSS) in Univerzo za tretje življenjsko obdobje Velenje izvaja projekt Slovenska mreža za izobraževanje starejših in medgeneracijsko sodelovanje. Projekt omogoča nadaljnji razvoj nacionalne mreže za učinkovitejše in bolj organizirano delovanje nevladne organizacije (v nadaljevanju NVO) na področju izobraževanja starejših. Projekt z utrjevanjem temeljnih konceptov izobraževanja starejših in razvojem novih konceptov medgeneracijskega sodelovanja prispeva k ohranjanju in razvoju družbene, politične in ekonomske odgovornosti starejše in mlajše generacije. Uresničuje načelo vseživljenjskega učenja ter utrjuje družbeno in socialno integracijo starejše in mlajše generacije.
GLAVNE DEJAVNOSTI PROJEKTA:
<ul style="list-style-type: none"> — Sodelovanje z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ) in Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM) za krepitev položaja NVO na področju izobraževanja starejših, aktivnega staranja in medgeneracijskega sodelovanja; — Sodelovanje v akciji za vzpostavitev systemskega financiranja vsebinskih mrež NVO; — Širjenje delovanja mreže za izobraževanja starejših za medgeneracijsko učenje in povezovanje z NVO na področju dela z mladimi ter razvoj modelov medgeneracijskega sodelovanja in analiziranje možnosti za njihov razvoj; — Izvajanje svetovanj, mentorstev, usposabljanj, delavnic in vsebinskih srečanj za prenos širokega nabora znanja s področja vodenja izobraževanja starejših, standardov kakovosti in medgeneracijskega sodelovanja; — Ozaveščanje medijev, gospodarstva, javne uprave in širše javnosti o tem, da je znanje starejših zakladnica, ki je ne smemo izgubiti.
CILJNE SKUPINE:
Starejši in mladi
IZVAJALCI:
Društva, nevladna neprofitna organizacija <ul style="list-style-type: none"> — Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje – Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje (nosilna organizacija) — Mladinsko informacijsko svetovalno središče Slovenije (MISSS) (nevladna neprofitna organizacija Pravno organizacijska oblika: Zasebni zavod) — Univerza za tretje življenjsko obdobje Velenje (društvo)
NAČIN IZVEDBE: /
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:

LPIO: Načrt 2014: 31.824,40 EUR in 51.000,00 EUR¹.

Načrt 2015: 56.756,92 EUR

Opomba: v letu 2014 se je izvajal tudi razpis za obdobje 2012-2014, v okviru katerega je bilo za leto 2014 namenjenih.

Javni razpis za spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga za obdobje 2014-2015, višina skupnih stroškov projekta glede na pogodbo o sofinanciranju, obdobje od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015: 88.581,32 EUR.

Literatura in viri:

Javni razpis za spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga za obdobje 2014-2015. Upravičenec: društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje – Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. (2014). Ljubljana: MNZ.

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

MISSO NAS. Podatki o zavodu Misss. <http://www.missso.si/o-nas/podatki-o-zavodu-missso>

Poročilo Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje – Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. (posredoval MJU).

Seznam upravičencev, izbranih na Javnem razpisu za spodbujanje razvoja nevladnih organizacij in civilnega dialoga za obdobje 2014-2015. (2014). Ljubljana: MJU.

Univerza za tretje življenjsko obdobje: <http://www.univerzazatretjeobd-drustvo.si/vsebina.htm><http://www.missso.si/o-nas/podatki-o-zavodu-missso>

2. Ministrstvo za zdravje

MZ je v LPIO 2015 umestilo Preventivne programe za zdrav način življenja in opuščanje razvad, ki so namenjeni celotni populaciji, predvsem pa zdravstveno ogroženim. Njihov namen je izboljšanje zdravja celotnega prebivalstva. Programi, ki jih financirata MZ in ZZS, so si podobni, razen programov materinske šole in zobozdravstva, ki jih financira le ZZS. Izvajalci programov so različni. Programe, ki jih MZ financira, izvajajo društva in druge nevladne organizacije, programe, ki jih financira ZZS, izvajajo javni zavodi (zdravstveni domovi). Programi se večinoma izvajajo v obliki delavnic, udeleženci praviloma ne dobijo potrdila o udeležbi.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:

Ministrstvo za zdravje

IME UKREPA:

Varovanje in krepitev zdravja (programi varovanja zdravja in zdravstvene vzgoje)

IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNH DEJAVNOSTI:

Preventivni programi za zdrav način življenja in opuščanje razvad

PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNH DEJAVNOST:

1 (splošno izobraževanje odraslih)

OPIS UKREPA:

Vse dejavnosti so za uporabnike brezplačne. MZ želi s sofinanciranjem izvajanja programov s področja zdravja prispevati k preprečevanju kroničnih bolezni in izboljšanju zdravja prebivalcev Republike Slovenije na področjih:

1. Programi zmanjševanja tvegane in škodljive rabe alkohola;
2. Programi zmanjševanja rabe tobaka;
3. Programi za spodbujanje zdrave in uravnotežene prehrane in telesne dejavnosti za zdravje;
4. Programi zmanjševanja povpraševanja po prepovedanih drogah in psihoaktivnih snoveh;
5. Programi preprečevanja okužbe z virusom HIV/AIDS;
6. Programi krepitev duševnega zdravja;
7. Programi za preprečevanje kroničnih nenalezljivih bolezni in stanj (srčno-žilne bolezni, sladkorna bolezen, rak in poškodbe).

GLAVNE DEJAVNOSTI:

Izvajanje preventivnih programov za odrasle:

1. Programi zmanjševanja tvegane in škodljive rabe alkohola.

Cilji so: manj tvegano in škodljivo pitje alkohola ter z njim povezanega zdravstvenega, socialnega in ekonomskega bremena med prebivalci Slovenije; boljša dostopnost do programov pomoči; manj z alkoholom povezanih prometnih nesreč; manj tvegane in škodljivega pitja v pivskih okoljih; večja povezanost različnih akterjev pri zagovorništvi in izvajanju celovite alkoholne politike.

Vrste dejavnosti so: programi informiranja, izobraževanja in ozaveščanja posameznih ogroženih skupin prebivalstva, posebej otrok in mladostnikov, žensk, socialno ogroženih ter starejših o škodljivih posledicah rabe alkohola; programi za pomoč družinam, kjer se pojavljajo težave z alkoholom, ki so celovito usmerjeni tako na zasvojenega kot partnerja in otroke; programi za preprečevanje vožnje pod vplivom alkohola z namenom zmanjševanja z alkoholom povezanih smrtnih primerov, telesnih poškodb in materialne škode v cestnem prometu; programi za preprečevanje tvegane in škodljivega pitja alkohola v pivskih okoljih; dejavnosti povezovanja različnih akterjev na lokalni, nacionalni ali mednarodni ravni pri načrtovanju, zagovorništvi in izvajanju celovite alkoholne politike in izmenjavi dobrih praks.

2. Programi zmanjševanja rabe tobaka

Cilji so: preprečevanje začetka kajenja pri posameznih skupinah prebivalstva, posebej pri mladih; povečanje deleža posameznikov, ki bodo prenehali kaditi; zagotoviti visoko podporo dokazano učinkovitim ukrepom nadzora nad tobakom.

Vrste dejavnosti so: programi informiranja, izobraževanja in ozaveščanja javnosti in/ali posameznih skupin prebivalstva (mladostniki, nosečnice, socialno šibkejši, ruralna populacija) o škodljivih vplivih uporabe tobačnih izdelkov; učinkoviti programi za opuščanje in motiviranje za opuščanje kajenja posebej prilagojeni posameznim ciljnim skupinam (mlade, ženske, socialno

šibkejši, ruralna populacija hospitalizirani kadilci); dejavnosti povezovanja različnih akterjev na lokalni, nacionalni ali mednarodni ravni pri načrtovanju, zagovorništvo in izvajanju celovite tobačne politike in izmenjavi dobrih praks.

3. Programi za spodbujanje zdrave in uravnotežene prehrane in telesne dejavnosti za zdravje

Cilji so: povečanje deleža osveščene populacije, ki se zdravo in uravnoteženo prehranjuje, še posebej delež otrok in mladostnikov ter zaščita otrok pred trženjem živil, katerih pogosto uživanje v prehrani ni koristno, povečati zdravju koristno ponudbo živil, doseganje zdravega življenjskega sloga z zdravim prehranjevanjem in aktivnim transportom, večja dostopnost brezplačne vadbe za socialno-ekonomsko ranljive skupine.

Vrste dejavnosti so: osveščanje študentov ob sočasnem spodbujanju večšin za samostojno pripravo uravnoteženih obrokov; podpora programom za dvig osveščenosti gostincev za izboljšanje zdrave, zlasti subvencionirane ponudbe; zagovorništvo v podporo omejevanju trženja živil z visoko vsebnostjo nasičenih maščobnih kislin, sladkorjev, soli ter transmaščobnih kislin; spodbujanje zdravju koristne ponudbe v prodajnih avtomatih; širjenje mreže izvajanja brezplačne vadbe za upokojeince in brezposelne; spodbujanje zdravega življenjskega sloga s poudarkom na aktivnem transportu ter vključevanju gibanja v vsakodnevne dejavnosti.

4. Programi zmanjševanja povpraševanja po prepovedanih drogah in psihoaktivnih snoveh

Cilji so: zmanjšati število uporabnikov prepovedanih drog ter povečati dostopnost in dosegljivost različnih programov pomoči z razvojem in testiranjem inovativnih modelov, programov, intervencij in storitev, ki dopolnjujejo obstoječe programe na področju preventive, zdravljenja, socialne rehabilitacije ter zmanjševanja tveganj in škode, pri čemer je poseben poudarek na uporabi novih psihoaktivnih snovi.

Vrste dejavnosti so: novi in inovativni preventivni programi univerzalne preventive, namenjeni splošni populaciji otrok in mladih, s poudarkom na konoplji in novih psihoaktivnih snoveh; razvoj in vzpostavitev novih modelov in konceptov programov pri inicirajočih uživalcih prepovedanih drog: vzpostavitev pilotnega projekta sobe (prostora) za uporabo drog in razvoj programov pomoči uporabnikom stimulansov ter novih psihoaktivnih snovi, programi povezovanja vseh pristopov obravnave prepovedanih drog, koordinacija strokovnih kadrov, ki delujejo na področju drog ter izobraževanje o novih psihoaktivnih snoveh; raziskovanje družbenih pobud za de-regulacijo konoplje (kritično raziskovanje in presoja vplivov na družbo).

5. Programi promocije varne spolnosti in preprečevanja okužbe z virusom HIV/AIDS

Cilji so: podpora razvoju in izvedbi programov za izboljšanje preprečevanja in odkrivanja okužbe s HIV med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi; podpora razvoju in izvedbi programov varne in odgovorne spolnosti, programom zmanjševanja škode zaradi tvegane spolnosti in programov za odvratanje od različnih tveganih spolnih praks v povezavi s souporabo novih psihoaktivnih snovi, prepovedanih drog in alkohola.

Dejavnosti so: prenos evropskih in drugih tujih dobrih praks spodbujanja rednega testiranja na HIV/SPO s svetovanjem z zagotavljanjem dostopa do zdravljenja za skupine z višjim tveganjem za okužbo s HIV in ostalih spolno prenosljivih okužb v slovensko okolje; priprava celovite kampanje za spodbujanje uporabe kondoma pri različnih skupinah uporabnikov; časovno mora biti kampanja osredotočena na zadnji teden novembra in prvi teden v decembru (l. 2015 in 2016).

6. Programi krepitve duševnega zdravja

Cilji so: varovanje duševnega zdravja otrok in mladostnikov; preprečevanje samomorilnega vedenja; rehabilitacija in reintegracija ranljivih skupin prebivalstva.

Vrste dejavnosti so: programi varovanja duševnega zdravja ranljivih otrok in mladostnikov, ki vključujejo starše in strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju; programi psihosocialne pomoči ranljivim skupinam (osipniki, brezposelni in drugi) ter usposabljanje za (samo)pomoč pri varovanju duševnega zdravja; programi psihosocialne pomoči za zmerno rabo tehnologij in spleta.

7. Programi preprečevanja kroničnih nenalezljivih bolezni in stanj (srčno-žilne bolezni, sladkorna bolezen, rak in poškodbe)

Cilji so: zagotoviti podporo in širitev izvajanja državnega programa za obvladovanje raka in nacionalnega programa za obvladovanje sladkorne bolezni; zagotoviti podporo in širitev spodbujanja zdravega načina življenja, izobraževanja in ozaveščanja o načinih preprečevanja kronično nenalezljivih bolezni ter dejavna in stalna opora bolnikom; večja osveščenost posameznih skupin prebivalstva o tveganju za kronične bolezni in stanja opolnomočenje bolnikov kroničnih nenalezljivih bolezni; preprečevanje s padci povezanih poškodb.

Vrste dejavnosti so: ozaveščanje, informiranje, izobraževanje javnosti o vzrokih oziroma o dejavnih tveganja za nastanek in razvoj kroničnih nenalezljivih bolezni z vključevanjem zdravega načina življenja za vse skupine prebivalstva z upoštevanjem neenakosti v zdravju, vključno s promocijo evropskega kodeksa proti raku; vključevanje učinkovitih komunikacijskih orodij za opolnomočenje bolnikov s kronično nenalezljivimi boleznimi in njihovimi svojci; izvajanje programov podpore in pomoči bolniku s sladkorno boleznijo in njenimi svojci; izvajanje programov preprečevanja s padci povezanih poškodb.

CILJNE SKUPINE:

Vsi prebivalci, predvsem pa zdravstveno ogroženi. Na primer, osebni zdravnik pacientu, pri katerem je odkril na primer previsoko telesno težo, priporoči udeležbo na delavnici za zmanjšanje telesne teže.

IZVAJALCI:

Upravičeni prijavitelji projektov so nevladne organizacije (NVO) s sedežem v Republiki Sloveniji. To so organizacije, ki:

- so prostovoljno ustanovljene;
- so pravne osebe zasebnega prava, ki so jih ustanovile osebe zasebnega prava in delujejo kot društvo, zveza društev, zavod, skupnost zavodov, ustanova;
- so neprofitne;
- niso ustanovljene zaradi osebnih koristi ali pridobivanja dobička in se ne ukvarjajo z uresničevanjem gospodarskih interesov svojih članov;
- so neodvisne od Vlade RS, drugih organov oblasti ali javnih institucij na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, političnih strank ali gospodarskih organizacij;
- delujejo v javnem prostoru in za dobrobit ljudi, skupin in družbe kot celote;
- delujejo na podlagi demokratičnih vrednot in človekovih pravic.

Izvajalec je neprofitna pravna oseba zasebnega prava, ustanovljena na podlagi Zakona o društvih, Zakona o ustanovah in

Zakona o zavodih in ima sedež v Republiki Sloveniji.
NAČIN IZVEDBE:
Način izvedbe je klasičen, v obliki delavnic.
IZDAJA POTRDIL:
Udeleženci ne dobijo certifikatov, potrdil ipd.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
Načrt 2014: 150.000 EUR
Načrt 2015: 150.000 EUR
Javni razpis za sofinanciranje programov varovanja in krepitev zdravja za leti 2015 in 2016, 2015:
Leto 2015: 475.000 evrov
Leto 2016: 475.000 evrov

Literatura in viri:

Javni razpis za sofinanciranje programov varovanja in krepitev zdravja za leti 2015 in 2016. (2015). Ljubljana: MZ.
 Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS
 Informacije, pridobljene od MZ. (2015). Ljubljana: MZ.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za zdravje (v LPIO 2015)
Opomba: za ukrep je pristojen Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS)
IME UKREPA:
Varovanje in krepitev zdravja
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Preventivni programi za zdrav način življenja in opuščanje razvad
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNIA DEJAVNOST:
1 (splošno izobraževanje odraslih)
OPIS UKREPA:
Programi za odrasle so vključeni v Splošni dogovor za posamezno leto, ki ga na podlagi Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju sklenejo Ministrstvo za zdravje, Zdravniška zbornica Slovenije, Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije, Lekarniška zbornica Slovenije, Skupnost slovenskih naravnih zdravilišč, Skupnost socialnih zavodov Slovenije, Skupnost organizacij za usposabljanje Slovenije in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.
Izvajanje programov financira ZZZS. Program zdravstvene vzgoje za odraslo populacijo je podoben Preventivnim programom za zdrav način življenja in opuščanje razvad, ki jih v okviru javnega razpisa financira MZ in jih izvajajo nevladne organizacije (glej opis zgoraj). Izjema so programi materinske šole in zobozdravstva, ki jih izvajajo le javni zavodi in spadajo pod ZZZS.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Izvajanje programov:
1. Zdravstvena vzgoja za odraslo populacijo
<i>(i) Program svetovanje za zdravje (PSZ):</i>
— Uvodni del programa: vključuje zdravstvenovzgojne delavnice Življenjski slog, Preizkus hoje na 2 km, Dejavniki tveganja. Uvodni del programa je namenjen začetnemu informiranju udeležencev o zdravem življenjskem slogu in dejavnih tveganjih ter motiviranju ljudi za vključitev v strukturirane, daljše tematske delavnice, namenjene osebam s prisotnimi dejavniki tveganja in visoko ogroženim za razvoj srčno-žilnih in ostalih kroničnih nenalezljivih bolezni ter že zbolelim.
• Življenjski slog: predstavitev problema srčno-žilnih bolezni in osnovne informacije o zdravem življenjskem slogu;
• Preizkus hoje: ugotovitev stopnje telesne sposobnosti udeleženca preizkusa, in sicer s preizkusom hoje na 2 km • Dejavniki tveganja: predstavitev fizioloških dejavnikov tveganja, načina zdravljenja in posebnosti pri zdravljenju.
— Nadaljevalni del programa: vključuje daljše tematske delavnice (Zdrava prehrana, Telesna dejavnost – gibanje, Zdravo hujšanje in Podpora pri spoprijemanju z depresijo), ki trajajo več mesecev in so dražje. Ogroženost se ugotavlja na preventivnih zdravstvenih pregledih. Namen delavnic je osveščanje in spreminjanje življenjskega sloga posameznika. Ker trajajo več mesecev, se posameznika spremlja med izvajanjem delavnice. V skupini je 10-15 oseb.
• Zdrava prehrana: ocena načina prehranjevanja udeleženca delavnice in uvajanje ene do dveh sprememb v lastno prehranjevanje;
• Telesna dejavnost – gibanje: ugotovitev stopnje telesne sposobnosti udeleženca delavnice in usvojitve znanja ter veščin za ustrezno izvajanje telesne dejavnosti za zdravje;
• Zdravo hujšanje: ocena življenjskega sloga udeleženca delavnice in sprememba le-tega s 5 – 10-odstotno izgubo telesne mase (daljša delavnica s 16 srečanji, namenjenimi spreminjanju prehranskih navad, lastne samopodobe in telesne dejavnosti, z aktivnimi urami telesne vadbe ter 2 preizkusoma hoje

<p>na 2 km)</p> <p>(ii) <i>Individualno svetovanje za opuščanje kajenja</i>: strokovno vodeno opuščanje kajenja (12 ur v skupini ali individualno svetovanje 5-krat po 15 minut)</p> <p>2. Šola za starše;</p> <p>3. Zobozdravstvena vzgoja;</p> <p>4. Individualno svetovanje tveganim pivcem alkohola za prepoznavanje tveganega pitja ter škodljivih vplivov alkohola na zdravje in pomoč za zmanjšanje tveganega pitja alkohola.</p> <p>Vsak zdravstveni dom ima svoj program, ni nekih skupnih programov, ampak vsak zavod razvije svoj program.</p>
<p>CILJNE SKUPINE:</p> <p>Ciljne skupine se med programi razlikujejo in so lahko vse osebe, ki imajo interes za udeležbo ali le tiste, ki jih napoti osebni zdravnik ali medicinska sestra.</p> <ul style="list-style-type: none"> — Uvodni del PSZ: vse zainteresirane osebe. Delavnic se lahko udeleži kdorkoli, a takih posameznikov je malo. Ponavadi se jih udeležijo odrasli, pri katerih je prisoten kateri od dejavnikov tveganja ali pa so kronični bolniki. — Nadaljevalni del PSZ: osebe, ki jih napoti osebni izbrani zdravnik ali diplomirana medicinska sestra iz referenčne ambulante. Namenjen je osebam, ki so najmanj 20%-no ogrožene zaradi določenih dejavnikov tveganja. — Skupinsko oz. individualno svetovanje za opuščanje kajenja: napotitev s strani osebnega izbranega zdravnika ali diplomirane medicinske sestre iz referenčne ambulante ni potrebna. <p>Zdravstveno vzgojni centri svojo dejavnost zagotavljajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - za vse prebivalstvo, ki geografsko gravitira na območje zdravstvenega doma, v katerem je zdravstveno vzgojni center lociran, ne glede na geografsko lokacijo izbranih osebnih zdravnikov teh prebivalcev; - za vse osebe, ki se iz različnih razlogov želijo udeležiti dejavnosti, ki potekajo v zdravstveno vzgojnih centrih, ki ni v njihovem geografskem gravitacijskem območju.
<p>IZVAJALCI:</p> <p>Program zdravstvene vzgoje za odraslo populacijo se izvaja v zdravstveno vzgojnih centrih (preventivni centri), ki so organizirani kot samostojni centri v organizacijski strukturi zdravstvenih domov. Izvajalci so javni zavodi. ZVC izvajajo dejavnosti promocije zdravja, zdravstvene vzgoje in svetovanja za zdravje (Program svetovanja za zdravje). ZVC, ki tvorijo nacionalno mrežo za izvajanje programov promocije zdravja in zdravstvene vzgoje za odraslo populacijo, imenuje Ministrstvo za zdravje.</p> <p>Individualno svetovanje za zmanjšanje tveganega pitja alkohola izvajajo vsi izvajalci, ki so skladno s pravilnikom za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni dolžni izvajati preventivni program.</p>
<p>NAČIN IZVEDBE:</p> <p>Klasičen, v praviloma v obliki delavnic.</p> <p>Program svetovanje za zdravje (PSZ) vključuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Uvodni del PSZ: delavnice se izvajajo kot enkratna predavanja, ki trajajo 1 ali 1,5 ure. Na krajših delavnicah odrasle motivirajo, da obstajajo daljše delavnice. — Nadaljevalni del programa: namen delavnic je osveščanje in spreminjanje življenjskega sloga posameznika. Ker delavnice trajajo več mesecev, se posameznika spremlja med izvajanjem delavnice. V skupini je 10-15 oseb. <p>Delavnice za kadilce: izvajajo se individualno in skupinsko.</p> <p>Svetovanje za zmanjšanje tveganega pitja alkohola: izvajajo se le individualno.</p>
<p>IZDAJA POTRDIL:</p> <p>Udeleženci ne dobijo potrdil o udeležbi. Izjema je šola za starše, ker je potrdilo pogoj za udeležbo očeta pri porodu.</p> <p>Za nadaljevalni del PSZ so ponekod zdravstveni domovi sami oblikovali CINDI potrdila, ker so ugotovili, da ljudem to veliko pomeni. Osebni zdravnik dobi povratno informacijo o tem, ali se je posameznik udeležil delavnice, kako je napredoval ipd.</p>
<p>VIŠINA FINANCIRANJA:</p> <p>LPIO: Načrt 2014: 10.382.206 evrov Načrt 2015: 10.382.206 evrov</p> <p>Literatura in viri: CINDI Slovenija. Ljubljana: NIJZ: http://cindi-slovenija.net/index.php?option=com_content&task=view&id=167&Itemid=84 Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS. Splošni dogovor za leto 2014. Oblikovanje in financiranje programov na primarni ravni. Priloga ZD ZAS. II/a (2014). Ljubljana: ZZZS.</p>

Informacije, pridobljene od MZ. (2015). Ljubljana: MZ.
Informacije, pridobljene od NIJZ. (2015). Ljubljana: MZ.

3. Ministrstvo za okolje in prostor

Ministrstvo za okolje in prostor je v LPIO 2015 umestilo dva ukrepa, ki ju je sprejelo na osnovi programov (SI Natura 2000 upravljanje, Program Sklada za podnebne spremembe). Ukrepa sta si podobna v več točkah. Oba sta namenjena za potrebe dela, izvajata se na klasičen način (delavnice, seminarji), udeleženci ne prejmejo certifikata. Njuna vsebina in ciljne skupine udeležencev se razlikujejo.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za okolje in prostor
IME UKREPA:
LIFE+ projekt SI Natura 2000 upravljanje
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNH DEJAVNOSTI:
Usposabljanje za izvajanje PUN 2000 v okviru projekta SI Natura 2000 Management (Usposabljanje deležnikov za izvajanje ukrepov operativnega programa upravljanja z območji Natura 2000)
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNH DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice EU. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. V okviru LIFE+ projekta Operativni program upravljanja z območji Natura 2000 v Sloveniji 2014-2020 - SI Natura 2000 Upravljanje (LIFE11 NAT/SI/880), katerega nosilni partner je Ministrstvo za okolje in prostor ter se izvaja od avgusta 2012 do junija 2015, potekajo v procesu priprave in implementacije operativnega programa tudi dejavnosti usposabljanja ključnih deležnikov za izvajanje ukrepov operativnega programa.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
V letu 2014 so bile izvedene 8-urne delavnice o Programu upravljanja Natura 2000 za deležnike na področjih gozdarstva in lovstva, kmetijstva, voda in ribištva ter monitoringa in raziskovanja, ki so prispevale k razvoju ključne kompetence za trajnostni razvoj.
Namen dogodkov je predstavitev osnutka Programa Nature 2000 interesnim skupinam in deležnikom, ki so aktivni na področju gozdarstva in lovstva, kmetijstva, voda in ribištva ter na področju monitoringa in raziskovanja.
CILJNE SKUPINE:
Interesne skupine in deležniki, ki so aktivni na področju gozdarstva in lovstva, kmetijstva, voda in ribištva ter na področju monitoringa in raziskovanja.
IZVAJALCI:
Ministrstvo za okolje in prostor – Sektor za ohranjanje narave skupaj s partnerskimi organizacijami na projektu Programu upravljanja Natura 2000 (PUN2000).
NAČIN IZVEDBE:
Klasičen, v obliki delavnic.
IZDAJA POTRDIL:
Ne.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO: Načrt 2014: 40.000,00 evrov Načrt 2015: 59.708,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Poročilo Ministrstva za okolje in prostor. Usposabljanje deležnikov za izvajanje ukrepov operativnega programa upravljanja z območji Natura 2000. Ljubljana: MOP.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za okolje in prostor
IME UKREPA:
Program Sklada za podnebne spremembe (Narava-LIFE+ projekti-slovenska udeležba)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNH DEJAVNOSTI:
Izobraževanje in usposabljanje o ukrepih zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in kakovosti zraka
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNH DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Izvedeni sta bili dve dejavnosti: — Organizacija seminarja za učitelje OŠ na temo Učinkovite rabe energije, kot spodbuda in vzgoja za odgovornega potrošnika; — Projektna naloga za izvedbo izobraževanja dimnikarskih in drugih podjetij, ki sodelujejo pri načrtovanju vgradnji in vzdrževanju malih kurilnih naprav.
Ukrep a: Organizacija seminarja za učitelje OŠ na temo Učinkovite rabe energije, kot spodbuda in vzgoja za odgovornega potrošnika
GLAVNE DEJAVNOSTI:
— <i>Namen projekta je:</i> (i) povečanje usposobljenosti učiteljev v poučevanju in ravnanju s področja učinkovite rabe energije, (ii) ozaveščanje učiteljev ter vodstva šol o potencialih učinkovite rabe in rabe obnovljivih virov energije na šolah za zmanjšanje stroškov energetskih storitev, možnosti načinov financiranja energetskih storitev na šolah in energetske obnove šol, ki so potrebne za dolgoročno motiviranost šol za učinkovito ravnanje z energijo, in (iii) posredovanje znanja učinkovitega ravnanja z energijo na učence; — <i>Cilji projekta:</i> izvedba seminarjev, na katerih se bo z znanji s področja učinkovite rabe energije in obnovljivimi viri energije seznanilo do 150 učiteljev; — Vsebina: splošno o učinkoviti rabi energije in o obnovljivih virih energije (njeni potenciali, obstoječe tehnologije in možne tehnologije v prihodnosti za njihovo izkoriščanje, ter ovire za večjo uporabo); energija v stavbah oziroma sistemi za oskrbo z energijo v stavbah; merjenje porabe energije, energetske knjigovodstvo, energetski pregled in energetska izkaznica stavbe, učinek na zmanjševanje emisij CO ₂ ; pregled gradiv in literature za uporabo pri pouku s področja trajnostno naravnane učinkovite rabe energije; možni preprosti ukrepi za povečanje energetske učinkovitosti v šoli in doma ter predstavitev programa EN SVET; primerjalna predstavitev primerov dobrih praks učinkovite rabe energije (URE) v pedagoškem procesu; analiza pričakovanih in motiviranosti učiteljev za izvajanje ukrepov URE skozi različne didaktične metode dela pri pouku usklajene s šolskim učnim načrtom.
CILJNE SKUPINE:
Učitelji v osnovnih šolah.
IZVAJALCI:
/
NAČIN IZVEDBE:
Način izvedbe je klasičen. Vključuje enodnevno usposabljanje in podrobno pripravo programa usposabljanja s predstavitvami v tiskani obliki in elektronski obliki. V obdobju od prvega termina seminarja do šestih mesecev po zaključku zadnjega termina izvajalec udeležencem omogoča izmenjavo informacij, npr. s pomočjo spleta in nudi strokovno pomoč. Predvidena je bila izvedba večjih usposabljanj, a so zaradi slabega odziva učiteljev seminar izvedli le enkrat.
IZDAJA POTRDIL: n.p.
Ukrep b: Projektna naloga za izvedbo izobraževanja dimnikarskih in drugih podjetij, ki sodelujejo pri načrtovanju vgradnji in vzdrževanju malih kurilnih naprav
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Projektna naloga za izvedbo izobraževanja dimnikarskih in drugih podjetij, ki sodelujejo pri načrtovanju vgradnji in vzdrževanju malih kurilnih naprav Izobraževanje je bilo izpeljano na osnovi Programa porabe sredstev podnebnega sklada za leta 2013-2015, v katerem so navedeni ukrepi za zmanjšanje prekomerne onesnaženosti s PM10 delci: — Namen izobraževanja: izobraziti čim večje število tehničnih strokovnjakov, ki sodelujejo v procesu vgradnje in delovanja

<p>kurilnih naprav.</p> <p>— Cilj izobraževanja: uporaba boljših praks pri uporabi kurilnih naprav, izbiri goriva in pravilna izbire kurilne naprave ter osveščanje sodelujočih o pomenu pravilne priprave goriva za uporabo v energetske namene.</p> <p>— Vsebina izobraževanja: vpliv delcev PM10 na zdravje zaradi kurjenja z lesom, predstavitev kurilnih naprav na trdno gorivo, lastnosti lesne biomase kot kuriva, zmanjšanje emisij s pravilnim kurjenjem.</p>
CILJNE SKUPINE:
Projektna naloga za izvedbo izobraževanja dimnikarskih in drugih podjetij, ki sodelujejo pri načrtovanju vgradnji in vzdrževanju malih kurilnih naprav: dimnikarska in druga podjetja, ki so v stiku z uporabniki malih kurilnih naprav
IZVAJALCI:
Strokovnjaki iz inštitutov in strokovnih organizacij
NAČIN IZVEDBE:
Klasičen (predavanja).
IZDAJA POTRDIL: n.p.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO: Načrt 2014: / Načrt 2015: 45.000,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Projektna naloga Organizacija seminarja za učitelje OŠ na temo Učinkovite rabe energije, kot spodbuda in vzgoja za odgovornega potrošnika. Ljubljana: MOP.

Projektna naloga za izvedbo izobraževanja dimnikarskih in drugih podjetij, ki sodelujejo pri načrtovanju vgradnji in vzdrževanju malih kurilnih naprav. Ljubljana: MOP.

Informacije, pridobljene od MOP. (2015). Ljubljana: MOP.

Opomba: Ker je bilo javno naročilo male vrednosti, ni javno objavljeno.

4. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Ministrstvo za gozdarstvo, kmetijstvo in prehrano je v LPIO 2015 umestilo več izobraževalnih in svetovalnih programov. Vsi so namenjeni za potrebe dela. Njihove vsebine so povezane s kmetijstvom, gozdarstvom in čebelarstvom. S tem so povezane ciljne skupine udeležencev: posamezniki, ki se ukvarjajo s kmetijstvom ali gozdarstvom (kmetje, čebelarji, gozdarji, lastniki gozdov, osebe, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo). Podlaga za izobraževalne in svetovalne programe je praviloma zakonodaja (Zakon o kmetijstvu, Zakon o kmetijsko gozdarski zbornici RS, Uredba o izvajanju javne svetovalne službe v čebelarstvu, Zakon o gozdovih). Načini izvedbe so povezani z vsebino in značilnostmi kmetijske dejavnosti ter gozdarstva. Programi se izvajajo na terenu, teoretično in praktično, kot tečaji, demonstracije, predavanja, seminarji, prispevki v medijih, predstavitev na spletu, ekskurzije, tekmovanja in izdaja publikacij, demonstracije na sejmi in na terenu. E-izobraževanja ni. Izvajalci programov so: zbornice (Kmetijsko-gozdarska zbornica RS), zveze (Čebelarstva zveza Slovenije), zavodi (Območne enote Zavoda za gozdove Slovenije), nevladne organizacije in nepridobitna združenja. Udeleženci izobraževanj ne pridobijo certifikatov ali drugih formalno priznanih potrdil, lahko pa pridobijo potrdilo o udeležbi. Pridobljeno znanje se lahko upošteva pri pridobivanju nacionalnih poklicnih kvalifikacij.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
IME UKREPA:
Podpora interesnemu povezovanju (podpora strokovnim prireditvam, stanovskemu in interesnemu povezovanju)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Programi usposabljanja za proizvodnjo kmetijskih proizvodov, predelavo, razvoj podeželja in povezovanje
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNIA DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Ukrep vključuje izvajanje strokovnih prireditev, informiranja in usposabljanja podeželskega prebivalstva na področju predelave in s kmetijstvom povezanega delovanja na podeželju, ki niso predmet primarne proizvodnje kmetijskih proizvodov.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Strokovne prireditve, informiranje in usposabljanje.
CILJNE SKUPINE:
Kmetje.
IZVAJALCI:
Nevladne organizacije, nepridobitna združenja ali druge nepridobitne oblike sodelovanja kmetov v združenju, ki je registrirano po predpisih, ki urejajo društva, zveze ali združenja in deluje na celotnem ali ožjem območju Slovenije.
NAČIN IZVEDBE:
Klasičen, na terenu, teoretični in praktični del
IZDAJA POTRDIL:
Možnost izdaje potrdil (ne pa certifikatov oz. drugih formalno priznanih potrdil) Pridobljeno znanje se lahko upošteva pri pridobivanju nacionalne poklicne kvalifikacije.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO: Načrt 2014: 225.810,00 evrov Načrt 2015: 270.000,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
IME UKREPA:
Javna kmetijska svetovalna služba
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNH DEJAVNOSTI:
Svetovalna dejavnost Izobraževanje in usposabljanje svetovalcev
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNH DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Kmetijsko svetovanje spada v okvir javne službe na področju kmetijstva. Kmetom nudi strokovno pomoč pri izvajanju osnovne kmetijske dejavnosti ter dopolnilnih dejavnosti. Njene temeljne naloge so opredeljene v Zakonu o kmetijstvu in Zakonu o kmetijsko gozdarski zbornici RS. Kmetijski svetovalci s svojim delom izobražujejo in usposablajo ljudi na podeželju, omogočajo pretok informacij ter prenos znanja in znanstvenih dognanj v prakso. Kmetom nudijo pomoč pri poslovnih odločitvah.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Zakon o kmetijstvu v 123. členu (kmetijsko svetovanje) opredeljuje naloge na področju kmetijskega svetovanja: – svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti; – svetovanje in pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva; – svetovanje in pomoč pri uveljavljanju ukrepov kmetijske politike; – svetovanje in pomoč pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev in drugih oblik proizvodnega združevanja kmetijskih pridelovalcev; – svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov.
CILJNE SKUPINE:
Kmetje.
IZVAJALCI:
Naloge javnih služb na področju kmetijstva izvaja Kmetijsko gozdarska zbornica RS, ki je pravna oseba javnega prava. Svetovanje posameznikom in pravnim osebam, ki opravljajo kmetijsko, gozdarsko in ribiško dejavnost, izvajajo kmetijski svetovalci.
NAČIN IZVEDBE:
Klasičen, na terenu, teoretični in praktični del.
IZDAJA POTRDIL:
Možnost izdaje potrdil (ne pa certifikatov oz. drugih formalno priznanih potrdil). Pridobljeno znanje se lahko upošteva pri pridobivanju nacionalne poklicne kvalifikacije.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO: Načrt 2014: 7.033.991,00 evrov Načrt 2015: 6.533.991,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Zakon o kmetijstvu (ZKme-1). Uradni list RS, št. 45/2008.

Javna služba kmetijskega svetovanja. Ljubljana: Kmetijsko gozdarska zbornica. <http://www.kgz.s.si/KV/Zbornicni-urad/-Strokovne-sluzbe-zbornice/Javna-sluzba-kmetijskega-svetovanja.aspx>

Zakon o kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije (ZKGGZ-UPB1). Uradni list RS, št. 69/2004.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
IME UKREPA:
Strokovne naloge s področja kmetijstva (podpora čebelarstvu)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
— Svetovalna dejavnost
— Izobraževanje in usposabljanje svetovalcev
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Podlaga za izvajanje javne svetovalne službe v čebelarstvu Zakon o kmetijstvu in Uredba o izvajanju javne svetovalne službe v čebelarstvu Svetovanje se nanaša zlasti na praktične nasvete pri čebelarjenju, in sicer na področju tehnologije, ekonomike in varne hrane v čebelarstvu, ter se izvaja večinoma na terenu pri čebelarjih. Zajema svetovanje pri izvajanju splošnih preventivnih ukrepov in pregledovanje čebeljih družin, ocenjevanje pravilnosti razvoja čebeljih družin ob različnih pogojih reje in ugotavljanje morebitnih sprememb v obnašanju čebel, spremembe na zalegi, pripravo čebel na prevoz ter izkoriščanje paše in druge naloge, potrebne za izboljšanje tehnološkega stanja v čebelarstvu.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Naloge javne svetovalne službe v čebelarstvu določata Zakon o kmetijstvu in Uredba o izvajanju javne svetovalne službe v čebelarstvu:
— svetovanje na področju tehnologije, ekonomike in varne hrane;
— svetovanje pri izdelavi razvojnih načrtov čebelarstva;
— svetovanje pri uveljavljanju ukrepov skupne kmetijske politike s področja čebelarstva;
— svetovanje pri organizaciji in delovanju organizacij proizvajalcev ali skupin proizvajalcev
— svetovanje pri pripravi predpisov s področja čebelarstva;
— sodelovanje pri pripravi razvojnih programov v čebelarstvu;
— ozaveščanje mladine in širše javnosti o pomenu čebelarstva;
— druge svetovalne naloge v čebelarstvu.
Javna svetovalna služba v čebelarstvu in programu svetovanja v čebelarstvu vključuje dejavnosti:
— Usposabljanje čebelarjev;
— Čebelarski krožki: mentorji predstavljajo mladim na osnovnih in srednjih šolah pomembne teme, jih seznanjajo z osnovami čebelarjenja; in motivirajo za nadaljnje delo v čebelarstvu. V krožkih spoznavajo načine dejavnega varovanja in ohranjanja naravnega okolja ter medsebojno povezanost vpliva okolja in človekovih dejavnosti na njihovo zdravje;
— Strokovno in promocijsko gradivo: zagotavljanje dostopnosti strokovne in poljudne čebelarske literature čebelarjem in širši javnosti;
— Osebno svetovanje čebelarjem: vključuje osebno svetovanje svetovalcev specialistov oziroma terenskih svetovalcev s področij tehnologije čebelarjenja, varne hrane in ekonomike.
Terensko svetovanje je na voljo vsem uporabnikom na kraju čebelarjenja. Izvajajo ga terenski svetovalci, ki predstavljajo osnovno mrežo svetovalne službe. Svetovanje vključuje zlasti praktične nasvete pri čebelarjenju (tehnologija, ekonomika in varna hrana v čebelarstvu) ter se izvaja večinoma na terenu pri čebelarjih.
Naloge terenskih svetovalcev so: izvajanje splošnih preventivnih ukrepov in pregledovanje čebeljih družin, svetovanje o pripravi čebel na prevoz in prevozih čebel ter izkoriščanju paše, izvajanje interne kontrole in lastno izobraževanje.
Terensko svetovanje terenskih svetovalcev je na voljo vsem uporabnikom na kraju čebelarjenja. Svetovalci svetujejo splošno, v posebnih primerih pa uporabnika napotijo do svetovalca specialista. Terenski svetovalci so v pomoč svetovalcem specialistom, ki svetovanja po celotni državi ne morejo tako intenzivno pokrivati.

CILJNE SKUPINE:
Čebelarji
IZVAJALCI:
Čebelarska zveza Slovenije
NAČIN IZVEDBE:
Na terenu, klasično, teoretično in praktično.
IZDAJA POTRDIL:
Možnost izdaje potrdil (ne pa certifikatov oz. drugih formalno priznanih potrdil). Pridobljeno znanje se lahko upošteva pri pridobivanju nacionalne poklicne kvalifikacije.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO: Načrt 2014: 565.155,22 evrov Načrt 2015: 576.689,00evrov

Literatura in viri:

Čebelarska zveza Slovenije. Lukovica: Čebelarska zveza Slovenije. <http://www.czs.si/index.php>

Javni razpis za izbiro koncesionarja za izvajanje javne svetovalne službe v čebelarstvu v obdobju od 1.4.2015 do 31.12. 2020. (2015). Ljubljana: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Koncesijska pogodba s ČZS za obdobje 1.4. 2015 do 31.12. 2020. Uradni list RS 27. 2. 2015.

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Uredba o izvajanju javne svetovalne službe v čebelarstvu. Uradni list RS, št. 9/2015.

Zakon o kmetijstvu (ZKme-1). Uradni list RS, št. 45/2008.

Program javne svetovalne službe v čebelarstvu za obdobje 2010–2014. Priloga 1 k Uredbi o izvajanju javne svetovalne službe v čebelarstvu. Uradni list RS, št. 37/2010.

Uredba o določitvi programa javne svetovalne službe v čebelarstvu. Uradni list RS, št. 37/2010.

Javna svetovalna služba v čebelarstvu - JSSČ. Čebelarska zveza RS. <http://www.czs.si/content/B1>

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
IME UKREPA:
Popularizacija gozdov in gozdarstva (javna gozdarska služba)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Popularizacijske dejavnosti za odrasle (predavanja, delavnice, sejmi, itd.)
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Ukrep, ki je opredeljen v Zakonu o gozdovih in podrobneje v Programu dela Zavoda za gozdove, spada v okvir javne gozdarske službe.
Namen popularizacijskih dejavnosti je širjenje poljudnega znanja in informacij o gozdovih in gospodarjenju z gozdom ter osveščanje javnosti o pomenu gozdov. S tem se oblikuje pozitiven odnos javnosti do gozdov in gozdarstva in prispeva k uresničevanju strateških ciljev.
Glavne teme popularizacijskih dejavnosti so: gozdnogospodarski in lovskoupravljaljski načrti, aktualni dogodki v gozdovih, gozdne prometnice, divjad in velike zveri, izobraževanje lastnikov gozdov, združevanje lastnikov gozdov in mobilizacija gozdnih virov, mestni in primestni gozdovi, raba lesa, sonaravno gospodarjenje z gozdovi, varstvo gozdov, pravilno obnašanje v gozdovih, divja odlagališča odpadkov v gozdovih, gozdne učne poti, izjemna drevesa v gozdu in gozdnem prostoru, raba gozdnega prostora, mednarodno sodelovanje gozdarskih ustanov.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Izvedbe različnih dogodkov za javnost ter obveščanja po medijih.
CILJNE SKUPINE:
Gozdarji.
IZVAJALCI:
Območne enote Zavoda za gozdove Slovenije. Zavoda za gozdove Slovenije je pravna oseba s statusom javnega zavoda.
NAČIN IZVEDBE:
Klasičen, na terenu, teoretično in praktično.
IZDAJA POTRDIL:
Možnost izdaje potrdil (ne pa certifikatov oz. drugih formalno priznanih potrdil). Pridobljeno znanje se lahko upošteva pri pridobivanju nacionalne poklicne kvalifikacije.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO: Načrt 2014: 202.000,00 evrov Načrt 2015: 194.000,00 evrov
Opomba: v LPIO 2015 (z dne 14.4.2015) so bili umeščeni Programi usposabljanja za lastnike gozdov za varno delo v gozdu in strokovno izvedbo gojitvenih del. MKGP je naknadno posredovalo zamenjalo program in spremenilo višino sredstev.

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 –popravljen s strani MKGP (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Program dela Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2014. Rebalans. (2014). Ljubljana: Zavod za gozdove Slovenije za leto 2014.

Zakon o gozdovih (ZG). Uradni list RS, št. 30/1993.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
IME UKREPA:
Vlaganje v gozdove (javna gozdarska služba)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNH DEJAVNOSTI:
Svetovanje lastnikom gozdov pred izdajo odločb, izobraževanje in usposabljanje svetovalcev
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNH DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Ukrep je opredeljen v Zakonu o gozdovih in podrobneje v Programu dela Zavoda za gozdove. Spada v okvir javne gozdarske službe.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Svetovanje lastnikom gozdov s področja gozdne tehnike se izvaja na naslednjih vsebinskih področjih: varno delo v gozdu, novosti na področju tehnologije dela v gozdu, najustrenejša izbira delovnih sredstev pri delu v gozdu, usmerjanje v nove tehnologije (spravilo lesa po kolesih), alternativni obnovljivi viri energije, les za energijo, zoonoze, spremljanje tržnih razmer in svetovanje pri prodaji lesa, združevanje lastnikov gozdov, promocija ustanavljanja malih in srednjih podjetij, ekonomika in trženje, pridobivanje pomoči na podlagi Programa razvoja podeželja za obdobje 2014–2020.
CILJNE SKUPINE:
Lastniki gozdov.
IZVAJALCI:
Zavod za gozdove Slovenije samostojno in v sodelovanju z zunanjimi izvajalci. Zavod za gozdove Slovenije je pravna oseba s statusom javnega zavoda.
NAČIN IZVEDBE:
Tečaji, demonstracije, predavanja, seminarji, prispevki v medijih, predstavitev na spletu, ekskurzije, tekmovanja in izdaja publikacij, demonstracije na sejnih in na terenu.
IZDAJA POTRDIL:
Možnost izdaje potrdil (ne pa certifikatov oz. drugih formalno priznanih potrdil). Pridobljeno znanje se lahko upošteva pri pridobivanju nacionalne poklicne kvalifikacije.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO: Načrt 2014: 510.146,00 evrov Načrt 2015: 490.000,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Program dela Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2014. Rebalans. (2014). Ljubljana: Program dela Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2014.

Svetovanje lastnikom gozdov. Ljubljana: Zavod za gozdove Slovenije.

http://www.zgs.si/slo/delovna_podrocja/gozdna_tehnika/svetovanje_lastnikom_gozdov/index.html

Zakon o gozdovih (ZG). Uradni list RS, št. 30/1993.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
IME UKREPA:
PRP Prenos znanja in dejavnosti informiranja
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNH DEJAVNOSTI:
Usposabljanje za namen izvajanja ukrepa Prenos znanja in dejavnosti informiranja
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNH DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
V okviru ukrepa se izvajajo razna usposabljanja (ekološko kmetovanje, dobrobit živali, gozdarstvo ipd): — Usposabljanje kmetov za potrebe izvajanja ukrepa ekološko kmetovanje iz programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020; — Programi dobrobiti živali s področja prašičereje za leto 2015; — Redno usposabljanje za ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila iz programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 za leto 2015.
UKREP a: Usposabljanje kmetov za potrebe izvajanja ukrepa ekološko kmetovanje iz programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Z ukrepom se kmetom zagotavlja informacije, ki jih potrebujejo za uspešno izvajanje ukrepa Evropske komisije iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020. Usposabljanje kmetov je pogoj za uspešno izvajanje ukrepa v programskem obdobju 2014–2020, saj ekološko kmetovanje zahteva specializirano znanje in usmeritve na kmetijskem gospodarstvu. S tovrstnim znanjem kmetijska gospodarstva prispevajo k izboljšanju gospodarske in okoljevarstvene učinkovitosti.
CILJNE SKUPINE:
— Fizične osebe, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo in so vpisane v register kmetijskih gospodarstev kot nosilec kmetijskega gospodarstva, namestnik nosilca kmetijskega gospodarstva, člani kmetije (za vsak KMG-MID eden izmed navedenih); — Zaposleni pri pravnih ali fizičnih osebah, ki so registrirana za kmetijsko dejavnost in so vpisana v RKG (za vsak KMG-MID eden od zaposlenih).
IZVAJALCI:
Pravne in/ali fizične osebe (samostojni podjetniki posamezniki).
NAČIN IZVEDBE:
Usposabljanje.
IZDAJA POTRDIL:
Možnost izdaje potrdil (ne pa certifikatov oz. drugih formalno priznanih potrdil). Pridobljeno znanje se lahko upošteva pri pridobivanju nacionalne poklicne kvalifikacije.
UKREP b: Programi dobrobiti živali s področja prašičereje za leto 2015
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Izvajalci svetovanja pripravijo programe dobrobit živali na področju prašičereje in sicer za posamezno gospodarstvo, ki izpolnjuje vstopni pogoj glede števila prašičev. Vsebino programa in obveznosti izvajalca svetovanj določa predlog Uredbe o ukrepih prenosa znanja in svetovanja iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014 – 2020. Priprava programa je za nosilca kmetijskega gospodarstva brezplačna.
CILJNE SKUPINE:
Gospodarstva, ki: — imajo izdelan program Dobrobit živali (v nadaljevanju: program DŽ), — na dan izdelave programa DŽ redijo 20 ali več plemenskih svinj in mladic oziroma 100 ali več prašičev pitancev.

IZVAJALCI:
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.
NAČIN IZVEDBE:
Usposabljanje.
UKREP c: Redno usposabljanje za ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila iz programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 za leto 2015
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Usposabljanje kmetov se izvede v okviru rednega letnega usposabljanja, ki vključuje kmetijsko okoljsko podnebne vsebine. Z rednim letnim usposabljanjem se kmetom zagotovi informacije, ki jih potrebujejo za uspešno izvajanje ukrepa Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (v nadaljevanju KOPOP) iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020. Kmete se seznanja z zahtevami ukrepa, kmetovanjem in ohranjanjem narave, varstvom voda in tal ter podnebnimi spremembami.
CILJNE SKUPINE:
<ul style="list-style-type: none"> — Fizične osebe, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo in so vpisane v register kmetijskih gospodarstev kot nosilec kmetijskega gospodarstva, namestnik nosilca kmetijskega gospodarstva, člani kmetije (za vsak KMG-MID eden izmed navedenih); — Zaposleni pri pravnih ali fizičnih osebah, ki so registrirane za kmetijsko dejavnost in so vpisane v RKG (za vsak KMG-MID eden od zaposlenih).
IZVAJALCI:
Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.
NAČIN IZVEDBE:
Usposabljanje.
IZDAJA POTRDIL:
Možnost izdaje potrdil (ne pa certifikatov oz. drugih formalno priznanih potrdil).
VIŠINA FINANCIRANJA (za vse ukrepe):
LPIO: Načrt 2014: / Načrt 2015: 400.000,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Projektna naloga Redno usposabljanje za ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila iz programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 za leto 2015. (2015). Ljubljana: MKGP.
http://www.arsktrp.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1328/6127/59e1258687f84d43d6d42d44b692e702/

Novica 11. 6. 2015. Izbran je izvajalec usposabljanja kmetov za potrebe izvajanja operacij v okviru KOPOP PRP 2014–2020. Projektna naloga. (2015). Ljubljana: MKGP.

Izdelava programov dobrobiti živali za leto 2015. Povabilo ponudnikom. (2015). Ljubljana: MKGP.

Usposabljanja kmetov za potrebe izvajanja ukrepa ekološko kmetovanje iz programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020. (2015). Ljubljana: MKGP.

Usposabljanje za ukrep ekološko kmetovanje iz programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 za leto 2015. (2015). Ljubljana: MKGP.

Projektna naloga za izbor izvajalca svetovanja za namen priprave programov dobrobiti živali s področja prašičereje za leto 2015. (2015). Ljubljana: MKGP.

Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ukrepu dobrobit živali iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014-2020 v letu 2014. Uradni list RS, št. 35/2015.

5. Ministrstvo za kulturo

Ministrstvo za kulturo je umestilo v LPIO 2015 veliko izobraževalnih in drugih programov, večina jih je s prvega in tretjega prednostnega področja. Programi so zelo raznoliki. Poleg izobraževalnih programov so vključeni tudi drugi programi, ki prispevajo k dostopnosti, promociji in razvoju kulture (kulturni bazar, spletni portal jezikovna politika RS, infrastruktura za zagotavljanje dostopa do kulturne dediščin ranljivim skupinam ter slepim in slabovidnim in osebam z motnjami branja, programi bralne kulture, evropski dnevi kulturne dediščine).

Glede na raznoliko vsebino izobraževalnih in drugih programov s področja kulture so raznolike tudi ciljne skupine udeležencev. Te so: celotno prebivalstvo, strokovna javnost, širša zainteresirana javnost, zaposleni (na področju kulture, učitelji), slepi in slabovidni ter osebe z motnjami branja, ranljive ciljne skupine (pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, narodnih skupnosti, manjšinskih etničnih skupin in priseljencev, invalidi, težko zaposljivi mladostniki, med katerimi so brezposelni in samozaposleni mladi).

Izvajalci izobraževalnih in drugih programov so: univerza, ZRC SAZU, inštitut, NUK, fakultete, d.o.o.-ji, nepridobitne pravne osebe, zavodi, društva, muzeji, zveza društev, pravne osebe, ki se ukvarjajo s kulturno dejavnostjo, nevladne kulturne organizacije, gospodarske organizacije na področju kulture, Kinoteka.

Programi se izvajajo kot: kulturni dogodki, prek svetovnega spleta, e-katalogi, tiskane publikacije, seminarji, delavnice, usposabljanja, projekti, prireditve, dogodki, srečanja, promocijska dejavnost, založniška dejavnost, neposredna podpora ustvarjalcem.

Udeleženci izobraževanj praviloma ne prejmejo certifikatov ali drugih uradnih potrdil.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Promocija in razvoj slovenskega jezika (izvajanje nacionalnega programa za slovenski jezik)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Vzpostavitev in vzdrževanje spletnega portala Jezikovna politika Republike Slovenije
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNIA DEJAVNOST:
1 (splošno izobraževanje odraslih)
OPIS UKREPA:
Portal omogoča dostop do že obstoječih in delujočih vsebin in storitev iz nabora poglavij Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, neobstoječe pa mora vzpostaviti. Po vsebini in formi mora biti primerljiv s tujimi dobrimi praksami.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Portal pokriva vsa poglavja iz resolucije: <ul style="list-style-type: none"> — jezikovna situacija (opis stanja); — jezikovno izobraževanje (slovenščina kot prvi jezik v RS na vseh stopnjah izobraževanja, slovenščina zunaj RS, slovenščina kot drugi in tuji jezik, jeziki manjšin in priseljencev v RS, tuji jeziki, govorce s posebnimi potrebami, jezikovna ureditev visokega šolstva in znanosti), — jezikovna opremljenost (jezikovni opis, standardizacija, terminologija in večjezičnost, jezikovna svetovalnica, jezikovne tehnologije, digitalizacija, govorce s posebnimi potrebami); — formalnopravni vidiki slovenske jezikovne politike; — slovenščina kot uradni jezik EU.
CILJNE SKUPINE:
Splošni uporabniki in strokovna javnost.
IZVAJALCI:
CJVT UL (Center za jezikovne vire in tehnologije) skupaj s partnerjema (ZRC SAZU, Institut »Jožef Stefan«).
NAČIN IZVEDBE:
Splet.
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
— Načrt 2014: 24.000,00 evrov
— Načrt 2015: 24.500,00 evrov
Javni razpis:
— Načrt 2014: 24.500,00 evrov
— Načrt 2015: 24.500,00 evrov

Literatura in viri:

Center za jezikovne vire in tehnologije. Projekti. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. <http://www.cjvt.si/projekti/>
Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.
Javni ciljni razpis za izbor izvajalcev projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika, ki jih bo v letih 2014–2017 sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo. (2014). Ljubljana: MK.
Javni ciljni razpis za izbor izvajalcev projektov digitalizacije in informacijske dejavnosti na področju slovenskega jezika, ki jih bo v letih 2015–2018 sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo. (2015). Ljubljana: MK.
Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018. Uradni list RS, št. 62/2013.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Promocija in razvoj slovenskega jezika (promocija in razvoj slovenskega jezika)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Projekti, ki so namenjeni predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
1 (splošno izobraževanje odraslih)
OPIS UKREPA:
V Resoluciji o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 so jezikovni viri in tehnologije eno osrednjih področij ukrepanja. Namen ukrepa je predstavljanje, uveljavljanje in razvoj slovenskega jezika. Cilj je promocija slovenskega jezika, predvsem seznanjanje javnosti z uporabo jezikovnih priročnikov, drugih jezikovnih virov in tehnologij.
Opombi:
— <i>Jezikovni viri:</i> so zbirno poimenovanje za jezikovne priročnike (slovarje, slovnice, pravopis ipd.) in jezikovne zbirke (korpuse), ki jih govorci vsakodnevno uporabljajo za samostojno in učinkovito sporazumevanje. V zadnjih letih veliko jezikovnih virov bodisi nastaja bodisi pridobiva spletno obliko in s tem širšo dostopnost.
— <i>Jezikovne tehnologije:</i> so zbirno poimenovanje za različna računalniška orodja in aplikacije, ki izrabljajo obstoječe jezikovne (meta)podatke za razreševanje z jezikom povezanih praktičnih dilem uporabnikov (sistemi za prepoznavanje in sintezo govora, strojno prevajanje, strojno podprto prevajanje, črkovalniki, slovnici pregledovalniki, sistemi za samodejno odgovarjanje na vprašanja, besedilno rudarjenje itd.) ali za postopke računalniške analize naravnega jezika za izdelavo zlasti digitalnih jezikovnih priročnikov in virov.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
— posebni dogodki, prireditve, večmedijski projekti, tekmovanja in druge nestandardne oblike dopolnilnega jezikovnega izobraževanja na področju jezikovnih virov in tehnologij, s katerimi se popularizira, širi ali razvija znanje o uporabi jezikovnih virov in tehnologij;
— drugi inovativni projekti, ki prispevajo k spoznavanju ter spodbujajo k usposabljanju za uporabo jezikovnih virov in tehnologij.
V letu 2015 so glavne dejavnosti:
— JANRS, raziskovalni tabor spletne slovenščine za tujce;
— Popularizacija jezikovnih virov in tehnologij s pomočjo predstavitvenega portala spletnih jezikovnih virov za slovenščino;
— Slovnice in slovarji slovenskega jezika od Bohoriča do sodobnih jezikovnih tehnologij;
— Jezikovni viri na spletu: možnost uporabe portala Fran, slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU;
— Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) 2 novemu slovarju na pot.
CILJNE SKUPINE:
Splošni uporabniki in strokovna javnost.
IZVAJALCI:
— Fakulteta Univerze v Ljubljani
— Zavod za uporabno slovenistiko
— NUK
— ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša
— D.o.o.-ji
NAČIN IZVEDBE:
Splet, tiskane publikacije.

IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
— Načrt 2014: 18.447,00 evrov
— Načrt 2015: 18.768,00 evrov
Javni razpis:
— 18.768 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Javni razpis za (so)financiranje projektov, namenjenih predstavljanju, uveljavljanju in razvoju slovenskega jezika v letu 2015. (2015). Ljubljana: MK.

http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Razpisi/2014/JPR-UPRS-2015/Razpis15-SEZNAM_IZBRANIH_VLOG.pdf

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Kulturna vzgoja
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Kulturni bazar
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Kulturni bazar je bil v letu 2015 organiziran sedmič. Njegov namen je povečati dostopnost kulturne ponudbe različnim ciljnim skupinam ter doseči boljšo obveščenost. Na Kulturnem bazarju 2015, ki je potekal 18. marca v Ljubljani, je svojo ponudbo za otroke in mladino predstavilo več kot 300 kulturnih ustanov iz vse Slovenije. Udeležba na je za vse obiskovalce brezplačna.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
<p>1. Strokovno usposabljanje: v letu 2015 se ga je udeležilo več kot 1000 strokovnih delavcev z vzgojno-izobraževalnih zavodov iz vse Slovenije, študentov in predstavnikov kulturnih ustanov, dogodek pa je obiskalo več kot 2000 otrok, učencev, dijakov in drugih obiskovalcev. Čeprav se je v primerjavi z lani število strokovnih delavcev iz srednjih šol povečalo, si želi MK v prihodnje to število še povečati, saj želijo spodbuditi več kulturno-vzgojnih dejavnosti za dijake v srednjih šolah ter boljše partnersko povezovanje srednjih šol in kulturnih ustanov. Na strokovnem usposabljanju se vsako leto povečuje tudi število študentov, vendar želijo v prihodnje povečati tudi njihovo udeležbo. Dijaki in študentje ter mladi umetniki so bili aktivno vključeni tudi v Programu strokovnega usposabljanja ter v Programu za otroke, mladino in vse, ki jih zanima kultura.</p> <p>2. e-Katalog ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje: s ponudbo za šolsko leto 2015/2016 je dostopen na spletni strani www.kulturnibazar.si. Različni iskalniki v e-katalogu omogočajo pridobivanje informacij o ponudbi za posamezne ciljne skupine (npr. za srednje šole), po različnih področjih umetnosti in po posameznih regijah, tako za kulturno-vzgojne projekte kot za strokovno usposabljanje. Katalog je v pomoč strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju in različnim nevladnim ustanovam (mladi, mladinske organizacije ...), ki skrbijo za kakovosten življenjski slog otrok in mladih.</p> <p>3. Spletna stran www.kulturnibazar.si, kjer lahko strokovni delavci s področja vzgoje in izobraževanja in širša javnost (npr. organizatorji dejavnosti za mlade po vsej Sloveniji) vse leto spremljajo informacije o aktualnih dogodkih za otroke in mlade na področju kulturno-umetnostne vzgoje.</p>
CILJNE SKUPINE:
Strokovni delavci iz vzgojno-izobraževalnih zavodov iz vse Slovenije, študenti in predstavniki kulturnih ustanov. Dogodek je obiskalo več kot 2000 otrok, učencev, dijakov in drugih obiskovalcev.
IZVAJALCI:
Kulturni bazar so organizirali Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport in Zavod RS za šolstvo v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za zunanje zadeve, Slovensko nacionalno komisija za Unesco, Centrom Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS) ter kulturnimi ustanovami iz vse Slovenije.
Izvajalci so kulturne ustanove iz celotne Slovenije.
NAČIN IZVEDBE:
— Kulturni dogodek
— e-Katalog
— spletna stran www.kulturnibazar.si
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO 2015: Načrt 2014: 50.035,00 evrov Načrt 2015: 50.906,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS. Informacije, ki jih je posredovalo MK.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Promocija in razvoj slovenskega jezika (izvajanje nacionalnega programa za slovenski jezik)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Jezikovnotehnoško izobraževanje učiteljev
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
<p>Cilj je uresničevanje ukrepov iz Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018, iz poglavja 2.1.3.1 Slovenščina kot prvi jezik (v Republiki Sloveniji) ter poglavja 2.1.4 Slovenščina kot drugi in tuji jezik. Uresničevanje ukrepov prispeva k posodabljanju didaktičnih pristopov k učenju jezika, spodbujanju uvajanja inovativnih pristopov k poučevanju slovenščine, izboljšanju kakovosti in povečanju dostopnosti učenja slovenščine kot drugega oziroma tujega jezika.</p> <p>Večina učiteljev slovenščine se v okviru formalnega izobraževanja še ni srečevala z jezikovnimi viri in orodji, poznavanje le-teh pa se je v zadnjih letih pokazalo za nujne kompetence pri poučevanju nasploh. Zato potrebujejo izobraževanje na področju jezikovnih e-kompetenc, zlasti izobraževanje na področju uporabe jezikovnih korpusov (splošnih, terminoloških, večjezičnih), različnih slovarjev, dostopnih na spletu, pregibnikov, črkovalnikov, orodij za avtomatsko obdelavo jezikovnih podatkov ipd. Izobraževanje je smiselno povezati z učnim načrtom za slovenščino, zlasti v poglavjih glede jezikovne norme, posameznih besedilnih vrst in pripadajočih jezikovnih sredstev, ter obstoječimi potrjenimi učbeniki.</p> <p>Področje razpisa je izvajanje Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018 (Uradni list RS, št. 62/2013).</p>
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Organiziranje in izvajanje izobraževanj v računalniških učilnicah v šolah.
CILJNE SKUPINE:
Učitelji slovenščine
IZVAJALCI:
<ul style="list-style-type: none"> — Slovensko društvo za jezikovne tehnologije — Trojina – zavod za uporabno slovenistiko
NAČIN IZVEDBE:
<ul style="list-style-type: none"> — Klasično s seminarji v učilnici — Učno gradivo, dostopno preko spleta
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
<ul style="list-style-type: none"> — Načrt 2014: 18.000,00 evrov — Načrt 2015: 18.000,00 evrov
Javni razpis:
— 2015: 18.000,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Javni razpis za izbiro ponudnikov za izvedbo projektov na podlagi nacionalnega programa za jezikovno politiko (JR-NPJP2014). (2014). Ljubljana: MK.

Resolucija o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2014–2018. Uradni list RS, št. 62/2013.

Jezikovnotehnoško izpopolnjevanje učiteljev. <http://ucitelji.sdjt.si/>

Jezikovnotehnoško izobraževanje učiteljev 2014. <http://www.trojina.si/p/jezikovnotehnoosko-izobrazevanje-uciteljev-2014/>

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Razvoj manjšinskih kultur (socialna vključenost)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
<ul style="list-style-type: none"> — Projekti v okviru PU 4.3 Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti v okviru ESS; — Dostopnost kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam; — Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam in osebam z motnjami branja; — Nove karierne perspektive I; — Povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti (Zagon – sodobna umetnost z novimi močmi).
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
Ukrep a: Projekti v okviru PU 4.3 Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti v okviru ESS
OPIS UKREPA:
<p>Razvojni, inovativni in trajnostno naravnani projekti, ki so namenjeni krepitvi usposobljenosti in dvigu zaposljivosti ranljivih skupin na področju kulture skladno z Operativnim programom razvoja človeških virov za programsko obdobje 2007–2013, 4. razvojno prioriteto »Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti« in prednostno usmeritvijo 4.3 »Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti«.</p> <p>Namen je spodbujanje, motivacija in proaktivno delovanje posameznikov iz ranljivih družbenih skupin za njihovo večjo socialno vključenost in zaposljivost, trajnostna krepitev človeškega kapitala in inovativno vlaganje v razvoj kadra. Zato je treba okrepiti administrativno usposobljenost in profesionalnost delovanja zaposlenih v organizacijah, ki delujejo na področju kulture.</p> <p>Cilji so:</p> <ul style="list-style-type: none"> — krepitev zaposljivosti pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture z usposabljanjem lastnih strokovnih kadrov upravičenih prijaviteljev in/ali pripadnikov ranljivih skupin; — krepitev zaposljivosti posameznikov v podpornih institucijah, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin, z usposabljanjem; — krepitev zaposlenosti pripadnikov ranljivih skupin z ustvarjanjem novih delovnih mest na področju kulture, vse ob hkratni skrbi za aktivno vključevanje ranljivih družbenih skupin v kulturno življenje in družbo nasploh.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
<ul style="list-style-type: none"> — Usposabljanje pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture z namenom dviga njihove zaposljivosti ali/in; — Usposabljanje posameznikov v podpornih institucijah, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov, ali/in krepitev zaposljivosti pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture z ustvarjanjem novih delovnih mest in/ali; — Krepitev zaposljivosti posameznikov v podpornih institucijah, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov z ustvarjanjem novih delovnih mest.
CILJNE SKUPINE:
Ranljive skupine (pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, romske skupnosti, narodnih skupnosti, opredeljenih v Deklaraciji Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji, različnih manjšinskih etničnih skupin in priseljencev ter invalidi)
IZVAJALCI:
Nepridobitne pravne osebe zasebnega prava, ustanovljene in delujejo kot društvo, zavod ali ustanova za delovanje na področju kulture ter v svoje dejavnosti vključujejo vsaj eno od ranljivih družbenih skupin.

NAČIN IZVEDBE: /
IZDAJA POTRDIL: /
Ukrep b: Projekt Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim skupinam
OPIS UKREPA:
Projekt povečuje dostopnost kulturne dediščine ranljivim skupinam in vzpostavitev dobrih praks v nacionalnih muzejih Slovenije, ki se bodo kasneje uporabile tudi v drugih slovenskih muzejih in na drugih področjih kulture ter izobraževanja.
Pomemben cilj projekta je okrepiti družbeno vlogo muzejev, ki s tovrstnim delovanjem prispevajo k dvigu kakovosti življenja ranljivih skupin in k njihovi družbeni sprejetosti. S pomočjo programov se želi ozaveščati družbo, širiti razgledanost in strpnost ter prispevati k zagotavljanju enakih možnosti pri dostopu do kulturne dediščine.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
— Usposabljanje pripadnikov iz različnih ranljivih družbenih skupin za opravljanje muzejske javne službe in zagotavljanje njihove večje socialne vključenosti;
— Pridobivanje strokovnega znanja in praktičnih izkušenj muzejskih delavcev.
CILJNE SKUPINE:
Ranljive družbene skupine (priseljenci, pripadniki etničnih manjšinskih skupnosti, Romi in invalidi, iskalci prve zaposlitve, brezposelni starejši nad 55 let).
IZVAJALCI:
Slovenski etnografski muzej v sodelovanju z drugimi državnimi muzeji.
NAČIN IZVEDBE: /
IZDAJA POTRDIL: /
Ukrep c: Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam in osebam z motnjami branja
OPIS UKREPA:
Namen je slepim, slabovidnim in osebam z motnjami branja omogočiti dostop do publikacij in informacij v njim prilagojenih tehnikah do različnih vrst izobraževanj, strokovnega izpopolnjevanja in kulturnega življenja ter s tem povečati njihovo zaposljivost. Z njegovo uresničitvijo bodo zagotovljeni pogoji za delovanje osrednje knjižnice za slepe, slabovidne in osebe z motnjami branja v sistemu knjižnic, ki izvajajo knjižnično dejavnost kot javno storitev. Med drugim se bo organizacijsko nadgradil model knjižnice za slepe in slabovidne, projekt pa bo prispeval k večji usposobljenosti strokovnih delavcev za delo s ciljno skupino. Vzpostavljeni bodo mehanizmi za celostno informiranost in dostop do kulturnih dobrin ter ustvarjeni trdnější temelji za enakopravnejše vključevanje slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja v družbo. Projekt sledi ciljem operativnega programa Evropskega socialnega sklada, saj so dejavnosti usmerjene v razvijanje človeških virov za delo in življenje v družbi, temelječi na znanju, ter v boju proti vsem oblikam diskriminacije pri dostopanju slepih, slabovidnih ter drugih ljudi z motnjami branja do informacij in publikacij. S tem bo projekt prispeval k večji socialni vključenosti in uveljavljanju koncepta enakih možnosti.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
— Nov model knjižnice za prihodnja desetletja, ki bo omogočal večjo socialno vključenost ranljive skupine v družbo ter lažjo dostopnost informacij in knjižničnih gradiv v prilagojenih tehnikah in oblikah;
— Nove, večje knjižnične prostore, ki bodo čim bolj prilagojeni slepim, slabovidnim in osebam z motnjami branja; publikacije in informacije v prilagojenih oblikah;
— Tri nove časopise: zvočni časopis (Naš glas), časopis v brajici (Zrno) in povečanem tisku (Oko); povečanje obsega knjižničnega gradiva za izposajo
— Povečanje kakovosti zvočnih gradiv z usposabljanjem bralcev in večjo kakovost zvoka na posnetih gradivih; uvedbo in uporabo sodobnih tehnologij zvočnega zapisa in opreme;
— Vzpostavitev novega informacijskega sistema (EIS) in sodobnega repozitorija za shranjevanje digitaliziranih gradiv in pretvorbe v različne formate;
— Številna izobraževanja, strokovna izpopolnjevanja in usposabljanja za slepe, slabovidne in osebe z motnjami branja, strokovne delavce in ostale deležnike;
— Bogat kulturni program.

CILJNE SKUPINE:
Slepi in slabovidni ter osebe z motnjami branja
IZVAJALCI:
Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije.
NAČIN IZVEDBE: /
IZDAJA POTRDIL: /
Ukrep d: Povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti (Zagon – sodobna umetnost z novimi močmi)
OPIS UKREPA:
Izvajanje projektov, ki bodo povečali zaposlitvene možnosti mladih likovnih umetnikov prek vzpostavitve aktivne mreže galerij in drugih izvajalcev s področja sodobne likovne umetnosti na celotnem območju Republike Slovenije.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Namen je vključevanje mladih likovnih umetnikov in kritikov v razstavne programe s pomočjo podporne mreže galerij na območju celotne države z namenom: <ul style="list-style-type: none"> — Zaposlovanja mladih umetnikov, kritikov in publicistov na področju likovne umetnosti, ki se profesionalno ukvarjajo s slikarstvom, kiparstvom, grafiko, ilustracijo, fotografijo, videom ali ustvarjajo v drugih raznolikih sodobnih ustvarjalnih in raziskovalnih likovnih praksah ter umetnostnih zgodovinarjev, ki proučujejo in predstavljajo sodobno likovno umetnost javnosti; — Usposabljanja in izobraževanja mladih za produkcijo, promocijo in trženje sodobne likovne umetnosti, s poudarkom na kulturnem menedžmentu; — Omogočanja pridobivanja delovnih izkušenj mladih na likovnem področju; — Omogočanja pridobivanja referenc mladim ustvarjalcem na področju likovne umetnosti v Sloveniji s ciljem integracije ranljivih skupin mladih likovnih ustvarjalcev na trg delovne sile, spodbujanja zaposlitvenih možnosti na področju kulture in kreativnega sektorja ter; — Oblikovanja in vzgoje ciljnega likovnega občinstva potencialnih zbirateljev in mecenov. <p>Cilji so:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Povečanje števila zaposlenih na področju likovne umetnosti in izboljšanje njihovega ekonomskega in socialnega položaja; — Večje število koprodukcij in drugih oblik sodelovanja med različnimi izvajalci, tako nevladnimi organizacijami, javnimi zavodi kot zasebnimi galerijami, na področjih produkcije, promocije in popularizacije sodobne likovne umetnosti — Sistematično nagovarjanje ciljnega občinstva in povečanje števila obiskovalcev — Vzpostavitev mreže galerij z najmanj 10 vključenimi, ki delujejo na področju likovne umetnosti v Sloveniji z namenom, da se zagotovijo ustrezni produkcijski in promocijski pogoji za mlade umetnike in kustose — Razpršenost dejavnosti, v katere so vključeni predstavniki ranljivih skupin in dostopnost na celotnem teritoriju Slovenije.
CILJNE SKUPINE:
Ranljive družbene skupine. To so mladi (do 35 leta starosti) diplomanti akademij za likovno umetnost in sorodnih visokošolskih izobraževalnih ustanov, ki delujejo na področju sodobnih vizualnih umetnosti predvsem kot ustvarjalci, v manjši meri tudi kot kritiki in kulturni menedžerji. Gre za skupino, ki je najtežje zaposljiva, saj delovnih mest za te poklice praviloma ni.
IZVAJALCI:
Pravne osebe, registrirane za opravljanje kulturno-umetniških dejavnosti ter posredovanje kulturnih dobrin v Sloveniji. Projekte izvaja društvo.
NAČIN IZVEDBE: /
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
— Načrt 2014: 3.845.969.00 evrov in 678.700,57 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti v okviru Evropskega socialnega sklada v letih 2013–2014. (2012). Ljubljana: MIZŠ.

Javni razpis za izbor operacij Povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnost. (2013). Ljubljana: MK.

Javni razpis za izbor operacij "Nove karijerne perspektive v sodobnem plesu". (2014). Ljubljana: MK.

http://www.mk.gov.si/si/o_ministrstvu/javne_objave/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1684

Novica 30. 5. 2013. (2013). Evropska sredstva za projekt Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim skupinam. Ljubljana: MGRT.

http://www.mgrt.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article//8769/

Novica 28. 11. 2012. (2012). Evropska sredstva za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim, slabovidnim in osebam z motnjami branja. Ljubljana: MGRT. http://www.mgrt.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article//8769/

Projekt KSS. »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim ter osebam z motnjami branja«. Ljubljana: Knjižnica slepih in slabovidnih. <http://www.kss-ess.si/o-projektu/>

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Razvoj manjšinskih kultur (socialna vključenost)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
— Nove karierne perspektive II
— Nove karierne perspektive v sodobnem plesu
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
Ukrep a: Nove karierne perspektive v sodobnem plesu
OPIS UKREPA:
Izvajata se v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, 4. razvojne prioritete: Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti; prednostne usmeritve 4.3: Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti. Cilj se sklada s ciljem Nacionalnega programa za kulturo 2014-2017: Večji obseg produkcije na področju sodobnega plesa in večja prepoznavnost sodobnega plesa.
Cilji so:
— večja zaposlenost in zaposljivost mladih na področju sodobnega plesa, skladno s ciljem Nacionalnega programa za kulturo 2014-2017;
— zagotavljanje socialne vključenosti in spodbujanje enakih možnosti nezaposlenih in samozaposlenih mladih ustvarjalcev do 35 let na
— področju sodobnega plesa
— spodbujanje ustvarjanja novih zaposlitvenih možnosti in višanja kompetenc
— povečanje dostopnosti kakovostnih kulturnih vsebin in dvig zavesti o pomenu kulture za razvoj posameznika in družbe,
— usposabljanje s prenosom znanj na mlade ter izboljšanje dostopnosti do kulturnih dobrin in storitev preko sodelovanja brezposelnih in samozaposlenih mladih v kulturi.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Ukrep zajema izvajanje projektov, ki so usmerjeni k dvigu zaposljivosti, krepitvi usposobljenosti in podpori socialni vključenosti brezposelnih in samozaposlenih mladih kot specifične družbene skupine na področju sodobnega plesa.
CILJNE SKUPINE:
Težko zaposljivi mladostniki (brezposelni in samozaposleni mladi)
IZVAJALCI:
Nevladne kulturne organizacije, ki so registrirane za opravljanje kulturno umetniških dejavnosti ter posredovanje kulturnih dobrin v Sloveniji.
NAČIN IZVEDBE: /
IZDAJA POTRDIL: /
Ukrep b: Nove karierne perspektive II
OPIS UKREPA:
Izvajanje projektov usmerjenih k dvigu zaposljivosti, krepitvi usposobljenosti in podpori socialni vključenosti brezposelnih in samozaposlenih mladih kot specifične družbene skupine, ki jih bodo izvajali upravičenci, ki delujejo na področju kulture. Ukrepi se izvajajo v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, 4. razvojne prioritete: Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti; prednostne usmeritve 4.3: Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti. Cilji se skladajo s cilji Nacionalnega programa za kulturo 2014-2017: večja prodaja kakovostnih knjig in revij, priporočene vsebine kakovostne, raznolike in dostopne ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje na vseh področjih kulture za različne ciljne skupine, večji obseg produkcije na področju sodobnega plesa in večja prepoznavnost sodobnega plesa, boljša organiziranost baletne stroke in arhivirana slovenska baletna dediščina.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
1. Založništvo: spodbujanje zaposlovanja mladih na področju založništva, predvsem na področju spletnih portalov, ki bodo

omogočali celovito informiranje javnosti o aktualni knjižni produkciji ter dogajanju na knjižnem trgu.

- 2. Kulturno-umetnostna vzgoja:** spodbujanje zaposlovanja mladih umetnikov oziroma kulturnih delavcev na naslednjih deficitarnih področjih kulturno-umetnostne vzgoje (film in gledališče). Namen je dodatno strokovno usposabljanje mladih umetnikov oziroma mladih kulturnih delavcev za izvajanje kulturno-vzgojnih dejavnosti v vzgoji in izobraževanju ter njihovo izvajanje različnih oblik kulturno-vzgojnih dejavnosti v vzgojno-izobraževalnih zavodih (VIZ) na kar največjem območju Slovenije v okviru obveznega in razširjenega programa ter drugih oblik organiziranega dela z otroki in mladino. Namen je tudi povezovanje mladih umetnikov, kulturnih delavcev, kulturnih ustanov in VIZ (vrtcev, osnovnih šol, srednjih šol in javnih zavodov, ki izvajajo vzgojno-izobraževalne programe za otroke in mladino).
- 3. Umetnost:** Spodbujanje zaposlovanja mladih na področju umetnosti, in sicer ustvarjalcev na področju baleta in sodobnega plesa. Namen razpisa je dvig kakovosti produkcije in obsega postprodukcije sodobnega plesa, oblikovanje podpornih projektov na področju sodobnega plesa (kulturno-umetnostna vzgoja, izobraževanja, promocija ...) in ustanovitev ansambla mladih baletnih plesalcev.

CILJNE SKUPINE:

Težko zaposljivi mladostniki (brezposelni in samozaposleni mladi)

IZVAJALCI:

Nevladne kulturne organizacije, javni zavodi, katerih ustanoviteljica je lokalna skupnost, in javni skladi oziroma javne agencije, ki so registrirani za opravljanje kulturno-umetniških dejavnosti ter posredovanje kulturnih dobrin v Sloveniji.

Projekte izvajajo:

- Art kino mreža SLO,
- BUNKER,
- Društvo baletnih umetnikov Slovenije,
- Javna agencija RS za knjigo.

NAČIN IZVEDBE: /

IZDAJA POTRDIL: /

VIŠINA FINANCIRANJA:

LPIO:

Načrt 2014: 450.500,00 evrov in 79.500,00 evrov

Načrt 2015: 601.139,36 evrov in 106.083,42 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.
Javni razpis za izbor operacij povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti. (2013). Ljubljana: MK.
http://www.mk.gov.si/si/o_ministrstvu/javne_objave/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1643
Javni razpis za izbor operacij "Nove karierne perspektive II".(2014). Ljubljana: MK.:
http://www.mk.gov.si/si/o_ministrstvu/javne_objave/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1%5Bshow_single%5D=1664

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Knjiga – JAK (Javna agencija za knjigo)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
— Programi in projekti bralne kulture, literarnih prireditev in mednarodnega sodelovanja
— Mednarodni prevajalski seminar slovenske književnosti
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
1 (splošno izobraževanje odraslih)
Ukrep a: Programi in projekti bralne kulture, literarnih prireditev in mednarodnega sodelovanja
OPIS UKREPA:
Sofinanciranje izvajanja kulturnih projektov na področjih izdaje knjig, izdaje revij, bralne kulture, literarnih prireditev, mednarodnega sodelovanja in delovnih štipendij. Dolgoročni cilji so:
— Izdaja kakovostnih knjižnih del in revij za otroke, mladino in odrasle ter spodbujanje dostopnosti knjig in revij javnosti;
— Izvedba projektov bralne kulture, ki spodbujajo branje različnih ciljnih skupin na nacionalni ali regionalni ravni ter oblikujejo vseživljenjske bralne navade;
— Izvedba kakovostnih, prepoznavnih in inovativnih literarnih prireditev z nacionalnim ali regionalnim dosegom;
— Organizacija kakovostnih, prepoznavnih in inovativnih projektov, namenjenih trajnemu umeščanju slovenskega leposlovja in humanistike v tujini;
— Neposredno podpiranje vrhunskih ustvarjalcev, perspektivnih mladih ustvarjalcev in literarnih kritikov;
— Promocija in uveljavljanje avtorjev in njihovih del v tujini.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
<ol style="list-style-type: none"> Izdaja knjig (posamična izvorna in prevodna leposlovna in humanistična knjižna dela ter ponatisi leposlovnih in humanističnih del, ki pomembno prispevajo h kakovostni produkciji in njenim vplivom v slovenskem in mednarodnem prostoru). Izdaja revij (literarnih, kulturnih, humanističnih in umetnostnih). Bralna kultura: projekti, ki so sistematično usmerjeni v razvijanje bralne kulture, upoštevajo sodobne didaktične pristope, so neposredno povezani z aktivnim branjem/sodelovanjem udeležencev projekta, skrbijo za povezovanje različnih subjektov na področju ter potekajo v Sloveniji ali zamejstvu. Na področje se uvrščajo tudi delavnice kreativnega pisanja in literarni natečaji. Literarne prireditve: literarne prireditve, ki so zaključena vsebinska celota, usmerjena v promocijo slovenskih avtorjev ter v promocijo ustvarjalnosti na področju leposlovja in humanistike ter potekajo v Sloveniji ali zamejstvu ter podeljevanje literarnih nagrad. Mednarodno sodelovanje: projekti promocije slovenskih avtorjev in slovenske ustvarjalnosti na področju leposlovja in humanistike v tujini (organizacija kakovostnih, prepoznavnih ali inovativnih dogodkov v Sloveniji ali tujini, namenjenih izključno trajnemu umeščanju in popularizaciji slovenskega leposlovja in humanistike v tujini, ter organizacijo kakovostnih in prepoznavnih predstavitev več domačih založnikov na sejmih, primarno usmerjenih na področje knjige, v tujini, kjer ni nacionalne stojnice). Delovne štipendije: neposredna podpora vrhunskim ustvarjalcem, perspektivnim mladim ustvarjalcem in literarnim kritikom s statusom samozaposlenega v kulturi na področju knjige ali samostojnega podjetnika (s. p.) z registrirano dejavnostjo na področju knjige, ki ustvarjajo v slovenskem jeziku in s svojim delom pomembno prispevajo h kvaliteti in raznovrstnosti ter vrednotenju slovenskega književnega ustvarjanja.

CILJNE SKUPINE:
Širša zainteresirana javnost.
IZVAJALCI:
Vse dejavnosti: nevladne ali zasebne kulturne organizacije, društva, javni zavodi ali gospodarske organizacije, ki delujejo primarno na področju kulture oz. da kot fizične osebe ustvarjajo v slovenskem jeziku na področju leposlovja in humanistike ter literarne kritike.
Med dejavnostmi so razlike glede izvajalcev:
— Dejavnosti 1-5 iz točke glavne dejavnosti: registrirani za opravljanje kulturne ali založniške dejavnosti v Sloveniji ali v zamejstvu.
— Dejavnost 6 iz točke glavne dejavnosti (delovne štipendije): posamezniki, ki so vpisani v razvid samozaposlenih na področju kulture na področju knjige ali registrirani kot samostojni podjetniki (s.p.) z dejavnostjo na področju knjige.
NAČIN IZVEDBE:
Založniška dejavnost, projekti, prireditve, dogodki, promocijska dejavnost, neposredna podpora ustvarjalcem.
IZDAJA POTRDIL: /
<i>Ukrep b: Mednarodni prevajalski seminar slovenske književnosti</i>
OPIS UKREPA:
Mednarodni prevajalski seminar izbranim uveljavljenim prevajalcem slovenske književnosti ponudi vpogled v aktualno stanje slovenske sodobne književnosti in možnost sodelovanja s slovenskimi avtorji, kritiki, založniki, predavatelji in tujimi kolegi.
Cilji so: (i) povečanje števila izidov knjižnih objav vrhunskih prevodov slovenskih literarnih del na tujem, (ii) boljša informiranost prevajalcev, (iii) spodbujanje čim tesnejšega sodelovanja med slovenskimi avtorji, založbami in prevajalci.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Prevajalski seminar je sestavljen iz dveh delov:
— Vsakodnevna prevajalska delavnica: udeleženci se s pomočjo gostujočih avtorjev in strokovnih vodij delavnic ukvarjali z izbranim odlomkom. Cilj je poglobljanje poznavanja avtorjevega dela in opusa ter ustvarjanje pogojev, ki pripeljejo do objave knjižnega prevoda obravnavanega dela.
— predstavitve in predavanja slovenskih strokovnjakov na temo sodobne slovenske književnosti, založništva in promocije slovenske literature. Ob večerih potekajo literarni večeri ter tematski kulturni program.
CILJNE SKUPINE:
— Strokovni del programa: profesionalni književni prevajalci iz vsega sveta, ki se ukvarjajo s prevajanjem slovenske književnosti.
— Večerni dogodki z gostovanji avtorjev in glasbenih gostov: vsa zainteresirana javnost.
IZVAJALCI:
Mednarodni prevajalski seminar organizira Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.
NAČIN IZVEDBE:
Seminar.
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
Načrt 2014: 118.000,00 evrov
Načrt 2015: 115.000,00 evrov
Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področjih knjige za leto 2015: 360.000,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področjih knjige za leto 2015. (2015). Ljubljana: Javna agencija za knjigo Republike Slovenije.

5. mednarodni prevajalski seminar slovenske književnosti, 18. 8.–23. 8. 2015. (2015). Ljubljana: Javna agencija za knjigo Republike Slovenije. <http://www.jakrs.si/mednarodna-dejavnost/prevajalski-seminar/2015/>

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Spodbujanje filmske in AV- kulture (javni zavodi na področju filma in AV-kulture)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNH DEJAVNOSTI:
Kinokatedra (slovenska kinoteka)
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNH DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Ukrep vključuje izvajanje Programa <i>Kino-katedra za pedagoge</i> . V letu 2015 se izvaja program »Metodologija filmske vzgoje (za srednje šole)«, ki je namenjen obravnavi nekaterih pomembnih vprašanj, s katerimi se pedagogi srečujejo ob uvajanju filmskih vsebin v vzgojni proces na srednješolski stopnji (pa tudi v zadnji triadi devetletke).
Udeležba na delavnicah je v celoti brezplačna.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
V letu 2015 so organizirana mesečna srečanja, na katerih se udeleženci osredotočajo na različne možnosti obravnave filmske umetnosti v okviru osmih tematskih zastavkov: filmski izraz in njegovi razvojni poudarki, avtorski film, žanrski film, kratki film, dokumentarni film, mladinski film, filmske adaptacije (literarnih del) in svetovni film. V sklopu posamezne teme bodo spoznali načela različnih disciplin filmskega preučevanja, se seznanili z raznovrstnimi pristopi k poučevanju filmske kulture in obdelali temeljne aspekte kinematografije.
CILJNE SKUPINE:
Pedagoški delavci v srednjih šolah in učitelji zadnje triade osnovnih šol, posameznikom, ki se samostojno ukvarjajo s filmsko vzgojo ter zainteresirani javnosti.
IZVAJALCI:
Kinoteka in zunanji sodelavci.
NAČIN IZVEDBE:
V obliki delavnic.
Program delavnic sestavlja uvodno predavanje, projekcija izbranega filmskega dela in programsko vodena razprava.
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
Načrt 2014: 4.933,00 evrov
Načrt 2015: 4.835,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.
Kinokatedra. Ljubljana: Slovenska kinoteka. http://www.kinoteka.si/473/kino_katedra_za_pedagoge.aspx

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Kulturna dediščina – javna služba in druge naloge (javni zavodi na področju KD)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD)
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
4 (Dejavnosti, potrebne za izvajanje izobraževanja odraslih)
OPIS UKREPA:
<p>Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD): so skupni projekt 50-tih evropskih držav, ki naj bi predstavljal skupne značilnosti dediščine v posameznih državah, po drugi strani pa razkrival njihove posebnosti. Podlaga za ukrep je Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (ReNPK14-17). Cilj je prispevati h kakovostno ohranjeni ter sodobno predstavljeni kulturni dediščini za večje število obiskovalcev in večjo prepoznavnost dediščine. DEKD spodbujajo promocijo slovenske kulture in njene specifične izraze.</p> <p>S projektom DEKD je tesno povezan projekt Teden kulturne dediščine. To je medresorski nacionalni projekt, s katerim želi Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije doseči boljšo vključenost vsebin s področja ohranjanja kulturne dediščine v vzgojno-izobraževalnem procesu, v formalnem in neformalnem izobraževanju. Je ukrep za spodbujanje sodelovanja med vzgojno-izobraževalnimi (VIZ) in kulturnimi zavodi. Vsebinsko in terminsko je vezan na DEKD, ki ima kot že uveljavljen projekt dobro razvito mrežo sodelujočih organizacij ter s tem omogoča uveljavljanje kakovostnega in trajnostnega izvajanja dediščinskih vsebin v VIZ ter prepoznavnost dediščinskih vsebin v širšem družbenem prostoru, zlasti pa med otroki in mladimi.</p>
GLAVNE DEJAVNOSTI:
<p>1. DEKD: osnovna vodila vključujejo dostopnost vsebin (dogodki so brezplačni), povezovanje različnih področij (dediščina, kultura, izobraževanje, turizem, šport, lokalne skupnosti in nevladne organizacije) na lokalnem, regionalnem in državnem nivoju, prostovoljstvo, medgeneracijsko povezovanje, načela formalnega in neformalnega izobraževanja, krepitev vloge nevladnih organizacij pri prepoznavanju in promociji kulturne dediščine. Glede na usklajeno koordinacijo s številnimi slovenskimi institucijami in nevladnimi organizacijami, ki se kakorkoli ukvarjajo s kulturno in naravno dediščino, ima projekt za popularizacijo dediščine zelo velik pomen. Vsako leto se v okviru izbrane teme (teme zadnjih let: Praznovanja, Dediščina gre v šole, Sto let v dobro dediščine, ...) obravnava aktualne vsebine povezane s kulturno in naravno dediščino. Eden izmed poglavitnih ciljev DEKD je dvig zavesti o pomenu kulturne dediščine. Zato so v okviru teme DEKD 2014, Dediščina gre v šole, nagovorili vzgojno-izobraževalne strokovne delavce in vse, ki se ukvarjajo z izobraževanjem o kulturni dediščini. V okviru regionalnih srečanj so izvedli tudi deset izobraževanj in delavnic v Sloveniji ter eno v zamejstvu. Izobraževanja pod naslovom Poučevanje skozi dediščino so predstavljala didaktična orodja in prijeme s ciljem dediščino približati različnim starostnim skupinam. ZVKDS je izvedel tudi 12 ciljnih delavnic za učitelje zgodovine. V okviru DEKD so izdali publikacijo z naslovom Sto let v dobro dediščine, ki je namenjena seznanjanju odrasle populacije z osnovnimi pojmi konservatorstva in restavracije, razvojem konservatorsko-restavratorske stroke ter z izbranimi primeri dobrih praks prenov objektov kulturne dediščine.</p> <p>2. TKD: osnovna vodila projekta vključujejo: dostopnost vsebin (dogodki so brezplačni), kroskurikularno umeščanje vsebin s področja dediščine, odprto učno okolje, medpredmetno povezovanje, povezovanje organizacij iz različnih področij (dediščina, kultura, izobraževanje, turizem, šport, delovanje lokalnih skupnosti in nevladnih organizacij), medgeneracijsko povezovanje ter načela formalnega in neformalnega izobraževanja.</p>
CILJNE SKUPINE:
<p>— DEKD: najširši krog obiskovalcev.</p> <p>— TKD: predšolski in šolski otroci ter dijaki.</p>
IZVAJALCI:
Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije ob sodelovanju institucij s področja varstva in promocije kulturne ter naravne dediščine, lastnike in druge upravitelje dediščine, galerije, knjižnice, območne izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti, nevladne organizacije, lokalne in krajevne skupnosti, turistične organizacije in posameznikov.
NAČIN IZVEDBE:
<p>Prireditve, dogodki, regionalna srečanja, delavnice, izobraževanja, publikacije.</p> <p>Dnevi odprtih vrat, ogledi stalnih ali občasnih razstav, muzejske delavnice, predstavitve pred kratkim obnovljenih kulturnih spomenikov. Ti dogodki obiskovalcem omogočajo spoznavanje kulturne sedanosti in preteklosti, dediščine posameznikovega kraja.</p>
IZDAJA POTRDIL: /

VIŠINA FINANCIRANJA:**LPIO:**Načrt 2014: 20.312,41¹ evrov.Načrt 2015: 18.000,00¹ evrov.Opomba: ¹podatek MK, ki se razlikuje od podatka, objavljenega v LPIO 2015 z dne 14. 4. 2015.

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.
Novica 25. 3. 2015 Ministrstvo za kulturo vabi k sodelovanju na Dnevih evropske kulturne dediščine in Tednu kulturne dediščine.

http://www.mk.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/1/article/12447/6490/37ed8815886d92eb2a4784528c565023/

Dnevi evropske kulturne dediščine. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

http://www.zvkds.si/media/medialibrary/2011/09/Zgodovina_DEKD.pdf

Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD) in Teden kulturne dediščine (TKD) - vabilo k sodelovanju 25. mar. 2015. (2015).

Ljubljana: MK:

http://www.mk.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/1/article/12447/6490/37ed8815886d92eb2a4784528c565023/

Praznovanja. 25 dnevi evropske kulturne dediščine 3. Teden kulturne dediščine 26. 9. – 3. 10. 2015. (2015). Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Drugo/novice/2015/DEKD-TKD/vabilo_DEKD-TKD.pdf

Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014-2017 (ReNPK14-17). Uradni list RS, št. 99/2013.

Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD) in Teden kulturne dediščine (TKD) - vabilo k sodelovanju.(2015). Ljubljana: Cankarjev dom.

<http://www.kulturnibazar.si/aktualno/dnevi-evropske-kulturne-dediscine-dekd-in-teden-kulturne-dediscine-tkd-vabilo-k-sodelovanju/>

Opomba: podatka o izdatkih po LPIO za leti 2014 in 2015 se razlikujejo od tistih, ki so objavljeni v LPIO. MK je podatek popravilo.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Kulturna dediščina – javna služba in druge naloge (izvajanje Zakona o varstvu kulturne dediščine)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
Priprava na strokovne izpite s področja varstva kulturne dediščine v muzejski, konservatorski in konservatorsko-restavratorski dejavnosti.
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNÁ DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Posamezniki, ki opravljajo strokovno delo v arhivski, konservatorski, konservatorski-restavratorski in muzejski dejavnosti morajo opraviti strokovni izpit, s katerim pridobijo začetni naziv. Če izpolnijo predpisane pogoje, lahko po določenem obdobju napredujejo v višji naziv. Komisije za strokovne izpite in nazive v konservatorski, konservatorski-restavratorski in muzejski dejavnosti ter komisija za podeljevanje naziva svetnik imajo sedež na Ministrstvu za kulturo, komisija za strokovne izpite in nazive v arhivski dejavnosti pa v Arhivu RS.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
— Izvajanje priprave na strokovni izpit.
CILJNE SKUPINE:
Posamezniki, ki opravljajo strokovno delo v arhivski, konservatorski, konservatorski-restavratorski in muzejski dejavnosti, ki morajo opraviti strokovni izpit, s katerim pridobijo začetni naziv.
IZVAJALCI:
— Šola muzeologije (Muzej novejšje zgodovine Celje)
— Restavratorski center Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS).
NAČIN IZVEDBE:
Klasičen, v obliki seminarja.
IZDAJA POTRDIL:
Potrdilo o izobraževanju.
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
— Načrt 2014: 12.000,00 evrov
— Načrt 2015: 12.000,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Strokovni izpiti in nazivi. Ministrstvo za kulturo.

http://www.mk.gov.si/si/storitve/postopki/varstvo_kulturne_dediscine/strokovni_izpiti_in_nazivi/

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Kulturna dediščina – javna služba in druge naloge (izvajanje Zakona o varstvu kulturne dediščine)
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNH DEJAVNOSTI:
Priprava na strokovne izpite s področja varstva kulturne dediščine v muzejski, konservatorski in konservatorsko-restavratorski dejavnosti
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNH DEJAVNOST:
3 (usposabljanje in izobraževanje za potrebe dela)
OPIS UKREPA:
Izvajanje priprave na strokovne izpite s področja varstva kulturne dediščine v muzejski, konservatorski in konservatorsko-restavratorski dejavnosti. Podlaga za strokovne izpite je Zakon o varstvu kulturne dediščine.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Izvajanje seminarjev.
CILJNE SKUPINE:
Posamezniki, ki želijo opravljati strokovni izpit (pripravniki in posamezniki, ki niso pripravniki in prvič opravljajo dela s področja varstva, mora pred pristopom k izpitu opraviti izpopolnjevanje).
IZVAJALCI:
Šola muzeologije (Muzej novejše zgodovine Celje)
NAČIN IZVEDBE:
Seminarji, klasično.
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
Načrt 2014: 12.000,00 evrov
Načrt 2015: 12.000,00 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.

Pravilnik o strokovnih izpitih na področju varstva kulturne dediščine in varstva arhivskega gradiva. Uradni list RS, št. 101/2008.

Šola muzeologije. (2015). Celje: Muzej novejše zgodovine Celje. <http://www.muzej-nz-ce.si/sola-muzeologije-celje.html>

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1). Uradni list RS, št. 16/2008.

MINISTRSTVO, PRISTOJNO ZA UKREP:
Ministrstvo za kulturo
IME UKREPA:
Ljubiteljska kultura (Javni sklad RS za kulturne dejavnosti (JSKD))
IME IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV IN PODPORNIH DEJAVNOSTI:
— Programi za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju in kulturi.
— Programi za pridobivanje novih znanj na kulturnih področjih prek mreže JSKD
PREDNOSTNO PODROČJE/ PODPORNJA DEJAVNOST:
V LPIO 2014 - 1 (splošno izobraževanje odraslih)
<i>a) Programi za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju in kulturi</i>
OPIS UKREPA:
Ukrep vključuje tri samostojna izobraževanja, kjer učitelji pod vodstvom vrhunskih mentorjev skozi teorijo in preverjeno prakso dobijo nova uporabna znanja na področju umetnosti.
GLAVNE DEJAVNOSTI:
Izvedeni so bili trije seminarji:
— Ples v glasbi – glasba v plesu
— Oder je vaš
— Umetnost in zgodba
CILJNE SKUPINE:
Učitelji
IZVAJALCI:
Umetnostni ustvarjalci.
NAČIN IZVEDBE:
Seminarji z ogledom predstave, filma.
IZDAJA POTRDIL: /
VIŠINA FINANCIRANJA:
LPIO:
Načrt 2014: 200.000,00 evrov
Načrt 2015: 0 evrov

Literatura in viri:

Letni program izobraževanja odraslih Republike Slovenije za leto 2015 (LPIO 2015). (2015). Ljubljana: Vlada RS.